

นักรการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง

สถาบันพระปกเกล้า

กุมภาพันธ์ 2550

นักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง

สถาบันพระปกเกล้า

สงวนลิขสิทธิ์ © 2550

ISBN 978-974-261

พิมพ์ครั้งที่ 1

กุมภาพันธ์ 2550

จำนวน

500 เล่ม

ราคา 405 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

Nation : Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สถาบันพระปกเกล้า

นักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย_กรุงเทพฯ : สถาบัน, 2550 281 หน้า

1. นักการเมือง. 2. ไทย_การเมืองและการปกครอง

324.2092

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา

ผู้แต่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา

<http://www.publishing.soc.go.th>

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

47/101 อาคารศูนย์สัมมนา 3 ชั้น 5

ในบริเวณสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

หมู่ 4 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2527-7830-9 <http://www.kpi.ac.th>

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. 10300

โทร. 0 2243 0611 โทรสาร 0 2243 0616

นางสาวสุดาวดี แสงสุริย์ฉาย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2550

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

การศึกษาการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมาคงมีอาจปฏิเสธได้ว่ายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนาจึงได้ริเริ่มและดำเนินการโครงการวิจัยสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นขึ้น เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่มีการศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ การเมืองในจังหวัดต่างๆ เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยอันเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง

หนังสือ “**นักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย**” เป็นผลผลิตชิ้นหนึ่งของโครงการดังกล่าว ซึ่งทางสถาบันพระปกเกล้า ต้องขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง ในการทำวิจัย จนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ของการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยเติมเต็มเรื่องราวทางการเมืองในส่วนที่ยังขาดอยู่ และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในระดับจังหวัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการศึกษาวิจัยการเมืองการปกครองไทยเพิ่มเติมต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

การสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อรู้จักนักการเมืองที่เคยได้รับเลือกตั้งในจังหวัดเชียงราย เครือข่ายของนักการเมือง กลวิธีการหาเสียงของนักการเมือง ตลอดจนความเป็นมาของการเมืองของเชียงรายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิธีการศึกษาจะเป็นการศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบนำเสนอทั้งในเชิงปริมาณและการพรรณนาความ

จากการศึกษาพบว่า นักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงรายสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ นักธุรกิจ นักกฎหมาย และอดีตข้าราชการ ส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองชาย นักการเมืองหญิงมีจำนวนน้อย ตั้งแต่มีการเลือกตั้งครั้งแรกจนถึงปัจจุบันมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นหญิงเพียง 3 คน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ในตำแหน่ง 8 สมัยถึง 2 คน คือ จำลิมเอกทรงธรรม ปัญญาดี และนายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ (ไม่รวมการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 ที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้เป็นการเลือกตั้งมิชอบ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัยมี 3 คน ได้แก่ พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ ร้อยโทสมศาสตร์ รัตนศักดิ์ และนายมงคล จงสุทธนามณี

ความนิยมของคนเชียงรายที่มีต่อพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งไม่เหนียวแน่นเหมือนกับจังหวัดในภาคใต้ ที่ยึดมั่นในพรรคประชาธิปัตย์ เห็นได้จากการที่ผู้สมัครของ จังหวัดเชียงรายที่ได้รับเลือกตั้งในแต่ละครั้งส่วนใหญ่จะเปลี่ยน พรรคที่สังกัดเสมอ จะมีไม่กี่คนที่จงรักภักดีต่อพรรคเดิม

นอกจากนี้นักการเมืองถิ่นที่อาศัยความเป็นเครือญาติของ นักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งมีไม่มากนัก ความสัมพันธ์ ดังกล่าว ได้แก่ การเป็นสามีกับภริยา พี่สามีและน้องสะใภ้ และการเป็นพี่กับน้อง อย่างละ 1 คู่เท่านั้น

สารบัญ

หน้า

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ:การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดเชียงราย	1
เกริ่นนำ	1
การศึกษาเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น”และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดปัตตานี	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ประวัติเมืองเชียงราย	7
สภาพภูมิศาสตร์จังหวัดเชียงราย	13
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	18
บทที่ 3 ข้อมูลนักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงราย	47
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอดีตจนถึงปัจจุบัน	47
ภูมิหลังของนักการเมืองถิ่น	
กลยุทธ์การหาเสียงของนักการเมืองถิ่นที่พบได้ในจังหวัดเชียงราย	169
นักการเมืองถิ่นชุดปัจจุบัน	197

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	221
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดเชียงรายตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน (พ.ศ. 2549)	221
ภูมิหลังของนักร้องเมืองถิ่นในจังหวัด เชียงราย	225
กลวิธีการหาเสียงของนักร้องเมืองถิ่น ของเชียงราย	227
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	229
บรรณานุกรม	231
ภาคผนวก	237
ภาคผนวก ก บุคคลผู้ให้ข้อมูล	239
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	244
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายนักร้องเมืองถิ่น ของจังหวัดเชียงราย	253
ภาคผนวก ง แผนที่เขตการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย	279

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงรายเรียงตามลำดับก่อนหลัง ของการดำรงตำแหน่ง	42
2	รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงรายจำแนกตามวันที่ มีเลือกตั้งในจังหวัดเชียงราย	128
3	รายชื่อบุคคลที่เคยเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงรายและ ดำรงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระบบบัญชีรายชื่อ	133
4	รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงรายที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี	133
5	จำนวนผู้มีสิทธิและจำนวนผู้มาใช้สิทธิ เลือกตั้งแต่ละครั้งในจังหวัดเชียงราย	134
6	จำนวนบัตรดี บัตรเสีย และบัตรที่ ไม่ประสงค์จะลงคะแนนในการเลือกตั้ง แต่ละครั้งที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงราย	135
7	แสดงอาชีพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 ครั้งล่าสุด	160

Abstract Chiang Rai

The purpose of this study was to collect data about Chiang Rai Province local politicians who have been elected to parliament. The study examined such politicians personal histories, relationships and campaigners, as well as political history in the province. Data were collected through review of relevant documents, interviews and observation. Data were analyzed quantitatively and qualitatively and organized into thematic patterns.

The study suggested that Chiang Rai politicians could be categorized into three types: businessmen, lawyers and retired state officials. Among the study subjects, two people, Sergeant Major Songtham Panyadee and Mr. Wisarn Techateerawat, managed to be elected to the House of Representatives in eight consecutive elections (excluding the 2 April 2006 election, which was overturned by the Constitutional Court). Three other people, Colonel Boonkerd Sutantanon, First Lieutenant Somsart Ratanasak and Mr. Mongkol Jongsutanamane, were elected seven consecutive times.

It was found that the Chiang Rai public's attitude concerning popularity of politicians was not enduring, compared to the loyalty of people in the South to the Democrat Party. This was reflected in the fact that many vote-winning local politicians were seen to switch parties multiple times, while only a few politicians remained in any single political party throughout their political careers.

A few local politicians relied on familial relationships for attracting votes. Important relationships were husband-wife, paternal uncle-maternal aunt, and brother-sister.

การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ
“นักการเมืองถิ่น” จังหวัดเชียงราย

เกริ่นนำ

นับแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปีพุทธศักราช 2475 นั้น ได้มีการปกครองโดยระบบผู้แทน กล่าวคือถึงแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนก็จริง แต่ในทางปฏิบัติการปกครองโดยประชาชนนั้น กระทำโดยการที่ประชาชนจะทำการเลือกผู้แทนของพวกเขาเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยอันได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ในช่วงต้นๆ ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเลือกผู้แทนของประชาชนเป็นการเลือกผู้แทนโดยอ้อม ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนในหมู่บ้านหนึ่งๆ เลือกตัวแทนของตนเพื่อไปเลือกผู้แทนราษฎรเข้าไปนั่งในสภาผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง ต่อมาเมื่อประเทศพัฒนามากขึ้น ประชาชนเรียนรู้

ประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนจึงมีสิทธิไปลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนโดยตรง ที่ผ่านมามีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งทางตรงและทางอ้อมมาแล้วถึง 22 ครั้ง และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยตรงครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ครั้งที่ 2 ในวันที่ 19 เมษายน 2549 นอกจากนี้ยังมีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอีกหลายครั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนที่ผ่านมามีในอดีตนั้น ความสำคัญมักจะถูกมองที่ส่วนกลางของประเทศ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวง รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกรุงเทพฯ และธนบุรี (ในอดีต) ก็จะเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดต่างๆ มักจะไม่ได้รับการกล่าวขานถึง จะมีบ้างก็แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีโอกาสได้เป็นรัฐมนตรีหรือดำรงตำแหน่งสำคัญๆ เท่านั้น ทั้งนี้ ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของทุกจังหวัดก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองไทยเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยจรรโลงระบอบประชาธิปไตยของไทยให้ยั่งยืน

ดังนั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง ประชาชนจึงยังไม่ให้ความสำคัญหรือรู้ว่าแท้จริงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ แทนประชาชน การศึกษาการเมืองถิ่น แต่ละจังหวัดจึงเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการแข่งขันให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง หรือการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละจังหวัดแต่ละถิ่นจึงมีมิติ ปัจจัยความสำเร็จแตกต่างกัน

รวมทั้ง สภาพพื้นที่ในแต่ละจังหวัด ภูมิหลังของผู้สมัคร
ปัจจัยอื่นที่ทำให้ประชาชนเลือกผู้สมัคร ที่มีความแตกต่างกัน
นอกจากนี้ตัวผู้สมัคร พรรคพวกและผู้สนับสนุนทั้งหลาย
เป็นส่วนที่นำไปสู่ความสำเร็จได้มากน้อยอย่างไร

ภาพสะท้อนการเมืองถิ่นที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงราย
ในฐานะเป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศและเป็นจังหวัด
มีความหลากหลายในด้านประชากร เพราะมีทั้งประชาชน
ที่อยู่ในพื้นที่ราบและประชาชนที่อยู่บนที่สูง เช่น กลุ่มชน
เผ่าต่างๆ ด้านพื้นที่และอื่นๆ จึงมีหลายสิ่งหลายอย่าง
ที่น่าสนใจศึกษา ในลักษณะของการเมืองถิ่น และ
การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอันเป็นพื้นฐานไปสู่
การเมืองระดับชาติที่ยังขาดผู้ศึกษาสนใจวิเคราะห์เป็น
รายจังหวัด ผู้วิจัยโดยสถาบันพระปกเกล้าได้เห็นความสำคัญ
จึงได้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาวิจัยเรื่องของการเมืองถิ่น
ในมุมมองด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเลือกตั้ง
ซึ่งเป็นกติกานำไปสู่การดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดเชียงราย

หนังสือนักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย จัดทำขึ้น
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ทำความรู้จักและศึกษาถึงภูมิหลัง
ของนักการเมือง ที่เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทน
ราษฎรของจังหวัดเชียงรายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เพื่อทราบถึงความเป็นมา บทบาท และเครือข่ายของ
 นักการเมืองในจังหวัดเชียงราย ทราบถึงวิธีการหาเสียง
 ในการเลือกตั้งของนักการเมืองในจังหวัดเชียงราย และ
 เพื่อเชื่อมโยงภาพการเมืองระดับชาติในจังหวัดเชียงราย
 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยผลที่คาดว่าจะได้รับจาก
 หนังสือเล่มนี้ ได้แก่ ทำให้รู้ถึงความเป็นมา บทบาท และ
 เครือข่ายของนักการเมือง รวมถึงวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง
 ของนักการเมือง และสามารถเชื่อมโยงภาพการเมืองระดับชาติ
 ในจังหวัดเชียงรายได้อย่างไม่ขาดตอน

หนังสือ **“นักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย”** มุ่งทำ
 การศึกษาถึงเรื่องราวต่างๆ ของนักการเมืองของจังหวัด
 เชียงรายที่เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ในอดีต ตั้งแต่มีการเลือกตั้งจนถึงการเลือกตั้งสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรครั้งล่าสุด คือ เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2549
 ตามประเด็นต่อไปนี้ 1) ประวัติส่วนบุคคล รวมถึงภูมิหลัง
 2) มูลเหตุจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้ง 3) เครือข่าย
 ความสัมพันธ์กับบุคคลในท้องถิ่น และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ด้วยกัน 4) กลวิธีในการหาเสียง 5) บทบาทของสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงรายทั้งในระดับจังหวัด
 และระดับชาติ

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้แต่งได้อาศัย
 การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ หนังสือ
 งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคล
 ที่สามารถให้ข้อมูลโยงใยไปถึงนักการเมืองคนต่างๆ ในพื้นที่ได้
 ในประเด็นที่ต้องการศึกษา

ผู้แต่งมีความคิดว่าหนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงกลไกทางการเมืองในจังหวัดเชียงราย ตั้งแต่มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งได้ทราบว่าตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกเป็นต้นมา มีนักการเมืองคนใดในจังหวัดเชียงรายได้รับการเลือกตั้งบ้าง และชัยชนะของนักการเมืองเหล่านี้ มีสาเหตุและปัจจัยอะไรสนับสนุน รวมทั้งทำให้ทราบถึงความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว วงศาคณาญาติ ฯลฯ ที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นเชียงราย ความสำคัญของพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด รวมไปถึงรูปแบบวิธีการ และกลวิธีต่างๆ ที่นักการเมืองใช้ในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” สำหรับเป็นองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาข้อมูลนักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ การศึกษาเอกสารถึงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาบรรลุตาม วัตถุประสงค์ ตลอดจนทำการศึกษาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นแนวทางและประโยชน์ในการเทียบเคียง ผลการศึกษาที่ได้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องโดยมีหัวข้อเรื่องตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเชียงราย
2. รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย ในอดีตถึงปัจจุบัน
3. การเลือกตั้งในประเทศไทย
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

ประวัติเมืองเชียงราย

เชียงรายเป็นเมืองโบราณ มีอายุนับจนถึงปัจจุบัน (2549) รวม 743 ปี พระเจ้ามังรายมหาราชแห่งราชวงศ์ ลวะจกราชสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1806 เพื่อให้เป็นศูนย์กลาง การปกครองและเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนา ต่อมาเมื่อพระเจ้ามังรายสถาปนาราชวงศ์มังรายและ ได้สร้างเมืองเชียงใหม่ขึ้นเป็นเมืองหลวงศูนย์กลาง

การปกครองอาณาจักรล้านนา เชียงรายจึงลดฐานะลง เป็นเมืองมหาอุปราช กษัตริยาธิราชราชวงศ์มังรายแห่ง อาณาจักรล้านนาปกครองล้านนา รวม 17 รัชกาล อันเป็น หมดสิ้นราชวงศ์มังราย

เมื่อปี พ.ศ. 2101 ในรัชสมัยของพระเมกุฎี รัชกาล ที่ 16 แห่งราชวงศ์มังราย อาณาจักรล้านนา เสียเอกราช ให้แก่อาณาจักรพุกาม (พม่า) ในสมัยของพระเจ้าบุเรงนอง ทางพม่าได้ถอดพระเมกุฎีออกจากกษัตริย์ล้านนา และแต่งตั้ง “พระนางวิสุทธีเทวี” เชื้อสายราชวงศ์มังรายขึ้นเป็นพระเจ้า แผ่นดินล้านนาองค์ที่ 17 ในการปกครองประเทศราช ล้านนาของพม่า จะกระทำอย่างระมัดระวังใกล้ชิดมิให้ ชาวล้านนารู้สึกว่าถูกปกครองโดยพม่า แม้กฎหมาย ที่ใช้ปกครองก็ยังคงใช้กฎหมายของพระเจ้ามังราย คือ “มังรายศาสตร์” แต่พม่าก็ยังไม่ไว้ใจ เกรงล้านนาจะแข็งข้อ กอบกู้เอกราช จึงนำตัวราชบุตร ราชอนุชาของเจ้าเมืองต่างๆ ในล้านนาไปเป็นตัวประกันอยู่ที่เมืองพม่า เมื่อสิ้นรัชกาลของ พระนางวิสุทธีเทวีพม่าก็ไม่ได้แต่งตั้งเจ้านายเชื้อสายราชวงศ์ มังรายขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินอีก แต่จะส่งเจ้านายจากพม่า มาปกครองโดยตรง นอกจากนั้นยังย้ายศูนย์การปกครอง ไปไว้ที่เชียงแสน ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการควบคุมถ่ายเท สับเปลี่ยนกำลังกองทัพ เป็นการป้องกันมิให้ล้านนาคิดแข็งข้อ ขึ้นมาได้โดยสะดวก

ชาวล้านนาไม่ได้นั่งดูตายหรือเกรงกลัวหัวอ่อนยอมอ่อนน้อมแก่พม่า คิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะต้องสลัดออกจาก การปกครองของพม่าให้ได้ จึงมีผู้ที่คิดจะกอบกู้เอกราช อยู่เสมอ เช่น เจ้าเชียงใหม่และเจ้าลำปางร่วมมือกันแข็งข้อ ขับไล่พม่าออกจากเมืองเชียงใหม่ จึงทำให้ได้เอกราชกลับคืน มานาน 3 ปี แต่ก็ถูกพม่าตีกลับคืนไปอีก ต่อมา มีชาวเชียงใหม่ คือ เทพสิงห์ รวบรวมกำลังขับไล่พม่า สามารถตีเมืองเชียงใหม่ คืนมาได้ 1 เดือน ในขณะที่เดียวกันก็มี หนานทิพย์ช้าง รวบรวมกำลังขับไล่พม่าที่เมืองลำปาง แต่เชียงใหม่ถูกพม่า ตียึดกลับไป ยกเว้นลำปางที่พม่ายังตีไม่ได้ ส่วนเชียงราย เชียงแสน ไม่มีโอกาสที่จะแข็งข้อรวบรวมกำลังขับไล่พม่าได้ เพราะกองทัพส่วนใหญ่ของพม่าตั้งอยู่และเชียงแสนก็ยังคงเป็น ศูนย์กลางการปกครองล้านนา ศูนย์บัญชาการรบของพม่า อีกด้วย

ชาวล้านนาต้องการเอกราช ต้องการเป็นประเทศ ที่ปกครองโดยคนล้านนา เพราะล้านนามีเอกลักษณ์เป็นของ ตนเอง มีวัฒนธรรมที่เด่นชัด มีภาษาพูด ภาษาเขียน เป็นของตนเอง และมีกษัตริย์มายาวนาน จึงมีคนล้านนา กลุ่มหนึ่งที่ต้องการกอบกู้เอกราชจากการเป็นเมืองขึ้นของพม่า คนล้านนากลุ่มนั้น คือพระยาจำบ้านจากเชียงใหม่ และ เจ้าเจ็ดตนจากลำปาง อันประกอบด้วยเจ้ากาวิละ เจ้าคำโสม เจ้าน้อยธรรม เจ้าดวงทิพย์ เจ้าหมูล่า เจ้าคำพันธ์ และเจ้าบุญมา รวมกำลังกันเพื่อกอบกู้เอกราชล้านนา ประกอบด้วยตอนนั้น ทางกรุงธนบุรีก็ต้องการขับไล่พม่าให้ออกไปให้ไกลจากดินแดน

เพราะเกรงว่าพม่าจะยกทัพเข้าตีกรุงธนบุรี จึงได้นำกองทัพไทย สมทบกองทัพล้านนาในฐานะประเทศพันธมิตร จึงสามารถ ขับไล่พม่าออกจากเชียงใหม่ได้สำเร็จ แต่ที่เชียงราย เชียงแสนยังไม่สามารถขับไล่ได้

เมื่อสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกขึ้นเป็นกษัตริย์ และสถาปนากรุงเทพฯ เป็นราชธานีแห่งราชอาณาจักรไทยขึ้น ก็มีพระประสงค์จะขับไล่พม่าให้ออกไปไกลจากแดน เพื่อไม่ให้ พม่ากลับมาตีกรุงเทพฯ ได้สะดวก จึงยกกองทัพไทย ในฐานะประเทศพันธมิตรมาร่วมกับกองทัพล้านนาขับไล่พม่า ออกจากเชียงราย เชียงแสนได้โดยเด็ดขาด เชียงราย เชียงแสน จึงกลับมาอยู่ในราชอาณาจักรล้านนาอีกตั้งแต่นั้นมา แต่การรบพม่าครั้งนั้น ทำให้เชียงราย เชียงแสน กลายเป็นเมืองร้างไม่มีผู้คนอยู่อาศัยเพราะทางพระเจ้ากาวิละ ให้เผาเมือง รื้อกำแพง อพยพผู้คนไปอยู่ที่เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน น่าน และผู้คนส่วนหนึ่ง พระพุทธยอดฟ้าฯ ยังขอให้ ไปอยู่ที่เวียงจันทน์ หนองบัว (อำเภอเสาให้) และราชบุรี (อำเภอคูบัว) ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เชียงราย เชียงแสนเป็นที่ตั้งมั่น ของพม่าอีกต่อไป

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา อาณาจักรล้านนาก็เป็นอิสระ จากการปกครองของพม่า หมายใจว่าจะได้เป็นประเทศ เอกราช แต่ต้องมาตกเป็นเมืองขึ้นเป็นประเทศราชของ อาณาจักรไทย พระเจ้ากาวิละเจ้าแผ่นดินล้านนาแห่ง ราชวงศ์เจ้าเจ็ดตนหรือราชวงศ์กาวิละก็มีฐานะเป็นเพียง เจ้าประเทศราช ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2343 ในสมัยรัชกาลที่ 5

แห่งราชวงศ์จักรี กรุงเทพฯ ได้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง โดยได้ลิตรอนอำนาจเจ้าผู้ครองนคร เจ้าประเทศราชลง ทั้งนี้เพราะเกิดการแข็งข้อต่อต้าน เพื่อปกครองตนเอง หลายครั้ง ดังเช่นที่เมืองแพร่ พะเยา เชียงราย ทางกรุงเทพฯ จึงส่งข้าหลวงมาปกครองหัวเมืองต่างๆ เหล่านี้แทน เจ้าเมือง ที่มีเชื้อสายเจ้านายเมืองเหนือจึงหมดอำนาจในการปกครอง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2453 ได้มีการประกาศจัดตั้ง “จังหวัด” เมืองต่างๆ เหล่านี้จึงกลายเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ปกครอง เป็นอันหมดสิ้นเจ้าผู้ครองนคร หมดสิ้น อาณาจักรล้านนา นับตั้งแต่รัชสมัยพระเจ้ากาวิละแผ่นดิน เชียงใหม่ จนบัดนี้เป็นเวลานานถึง 200 ปี เศษแล้ว

เชียงรายถูกปล่อยให้ทั้งเป็นเมืองร้างไร้ผู้คนอาศัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2347 เมืองจึงกลายเป็นป่ารก วัฒนาอาราม โบราณสถาน ร่องรอยทางประวัติศาสตร์จึงสูญหายไปด้วย ไฟที่เผาต้นไม้ที่งอกงามขึ้นมาจนเป็นป่า จนกระทั่งปี พ.ศ. 2386 เจ้ามโหตรประเทศ เจ้าแผ่นดินเชียงใหม่ ตรงกับรัชสมัย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 จึงได้มีการบูรณะขึ้นมา เป็นบ้านเมืองอีกครั้ง โดยเจ้าหลวงธรรมลังกาจากเชียงใหม่ ได้นำราษฎรจากเชียงใหม่ ลำพูนขึ้นมาสร้างเมือง ใช้เวลานานถึง 17 ปี จึงสำเร็จเมื่อปี พ.ศ. 2418 เชียงรายเป็น ดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแม่น้ำ ที่ทำไร่ทำนา บรรยากาศดี จึงมีผู้คนจากหลายเมืองหลั่งไหลมาอยู่ เช่น มาจากแพร่ น่าน ลำปาง ชาวลื้อจากสิบสองปันนา ชาวเขินจากเชียงตุง และชาวยองจากเมืองยอง คนเชียงรายจึงเป็นคนหลายเชื้อชาติ

หลายบ้าน หลายเมือง ในปี พ.ศ. 2418 - 2460 ซึ่งมีพระราชโยธาเป็นผู้ว่าราชการ ได้มีการปรับปรุงบ้านเมืองครั้งใหญ่ โดยมอบให้นายแพทย์วิลเลียม เอ. บริกค์ มิซชันนารีชาวอเมริกัน ผู้มีความรู้ทางแพทย์และวิศวกรรมโยธา เป็นผู้วางผังเมืองเชิงรายเสียใหม่ โดยตัดแนวถนนให้ตรงกับชายเชื่อมกันได้หมด ขุดคลองระบายน้ำ วางที่ตั้งสถานที่ราชการ ตลาด ให้เหมาะสม จึงทำให้เมืองเชิงรายเป็นเมืองที่มีผังเมืองที่เยี่ยม ทันสมัย แต่ส่วนที่เสียก็คือร่องรอยแห่งประวัติศาสตร์โบราณสถาน วัดวาอาราม ได้ถูกขุดรื้อทิ้งไปเป็นจำนวนมาก แม้กระทั่งกำแพงเมืองก็ไม่เหลือ เชียงรายจึงดูเป็นเมืองใหม่ ไม่สมกับที่มีอายุยาวนานถึง 700 ปีกว่าดังคำเล่าลือ

เชียงรายเมื่อได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัดครั้งแรกได้แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ คือ เมืองเชียงราย ผาง เวียงป่าเป้า เชียงคำ เชียงของ เชียงแสน พะเยา แม่ใจ แม่สรวย ดอกคำใต้ ต่อมาอำเภอผางไปขึ้นกับเชียงใหม่ จึงมีอำเภอเทิง แม่จัน แม่สาย พาน ต่อมาพะเยาขอแยกตั้งเป็นจังหวัด พะเยา เชียงรายปัจจุบันจึงมีเขตการปกครองดังนี้ อำเภอเมืองเชียงราย เชียงแสน เชียงของ เวียงป่าเป้า เวียงชัย แม่จัน แม่สาย แม่สรวย พาน เเทิง ป่าแดด พญาเม็งราย เวียงแก่น แม่ฟ้าหลวง แม่ลาว ขุนตาล กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และกิ่งอำเภอดอยหลวง

สภาพภูมิศาสตร์จังหวัดเชียงราย

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศ มีเนื้อที่ 11,878,660 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 4,424,162 ไร่ 2 งาน (แต่ตามหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ. 0706/9805 ลงวันที่ 3 มิถุนายน 2526 แจ้งว่าจากการสำรวจภาพถ่ายดาวเทียมปรากฏว่าจังหวัดเชียงรายมีเนื้อที่ 11,696,368 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,929,980 ไร่)

อาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ทิศตะวันออกติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีทิวเขาหลวงพระบางและแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดพะเยา และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ ตัวจังหวัดตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำกก ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางพหลโยธิน ประมาณ 828 กิโลเมตร หรือโดยทางตรงประมาณ 720 กิโลเมตร

ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ภูมิประเทศเป็นที่ราบระหว่างภูเขา อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 416 เมตร ลักษณะพื้นที่เป็นท้องกระทะขนานไปกับถนนพหลโยธิน มีพื้นที่ราบใช้เพาะปลูกประมาณร้อยละ 30.7 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน และนอกจากจะมีแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นกั้นพรมแดนไทยแล้วยังมีแม่น้ำสายสำคัญ ที่เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงเมืองเชียงรายอยู่อีกหลายสาย (เรียกตามภาษาพื้นเมือง)

ได้แก่ แม่กก แม่อิง แม่ลาว แม่คำ แม่จัน แม่สาย แม่รวก เป็นต้น

ที่ดินและแร่ธาตุ

ลักษณะที่ดินในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว และดินเหนียวปนทราย โดยทั่วไปแล้วสภาพดินไม่ค่อยมีปัญหา สำหรับการเพาะปลูกเท่าใดนัก ในบางท้องที่เป็นที่ราบลุ่ม แม่น้ำมีความอุดมสมบูรณ์มาก การเพาะปลูกได้ผลผลิตในอัตราสูง และในบางแห่งเป็นดินภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ แม้จะมีการใช้ดินตลอดทั้งปีเพื่อการเกษตรก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้วชาวบ้านจะใส่ปุ๋ยเคมีและมีการปลูกพืชหมุนเวียนอีกด้วย

ในบางท้องที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์มีการทำนาปีละสองครั้ง ซึ่งไม่ปรากฏว่าผลผลิตจะต่ำลงด้วยสาเหตุดินเสื่อมคุณภาพแต่อย่างใด สำหรับในเรื่องของแร่ธาตุ จังหวัดเชียงรายมีแร่ธาตุที่สำคัญอยู่หลายชนิด เช่น ดิบุก ฟลูออไรท์ พลวง แมงกานีส ตะกั่ว วุลแฟรม แบโรท์ ซีโลท์ และเหล็ก กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ ทุกอำเภอ บางแห่งได้มีการขุดขึ้นมาทำประโยชน์แล้ว แต่บางแห่งยังต้องสำรวจให้แน่ชัดในเรื่องของปริมาณเสียก่อนว่าจะคุ้มต่อการลงทุนเพียงใด

แหล่งแร่ที่ถือเป็นแหล่งใหญ่และมีการดำเนินการขุดมาเป็นเวลานานแล้ว ได้แก่ แหล่งแร่ซีโลท์และฟลูออไรท์ที่ดอยหมอก ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า

นอกจากนี้จังหวัดเชียงรายยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ดินขาวสำหรับทำถ้วยชามและหินปูนสำหรับ

ทำปูนขาว เป็นต้น โดยเฉพาะดินขาวสามารถผลิตได้ถึงปีละประมาณ 50 - 60 เมตริกตัน เพียงพอที่จะส่งไปป้อนโรงงานในจังหวัดใกล้เคียงไม่ว่าจะเป็นลำปางหรือเชียงใหม่ก็ตาม

ประชากร

ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงรายเป็นชาวพื้นเมืองหรือคนเมือง บางส่วนย้ายมาจากจังหวัดใกล้เคียงทางภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประชาชนที่ย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตอำเภอเวียงชัย อำเภอเทิง และกระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ ที่มีสภาพภูมิอากาศคล้ายคลึงกับถิ่นกำเนิดของตน

แม่น้ำลำธาร

จังหวัดเชียงรายมีแม่น้ำลำธารอยู่โดยทั่วไป นับว่าให้ประโยชน์แก่การกสิกรรมและการประมงของจังหวัดเป็นอันมาก และยังใช้ประโยชน์ในการคมนาคมได้อีกด้วย สำหรับแม่น้ำสำคัญของจังหวัดเชียงรายมีอยู่ 7 สาย คือ

1. แม่น้ำโขง ต้นน้ำเกิดในประเทศจีน ไหลผ่านเขตประเทศไทยที่อำเภอเชียงแสนผ่านไปทางอำเภอเชียงของ แล้วไหลผ่านไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้แล้วไหลลงสู่ทะเลที่ประเทศเวียดนามตอนใต้ แม่น้ำสายนี้เท่าที่ผ่านจังหวัดเชียงรายนั้นเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศลาวและประเทศไทยด้วย มีระยะยาวเฉพาะตอนที่ผ่านจังหวัดเชียงรายประมาณ 75 กิโลเมตร

2. แม่น้ำกก ยาวประมาณ 250 กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากภูเขาในเขตรัฐฉานของสหภาพพม่า ไหลผ่านเข้าสู่ประเทศไทยที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงราย แล้วไหลวกมาทางทิศตะวันออกผ่านเขตอำเภอเมืองเชียงราย ผ่านหน้าศาลากลางจังหวัดเชียงราย เข้าไปในเขตอำเภอแม่จันไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสนเรียกว่า “สบกก”

3. แม่น้ำลาว เกิดจากเทือกเขานางแก้วในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า ไหลคดเคี้ยว ผ่านอำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่สรวย และอำเภอเมืองเชียงราย มาบรรจบกับแม่น้ำกกที่ “สบกก” ใกล้บ้านแม่ข้าวต้ม มีความยาวประมาณ 150 กิโลเมตร

4. แม่น้ำจัน เกิดจากภูเขาสามเล่า ทิศตะวันตกของอำเภอแม่จัน ติดเขตรัฐฉานของสหภาพพม่า ไหลผ่านไปทางทิศตะวันออก ผ่านหลังที่ว่าการอำเภอแม่จัน แล้วไหลวกขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ไปรวมกับแม่น้ำคำลงสู่แม่น้ำโขง ยาวประมาณ 100 กิโลเมตร

5. แม่น้ำอิง ต้นน้ำเกิดจากกว๊านพะเยา ไหลผ่านเขตอำเภอพะเยา อำเภอเชียงคำ อำเภอเทิง อำเภอเชียงของ ลงสู่แม่น้ำโขงในเขตอำเภอเชียงของเรียกว่า “สบอิง” ยาวประมาณ 200 กิโลเมตร

6. แม่น้ำคำ เกิดจากทิวเขาในเขตรัฐฉานของสหภาพพม่า ไหลผ่านมาทางทิศตะวันออก ผ่านเขตอำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน ลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสนเรียกว่า “สบคำ” ยาวประมาณ 150 กิโลเมตร

7. แม่น้ำสาย เกิดจากทิวเขาในเขตรัฐฉานของ สหภาพพม่า ไหลผ่านมาทางทิศตะวันออก เป็นเส้นกั้นพรมแดน ระหว่างประเทศไทยและสหภาพพม่า ผ่านอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสนแล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขง ที่อำเภอเชียงแสน เรียกว่า “สบรวก” แม่น้ำสายเฉพาะที่ผ่านแดนประเทศไทย ยาวประมาณ 30 กิโลเมตร

แม่น้ำในจังหวัดเชียงรายนั้นทุกสาย มักจะไหลขึ้นไป ทางเหนือหรือตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพราะจังหวัด เชียงรายมีทิวเขาอยู่รอบอาณาเขต โดยเฉพาะทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตกและทิศใต้ ซึ่งมีภูเขากั้นอยู่หนาแน่นไม่มีทางที่ น้ำจะไหลไปได้ นอกจากทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลุ่มแม่น้ำโขง ไม่มีภูเขากั้นหนาแน่น จึงมีทางที่น้ำจะ ระบายลงสู่แม่น้ำโขง ฉะนั้นแม่น้ำสายต่างๆ จึงมีทางน้ำ ไหลย้อนไปทางเหนือหรือทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (คณะกรรมการองค์การกลางการเลือกตั้ง. 2539 : 20 - 25)

การปกครอง

เชียงรายอยู่ห่างจากกรุงเทพฯประมาณ 828 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 11,878,660 ตารางกิโลเมตร อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 416 เมตร แบ่งการปกครอง ออกเป็นทั้งหมด 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง เชียงราย อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเวียงชัย อำเภอพาน อำเภอเทิง อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอป่าแดด อำเภอแม่ลาว อำเภอพญาเม็งราย อำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่ฟ้าหลวง

อำเภอขุนตาล กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และกิ่งอำเภอดอยหลวง
(สำนักงานจังหวัดเชียงราย. <http://www.chiangrai.go.th>.
2549)

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นวิธีที่ดีที่สุดหรือเลวน้อยที่สุดที่จะให้คนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมหรือบทบาทในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน แต่ประชาชนทุกคนไม่อาจที่จะมีส่วนร่วมโดยตรงทั้งหมดเพราะแต่ละชาติแต่ละรัฐมีจำนวนประชากรมากเกินไปที่จะดำเนินการแบบประชาธิปไตยโดยตรงได้ จึงต้องกำหนดให้มีการเลือกผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทนตน การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธี และมีคุณประโยชน์สองประการคือ ประการแรก สร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจ รัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มาจากการเลือกตั้งสามารถกระทำต่าง ๆ ในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่และมีสิทธิเพราะได้รับอำนาจโดยความนิยมของประชาชน และประการต่อมาเป็นกลไกแห่งการสืบทอดอำนาจโดยสันติ การเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี หรือเปลี่ยนกลุ่มการเมืองที่เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาล แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลของการเลือกตั้งย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงตามครรลองและกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นปรากฏการณ์ธรรมดา

ที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี ไม่ทำให้มีปัญหาหรือวิกฤติการณ์ใดๆ เกิดขึ้น

การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับระบอบประชาธิปไตย ในประเทศประชาธิปไตย การเลือกตั้งต้องมีสมาเสมอเพื่อเป็นหลักประกันให้รัฐบาลปกครองเพื่อประชาชน หรือเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองในกรณีที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญของประชาชนที่จะลิขิตอนาคตของประเทศและยืนยันหลักการ “อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน” ผู้ปกครองผูกพันอยู่กับราษฎรหรือผู้ถูกปกครองก็ด้วยการเลือกตั้ง ในระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนจะได้รับความสำคัญจากผู้ปกครองเสมอเพราะผู้ปกครองจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนไม่เช่นนั้นแล้วจะไม่ได้รับเลือกตั้ง การเย้ยหยันพบปะ รั้งฟังทุกข์สุขของราษฎร จึงเป็นกิจวัตรประจำที่นักการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้การเลือกตั้งถูกยอมรับว่าเป็นสากล แม้ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) ก็ยังใช้การเลือกตั้งเป็นการหยั่งเสียงประชาชนหรือรวบรวมกำลังสนับสนุนจากประชาชน

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมีขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2476 หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 มากกว่า 1 ปี และมาถึงการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย 2 เมษายน 2549 ได้มีการเลือกตั้งทั่วไป (ทั่วประเทศ) 22 ครั้งด้วยกัน แต่นับว่าหาได้มีการเลือกตั้ง

โดยสม่ำเสมอไม่ ทั้งนี้เพราะความแปรปรวนของบรรยากาศ การเมืองไทยมีการปฏิวัติรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบ่อยครั้ง และแต่ละครั้งมักจะยกเลิกสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน จัดตั้งสภาที่ประกอบด้วยสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง นานบ้างเร็วบ้างขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเมือง และความประสงค์ของกลุ่มที่ยึดอำนาจรัฐไว้ (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และสุขุม นวลสกุล. 2544 : 303 - 304)

ลักษณะการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งทั่วไป (ทั่วประเทศ) ในประเทศไทย มีมาทั้งหมด 22 ครั้งด้วยกันนับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยเริ่มครั้งแรกเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2476 จนถึงครั้งล่าสุด 2 เมษายน 2549 และสามารถวิเคราะห์ ลักษณะดังต่อไปนี้

1. วิธีการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งแต่ละครั้งในประเทศไทยดำเนินการไปตาม วิธีที่เรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชน มีเสรีภาพในการลงคะแนนเสียง มีวิธีการและหลักการที่ ป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อิทธิพลบีบบังคับประชาชนผู้ลงคะแนนเสียง เช่น จัดคูหาลงคะแนนให้สามารถลงคะแนนด้วยวิธีลับ ห้ามการหาเสียงในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง จัดหน่วยเลือกตั้ง ให้พอเพียงกับจำนวนประชากรโฆษณาชักจูงให้ประชาชน มาใช้สิทธิ เป็นต้น โดยลักษณะของการดำเนินการแล้ว ถือได้ว่าเป็นไปตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย แม้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่ากรรมการเลือกตั้งบางคน

ไม่วางตัวเป็นกลางแต่ก็เป็นเพียงข้อกล่าวหาหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในบางแห่ง หาใช่จุดมุ่งหมายหรือลักษณะของการเลือกตั้งว่าสื่อไปทางไม่สุจริตเช่นนั้น นอกจากนี้ พ.ร.บ.เลือกตั้ง พ.ศ. 2522 ยังจำกัดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงไว้ด้วยคือไม่เกินคนละ 350,000 บาท ต่อมาได้เพิ่มวงเงินเป็นไม่เกิน 1,000,000 บาท ในการเลือกตั้ง 22 มีนาคม 2535 เพื่อป้องกันมิให้มีการซื้อเสียงหรือทุ่มเทเงินหาเสียง แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่สัมฤทธิ์ผลนัก เพราะผู้สมัครมีทางเลือกหลายวิธียากที่จะตรวจสอบได้อย่างแท้จริง

แม้ในการเลือกตั้งนับตั้งแต่ 22 มีนาคม 2535 เป็นต้นมา รัฐบาลจะพยายามป้องกันด้วยมาตรการต่างๆ เช่น ตั้งคณะกรรมการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งหรือองค์กรกลางเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ แต่ก็ยังปรากฏข่าวการซื้อเสียงอย่างกว้างขวาง (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และสุชุม นवलสกุล. 2544 : 307)

2. ระบบการเลือกตั้ง

ระบบการเลือกตั้งของไทย จากการเลือกตั้งที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ใช้ระบบการเลือกตั้งทั้งแบ่งเขตและรวมเขต (แบบผสม) รัฐธรรมนูญ 2517, 2521 และ 2534 กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นระบบผสมคือรวมเขตและแบ่งเขตจังหวัดใดมีผู้แทนราษฎรไม่เกิน 3 คน ให้ใช้วิธีแบ่งเขต โดยมีข้อแม้ว่าแต่ละเขตจะมีผู้แทนเกิน 3 คนไม่ได้ และทุกจังหวัดที่จะต้องแบ่งเขตจะแบ่งเขตเป็น เขตละ 3 คนก่อน แต่ก็มีข้อแม้อีกว่า ในจังหวัดนั้นจะมีเขตใดที่มีผู้แทนเพียง 1 คนไม่ได้ ตัวอย่างเช่น จังหวัดใดที่มีผู้แทนราษฎร 4 คน ให้แบ่งเป็น 2 เขต ละ

2 คน (จะแบ่งเป็น 3 กับ 1 ไม่ได้ หรือถ้ามี 7 คนก็ให้แบ่งเป็น 3 เขต คือ 3-2-2 ระบบการเลือกตั้งลักษณะนี้ ทำให้สิทธิของประชาชนในการเลือกผู้แทนไม่เท่ากัน บางเขตรัฐธรรมนูญคนหนึ่งเลือกผู้แทนได้เพียงคนเดียวแต่ในบางเขตรัฐธรรมนูญคนหนึ่งอาจเลือกตัวแทนได้ 2 หรือ 3 คน ทั้งนี้ผู้จัดการเลือกตั้งยังไม่ยอมรับระบบการเลือกตั้งที่เท่าเทียมกันก็คือ เขตละ 1 คน โดยคิดถึงความสะดวกในการเลือกตั้งมากกว่าหลักการในระบอบประชาธิปไตย

ในรัฐธรรมนูญปัจจุบันนี้ ได้จัดระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ เรียกว่า ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนและเขตละ 1 คน (Proportional Representation and Single Member Constituency System) โดยดัดแปลงมาจากระบบการเลือกตั้งของเยอรมนี ซึ่งในปัจจุบันได้มีบางประเทศในเอเชียนำมาใช้ เช่น ญี่ปุ่น เป็นต้น ในระบบนี้จะมีผู้แทนราษฎร 2 ประเภท ประเภทหนึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเขตละ 1 คน จำนวน 400 คน อีกประเทศหนึ่งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม โดยให้ประชาชนเลือกพรรคการเมืองที่ตนปรารถนา มีจำนวน 100 คน โดยใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนนี้มาจากบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองส่งสมัครรับเลือกตั้ง โดยต้องเสนอบัญชีรายชื่อก่อนวันปิดสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติให้ถูกต้องและแต่ละพรรคจะเสนอรายชื่อบุคคลซ้ำกันไม่ได้

ในลักษณะของระบบการเลือกตั้งแบบใหม่นี้อาจเรียกได้ว่า “พรรคเลือกคน ประชาชนเลือกพรรค” ระบบนี้นอกจากแนวคิดในเรื่อง “การผลักดันเข้าสู่วงการเมืองได้ง่ายขึ้น” แล้วยังเป็นการบังคับทางอ้อมให้พรรคการเมืองมีการพัฒนาทางการเมืองไปในทางที่ดีขึ้น ถ้ายังมีความคิดเหมือนเดิมในเรื่องบทบาทของพรรคที่มีต่อสาธารณะแล้ว พรรคการเมืองนั้นจะไม่ได้ได้รับความนิยมนอกจากประชาชน พรรคการเมืองจะต้องมีแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในเรื่องนโยบายและการแก้ไขปัญหาของประเทศไทยที่เป็นรูปธรรมเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของพรรคการเมืองที่จะต้องเฟ้นหาตัวบุคคลที่มีคุณภาพในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญในแต่ละสาขาอาชีพ ซึ่งจะต้องเป็นที่รู้จักของคนทั้งประเทศ ไม่ว่าจะเป็นนักการเงิน การธนาคาร นายทหาร นักธุรกิจ แพทย์ วิศวกร ฯลฯ พรรคใดสามารถเฟ้นหาบุคคลที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้มากกว่าก็จะเป็นพรรคที่ได้เปรียบในการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งในระบบนี้ทำให้ราษฎรไทยมีสิทธิเท่ากันคือเลือกผู้แทนในเขตของตน 1 คน และเลือกพรรคที่ตนเห็นว่ามีนโยบายที่ดีเป็นประโยชน์กับประชาชนมากอีก 1 พรรคด้วย

การลงคะแนนเสียง

พฤติกรรมการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนชาวไทยที่ผ่านมานั้นมีสถิติต่างๆ ที่รวบรวมไว้นำมาเสนอเพื่อให้เกิดความคิดในทางแก้ไขที่กว้างขึ้นอาจสรุปลักษณะที่สำคัญได้ 2 ลักษณะคือ

1. การใช้สิทธิ ในการเลือกตั้ง 2 - 3 ครั้งแรก หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองต้องยอมรับว่า ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย การศึกษายังแพร่หลายไปไม่ทั่วประเทศความเจริญของ บ้านเมืองในหลายๆ ด้านยังอยู่ในระดับที่ยังไม่พัฒนา เหมือนกับประเทศที่เจริญแล้วเราจึงคาดหวังให้ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากๆ ไม่ได้ ขณะเดียวกันระบบการสื่อสาร ยังไม่เจริญ การแจ้งข่าวสารแก่ราษฎรมีอุปสรรค ลังดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย แต่อาจจะมีปัจจัยอื่นที่ทำให้มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งก็ได้ ถ้าเรา พิจารณาจากสถิติซึ่งนำมาจาก เซาวนะ ไตรมาศ ในหนังสือ ข้อมูลพื้นฐาน 66 ปี ประชาธิปไตย ดังนี้

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 1 (15 พ.ย. 2476) ถึงการเลือกตั้ง ครั้งที่ 7 (26 ก.พ. 2500) มีอัตราเฉลี่ยของการเลือกตั้ง ของประชาชนเท่ากับ 38.70% โดยการเลือกตั้งครั้งที่ 5 (28 ม.ค. 2519) มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุดคือ 26.54% และมีผู้ไปใช้สิทธิมากที่สุดถึง 57.40% ของการเลือกตั้ง ครั้งที่ 7 เมื่อ 26 ก.พ. 2500 และเป็นครั้งแรกที่ประชาชน ชาวไทยไปใช้สิทธิเลือกตั้งเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิทั้งหมด

หลังจากนั้นก็มิมีประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำกว่า 50% ในการเลือกตั้งครั้งที่ 8 ถึงครั้งที่ 12 เป็นที่น่าดีใจว่า การเลือกตั้งตั้งแต่ครั้งที่ 13 เป็นต้นมา ประชาชนไปใช้สิทธิ เลือกตั้งเกิน 50% ทั้งสิ้นถือได้ว่าเป็นแนวโน้มที่ดีขึ้นตลอดมา

สิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งก็คือการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งของคนเมืองหลวงคือคนกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองที่เจริญที่สุดของประเทศ เป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งไม่ว่า การคมนาคม การเมือง การศึกษา ฯลฯ เป็นที่รวมของคนรวย และคนมีความรู้เรียกว่าเป็นสมองของประเทศ แต่การไปใช้สิทธิของคนกรุงเทพฯ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ปัจจัยที่กล่าวไว้ในตอนต้นของหัวข้อนี้อาจจะไม่เป็นไปตามนั้น เพราะคนกรุงเทพฯ ระบุว่าไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งน้อยที่สุดถึง 9 ครั้ง จากจำนวน 19 ครั้งด้วยกัน ที่น่าสนใจที่สุดในการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของคนเมืองหลวงก็คือการเลือกตั้งครั้งที่ 12 เมื่อ 22 เมษายน 2522 คนกรุงเทพฯ ไปใช้สิทธิเพียง 19.45% นับได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์การเลือกตั้งทางการเมืองไทยเรื่องหนึ่ง

2. ให้ความสำคัญบุคคลมากกว่าพรรค พฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนก็คือ มักจะเลือกบุคคลมากกว่าพรรค สุขุม นวลสกุล ในหนังสือการเมืองและการปกครองไทยให้ความเห็นว่าคนชนบทมักจะเลือกตั้งบุคคลมากกว่าพรรค แต่คนกรุงเทพฯ มีแนวโน้มที่จะเลือกพรรคมากกว่าตัวบุคคล (สามารถพิสูจน์ได้จากการเลือกตั้งที่พรรคประชากรไทยได้ที่นั่งมากที่สุดในกรุงเทพฯ ต่อมาก็เป็นพรรคพลังธรรม ในที่สุดย้อนกลับมาเป็นประชาธิปไตยในการเลือกตั้งครั้งที่ 19) (เชาวน์วงศ์ เสนพงศ์. 2547 : 121 - 122)

การหาเสียง

การหาเสียงเป็นเรื่องเดียวกันกับการเลือกตั้งหรือเป็นของคู่กัน แต่การหาเสียงจะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ไม่ว่าในเรื่องของการใช้เงิน การติดป้ายโฆษณาต่างๆ การใช้สื่อของรัฐและของเอกชน การใช้นานพาหนะโฆษณา การดำเนินการใดๆ เพื่อให้ประชาชนสนใจในตัวผู้สมัครโดยไม่ผิดกฎหมาย ประเทศที่มีความเจริญทางประชาธิปไตยแล้วจะมีความแตกต่างกับประเทศที่กำลังพัฒนาในเรื่องของการไม่ฝืนระเบียบหรือกติกาที่วางไว้ใน การเลือกตั้ง พร้อมทั้งมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ที่ได้รับผิดชอบในการเลือกตั้งและองค์กรประชาชน ในการเลือกตั้งของไทยที่ผ่านมานับจากปี 2500 เป็นต้นมาจะพบข่าวโศกการเลือกตั้งในสื่อมวลชนทุกครั้ง มากบ้างน้อยบ้าง ซึ่งทำให้ชื่อเสียงของประเทศไทยเสียหายไปทั่วโลก และที่สำคัญก็คือผู้ที่ได้รับผิดชอบในการเลือกตั้งไม่ยอมแก้ไขปัญหา ปล่อยให้ปัญหาในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง

นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยได้ทำการวิจัย ค้นคว้า ศึกษาเรื่องของการหาเสียงไว้มากมายพบว่าพฤติกรรมในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีหลายแบบหลายวิธี ทั้งถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรมทางการเมือง และไม่ถูกต้องและไร้จริยธรรมทางการเมืองรูปแบบและวิธีการที่ไม่ถูกต้องกฎหมายนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ที่ใช้ได้ผลที่สุดคือการซื้อเสียง (แจกเงินให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง) นักการเมืองที่ได้รับ

การเลือกตั้งได้ยอมรับในเรื่องนี้ต่อสื่อมวลชนว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา กลายเป็นความถูกต้องโดยปริยายถ้าไม่ถูกตำรวจจับ การซื้อเสียงและได้เข้ามาเป็นรัฐมนตรีเป็นอันตายอย่างยิ่งต่อประเทศ ประชาชนและระบอบประชาธิปไตย เพราะคนเหล่านี้จะเข้ามาถอนทุนด้วยการประพตมิชอบด้วยวิธีการต่างๆ โดยใช้อำนาจที่มีอยู่หลีกเลี่ยงบิดเบือนเพื่อไม่ให้กฎหมายเอาผิดกับตนได้

โดยปกติวิธีการหาเสียงที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การตระเวนพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนถึงบ้าน การปราศรัยในที่ชุมชน การทำแผ่นป้ายโปสเตอร์ แผ่นปลิวใช้ยานพาหนะ และจัดตั้งหัวคะแนนช่วยหาเสียง ซึ่งในวิธีที่กล่าวมานี้ ผู้สมัครส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีการพบปะประชาชนหรือที่เรียกว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นวิธีที่ได้ผลที่สุด

รัฐธรรมนูญ มาตรา 113 กำหนดให้รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 49 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประชุมหารือระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อพิจารณากำหนดวิธีการในการให้รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การกำหนดให้มีการจัดสถานที่ปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณะสถาน

ซึ่งเป็นของรัฐให้พอเพียงและเท่าเทียมกัน ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค

2. การพิมพ์ และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

3. การกำหนดให้มีสถานที่สำหรับผู้สมัคร และพรรคการเมืองใช้ในการโฆษณาหาเสียงได้อย่างเท่าเทียมกัน ในการนี้รัฐอาจจัดให้การแสดงหรือการดำเนินการอื่นใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาฟังการโฆษณาหาเสียงด้วยก็ได้ แต่ต้องมีใช่เป็นการจัดให้เพื่อการสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดโดยเฉพาะ

4. การกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุการกระจายเสียง และโทรทัศน์ ซึ่งจะให้ทุกพรรคการเมืองมีโอกาสเท่าเทียมกัน

5. การสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดบตต้องห้ามในการออกเสียงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 44 - 48 กำหนดบตต้องห้ามในการหาเสียง ดังนี้

5.1 ห้ามผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังนี้ (มาตรา 44)

5.1.1 จัดทำให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินให้แก่ผู้ใด

5.1.2 ให้เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

5.1.3 ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มี มหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ

5.1.4 เลี้ยงกับรับการจัดเลี้ยงผู้ใด

5.1.5 หลอกลวง บังคับ ชูขี้ฉ้อ ใช้อิทธิพล คุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนน นิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

5.2 ห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้งหรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้ง หรือกลับจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะ หรือค่าจ้าง ซึ่งต้องเสียตามปกติเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มี สิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด (มาตรา 45)

5.3 ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วน ช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งหรือกระทำการใดๆ เพื่อ ประโยชน์แห่งการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษ แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ทั้งนี้เว้นแต่การกระทำนั้น

เป็นการช่วยราชการหรือการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริต
ของผู้นั้น (มาตรา 46)

5.4 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งที่โดย
มิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใดๆ เพื่อเป็นคุณหรือโทษแก่
ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง (มาตรา 47)

5.5 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง
โดยวิธีการใดๆ ไม่ว่าจะ เป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือ
พรรคการเมืองใดนับตั้งแต่วันที่ 18.00 นาฬิกา ของวัน
ก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง (มาตรา 48)
(พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ. 2542 : 62 - 68)

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการออกไปลงคะแนนเสียง

โดยทั่วไปมักมีแนวโน้มที่จะนำเอาเปอร์เซ็นต์ของผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งที่ไปลงคะแนนแต่ละครั้งมาเป็นเครื่องมือวัดความเป็น
ประชาธิปไตยของแต่ละพื้นที่ เช่น หากเขตเลือกตั้งใด
มีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนสูง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง
ในเขตนั้นไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
องค์กรกลาง ฯลฯ ต่างก็ออกมาประกาศว่าประสบความสำเร็จ
ในการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง
และก็ได้แสดงนัยต่อไปว่า ประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นๆ
มีความตื่นตัวทางการเมือง มีความเป็นประชาธิปไตยอยู่ใน
ระดับสูง แต่หากว่าในเขตเลือกตั้งหรือในเขตพื้นที่ใดมีผู้ไป
ใช้สิทธิลงคะแนนต่ำ ก็จะได้รับภารกิจหรือการแก้ไขของ
ปัญหาน้อยมาก จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเกือบทุกครั้ง
ที่เกิดปัญหาขึ้น

วิธีคิดและการแสดงออกเกี่ยวกับการออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจความเป็นจริงทางการเมืองของสังคมไทยในปัจจุบันอย่างผิวเผิน

จากสถิติการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ผ่านมาแต่ละครั้งนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะเห็นได้ว่ามีจำนวนผู้ที่ออกไปใช้สิทธิที่อยู่ในระดับที่ต่ำ ด้วยสาเหตุที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่ออกไปลงคะแนนเสียง โดยปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการออกไปลงคะแนนเสียงมีระดับสูงขึ้นไปหรือต่ำลง จะกล่าวได้ดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญ นับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา รัฐธรรมนูญของไทยหลายๆ ฉบับโดยส่วนใหญ่ได้ให้สิทธิกับประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ใครจะไปใช้สิทธิหรือไม่ก็ได้เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการเลือกตั้งนั้นไม่สำคัญ จึงทำให้สถิติในการออกมาลงคะแนนเสียงในแต่ละครั้งที่ผ่านมามีปริมาณที่ต่ำลง

ในปัจจุบันนี้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 มาตรา 68 ได้กำหนดให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นหน้าที่ หากบุคคลใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และไม่แจ้งเหตุอันสมควร ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าการเลือกตั้งครั้งแรกของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ผ่านมา นั้น มีสถิติผู้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสูงกว่าทุกครั้งที่ผ่านมาเนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่กลัวผลเสียที่จะได้รับเมื่อไม่ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่า โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญที่บังคับใช้อยู่ขณะนี้ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีผลต่อสถิติของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งว่าจะสูงหรือต่ำนั่นเอง

2. การอพยพของประชากร คนไทยจำนวนไม่น้อย ที่หากินหรือเรียนไกลบ้าน ในกรุงเทพมหานครมีพลเมืองจำนวนมาก ที่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ต่างจังหวัด แต่เข้ามาศึกษา หรือประกอบธุรกิจอยู่ในเมืองหลวง รวมทั้งชาวกรุงที่อพยพ ไปอยู่ในชนบทโดยที่ไม่ได้นำพาต่อการโอนย้ายสำมะโนครัว ให้ถูกต้องตามกฎหมาย ความเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่ ในเรื่องนี้ก็เรียกได้ว่าไม่มีเลยเพราะฉะนั้นผู้ที่อพยพมาก็จะไม่สนใจ ในเรื่องนี้เว้นแต่จำเป็นใช้ในการสมัครงาน คนเหล่านี้แม้สนใจ ใคร่จะลงคะแนนเลือกตั้งก็คงจะไม่ได้เลือก เพราะคงไม่มีใคร ย่อมทุ่มเทเสียเงินค่าเดินทางเพื่อไปเลือกตั้งในที่ที่มีหลักฐาน ทะเบียนราษฎรอยู่ การโยกย้ายสำมะโนครัวก็ดูจะเป็นเรื่อง ยุ่งยากและเสียเวลาในที่สุดเขาเหล่านั้นก็จะไปเพิ่มจำนวนของ ผู้ไม่ได้ไปใช้สิทธิ นอกจากนี้ยังมีคนไทยอีกจำนวนไม่น้อย ที่เดินทางไปศึกษาหรือประกอบธุรกิจในต่างประเทศ ซึ่งคนเหล่านี้ถูกตัดขาดจากสิทธิในการลงคะแนนเสียงอย่าง ลั่นเชิง

3. ความไม่สะดวก สภาพการคมนาคมของประเทศ เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้คนหลายคนเลิกล้มความคิด ที่จะไปลงคะแนนเสียง สังกมไทยเป็นสังคมนเกษตรกรรม ในชนบทบางแห่งการเดินทางจากบ้านมาสู่ชุมชนหรือสถานที่ ลงคะแนนเสียงไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้ง่ายๆ อาจจะต้องใช้เวลา ตากแดดตากฝนเป็นครั้งก่อนวันเพราะขาดถนนหนทาง ในเมืองหลวงนั้นเล่าสภาพการติดขัดของการจราจรสร้าง

ความท้อใจให้กับผู้ที่ประสงค์จะใช้ถนนหนทาง ลิ่งเหล่านี้ ทำให้บางคนละเลยการไปใช้สิทธิของตน เพราะขาดความระมัดระวังในการไปละคะแนนเสียง

สาเหตุทั้ง 3 ประการที่กล่าวมานี้ อาจใช้เป็นเหตุผลหลักในการอธิบายว่า ทำไมคนไทยจึงไปลงคะแนนเสียงมากขึ้น หรือน้อยลง

หากประชาชนไม่ให้ความสนใจและไปลงคะแนนเสียงกัน น้อยเป็นอันตรายเป็นระบบประชาธิปไตย เพราะอาจทำให้เกิดหรือสันนิษฐานไปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เมินเฉยไม่สนใจหรือต้องการที่จะมีส่วนมีเสียงในการปกครอง ไม่ต้องการที่จะไปใช้สิทธิ ปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย แต่ถ้าประชาชนให้ความสนใจและไปลงคะแนนเสียงกันมาก รัฐบาลและผู้แทนราษฎรจะมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ และความมั่นใจในการปฏิบัติงานต่อสาธารณชนมากขึ้น เพราะผู้ที่ได้รับเลือกตั้งและคณะรัฐบาลก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้แทนหรือรัฐบาลของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

เมื่อการเลือกตั้งมีความสำคัญดังกล่าวมาแล้วนี้ จึงเป็นการสมควรที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนควรจะไปลงคะแนนเสียง เมื่อการเลือกตั้งมาถึง ถ้าหากต้องการให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักในการปกครองประเทศ อย่างไรก็ตามการไปเลือกตั้งนั้น มิใช่สักแต่จะไปลงคะแนนให้เสร็จๆ หรือได้ชื่อว่างคะแนนแล้วเท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำตนให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ มีความทันสมัยอยู่เสมอด้วยการติดตามข่าวสารบ้านเมือง

และระดับความเป็นไปต่างๆ ตลอดจนเอาใจใส่ในการศึกษาหาความรู้ทางการเมือง เพื่อที่จะได้มีวิจารณ์ญาณทางการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเลือกตั้งมีประสิทธิภาพ และได้รับรัฐบาลหรือผู้ปกครองที่ดี ทำหน้าที่เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนอย่างแท้จริง (เชาวน์วัศ เสนพงศ์. 2547 : 119 - 127)

ปัจจัยที่นำไปสู่ความเป็นนักการเมือง

“การเมือง มีความหมายกว้างขวาง คำว่าการเมืองนี้ ย่อมใช้กันอยู่แพร่หลาย แต่ต่างคนต่างก็ใช้โดยนัยต่างๆ กัน บางคนใช้ในนัยหนึ่ง และอีกคนใช้โดยอีกนัยหนึ่ง บางทีผู้กล่าวใช้โดยอีกนัยหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้เข้าใจผิดขึ้นมิใช่น้อย เราจึงพยายามพิจารณาดูว่าตามที่ใช้กันอยู่นั้นมีความหมายไปกี่ทาง” (กรมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์ อ่างใน ใหม่ รักษ์หมู่ และธวัชชัย ไพจิตร. 2522 : 142)

“การเมือง ศิลปะการปกครอง ซึ่งมุ่งให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐกับบุคคลในรัฐ ระหว่างรัฐกับหัวบ้านหัวเมืองต่างๆ และระหว่างรัฐกับรัฐ การเมืองจึงเป็นทั้งการภายในประเทศการของชาติ การของสหพันธรัฐ การของเทศบาล การต่างประเทศและการจักรพรรดินิยม การเมืองเป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย และการปกครองเป็นฝ่ายดำเนินการนโยบายนั้น”

นักการเมือง (Politician) คือผู้ดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งมักจะเพ่งประโยชน์เฉพาะหน้าให้ตนเอง

ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนและอยู่ในตำแหน่งได้ตลอดไป ตรงกันข้ามกับรัฐบุรุษ (Statesman) ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เห็นการณ์ไกลและมักมีความเสียสละ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง (สังข์ พัดโนทัย อ่างใน ใหม่ รักหมู และธวัชชัย ไพจิตร. 2522 : 143)

ความเป็นนักการเมือง

เมื่อเอ่ยถึงการเมืองส่วนใหญ่กลับมองว่าการเข้ามาสู่ การเมือง มักนำหนทางไปสู่ความร่ำรวย มีอำนาจวาสนา บารมีมากมาย และอาจเป็นเพราะเหตุนี้ที่ทำให้ คนส่วนใหญ่ เข้าใจและมีทัศนคติต่อการเมืองหรือนักการเมืองว่าเป็นเรื่อง ที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะหน้าให้ตนเอง หรือประโยชน์ ส่วนตนเท่านั้น อย่างไรก็ตามนักการเมืองจำนวนมากไม่น้อย ต้องเสี่ยงตาย เสี่ยงภัย เสี่ยงชีวิต เสี่ยงต่อความยากจนลง ถูกจับกุมคุมขัง และบางรายถึงกับลี้ภัยไปต่างประเทศ และ อีกไม่น้อยต้องยอมถูกเยาะเย้ย ถูกเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัว อย่างที่เราได้รับทราบข้อมูลข่าวสารกันอยู่ตลอดเวลา บางคนได้รับฉายาทั้งในด้านดีและไม่ดีตามแต่สื่อมวลชน หรือประชาชนที่จะได้ตั้งขึ้น

ซึ่งหมายถึงความเป็นบุคคลสาธารณะที่ต้องได้รับการตรวจสอบจากสังคมตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อต้องดำเนินวิถี แห่งการเมืองแล้ว นักการเมืองทุกคนจึงต้องตกอยู่กับความ สุ่มเสี่ยงต่อความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่ นักการเมือง จึงต้องจำเป็นที่จะต้องกระทำตนให้ดีเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติ

ให้ถูกต้องตาม ครรลองครองธรรม ในการดำเนินชีวิตและ
การทำหน้าที่นักรการเมืองที่ดีเป็นสำคัญ

สภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎรเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภา มีหน้าที่
ในการตรากฎหมาย การควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน
และการให้ความเห็นชอบตามที่กฎหมายกำหนด และที่สำคัญ
การทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นการทำหน้าที่
แทนปวงชนชาวไทยทั้งชาติไม่ใช่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งเท่านั้น
แต่เป็นตัวแทนให้กับประชาชนทั้งประเทศ

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย
จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประเทศไทยมีรัฐสภาขึ้น
เพื่อทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ทั้งหมด 22 ชุด โดยมีลักษณะการได้มา ความสำคัญต่อ
ระบบรัฐสภา คุณสมบัติหรือหน้าที่ที่แตกต่างกันตามแต่
รัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับที่ได้กำหนดกล่าวโดยสรุปสามารถ
แบ่งแยกได้ดังนี้

1. พิจารณาจากที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศมีวิธีการได้มา
สามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1.1 มาจากการแต่งตั้ง

ในรัฐธรรมนูญฉบับแรก ได้กำหนดให้สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรมาจากการแต่งตั้ง ซึ่งได้กำหนดไว้ในช่วงแรก

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดแรกที่มาจากการแต่งตั้งทั้งหมด มีจำนวน 70 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 เดือน 15 วัน

ต่อมาในรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการแต่งตั้งและมาจากการเลือกตั้ง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแต่งตั้งนี้เรียกว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถมาจากการแต่งตั้งได้ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วไม่เป็นที่นิยมกัน เนื่องจากหลักการควรให้มาจากตัวแทนประชาชนที่ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งมาตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย สำหรับประเทศไทยมีข้อสังเกตว่าสำหรับในช่วงแรกๆ ที่ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งนั้นเนื่องมาจากเพิ่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในช่วงแรกประชาชนน่าจะยังไม่เข้าใจในระบบของการเลือกตั้ง แต่มีความจำเป็นที่ต้องมีรัฐสภานี้เอง

1.2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้ง

ในประเทศไทยได้มีการกำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งและได้มีการกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นมาแล้วจำนวน 21 ครั้ง ซึ่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้งมีรูปแบบวิธีการที่แตกต่างกันตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.2.1 การเลือกตั้งโดยอ้อม

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยนั้นเริ่มต้นขึ้นครั้งแรกโดยวิธีการเลือกตั้งโดยให้ประชาชนเลือกตัวแทนของประชาชนมาจากแต่ละหมู่บ้าน แต่ละตำบล เพื่อมาทำหน้าที่ในการเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกทีหนึ่ง ลักษณะดังกล่าวนี้ เรียกว่า “การเลือกตั้งโดยอ้อม”

1.2.2 การเลือกตั้งโดยตรง

การเลือกตั้งที่ให้โอกาสประชาชนเป็นผู้ทำการเลือก ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง โดยการหย่อนบัตรลงคะแนน ซึ่งวิธีการจัดการเลือกตั้งที่ผ่านมาทั้ง แบบแบ่งเป็นเขตๆ ละคน การเลือกตั้งแบบรวมเขตทั้งจังหวัด การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตผสม (แต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกิน 3 คน) หรือแบบที่ใช้ในปัจจุบันคือ แบบแบ่งเขตๆ ละ 1 คนและแบบใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง (บัญชีรายชื่อ)

2. พิจารณาจากลักษณะของรัฐสภา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยที่ผ่านมา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา รัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับได้มีการกำหนดองค์ประกอบไว้แตกต่างกัน ดังนี้

2.1 รัฐสภาเป็นสภาเดียว

รัฐธรรมนูญบางฉบับ ได้กำหนดให้เป็นรูปแบบสภาเดียวคือ สภาผู้แทนราษฎรแต่อาจกำหนดให้มีรูปแบบ

เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 หรือ 2 ประเภท เช่น กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างเดียว มาจากการแต่งตั้ง (รัฐสภาชุดแรก) และแบบมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง และประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้ง แต่ยังคงถือว่าเป็นสภาผู้แทนราษฎรสภาเดียว

2.2 รัฐสภาเป็นแบบสองสภา

รัฐธรรมนูญบางฉบับได้กำหนดให้ รัฐสภาประกอบด้วย 2 สภา คือ วุฒิสภา กับสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากระบบสองสภานี้ มาจากการเลือกตั้งทั้งสิ้น

สภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน

ปัจจุบันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน โดยแบ่งเป็น

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จำนวน 400 คน
2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน

ทั้งสองประเภทมาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่มีวิธีการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน ดังนี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จำนวน 400 คน มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละเขตเลือกตั้งจาก

ทั้งประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 400 เขต และให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้น เลือกตัวแทนจากผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองหนึ่ง เพื่อมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกำหนดเขตเลือกตั้งให้ใช้เกณฑ์ของจำนวนประชากรในแต่ละครั้งที่มีการเลือกตั้งเป็นสำคัญ โดยสัดส่วนของจำนวนประชากรต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น ประเทศไทยมีประชากร 62,000,000 คน อัตราส่วนของจำนวนราษฎรต่อจำนวนสมาชิกที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดเขตเลือกตั้งคือ 62,000,000 ทหาร 400 มีค่าเท่ากับ 155,000 ดังนั้นเขตเลือกตั้งในแต่ละเขตจะมีจำนวนราษฎรโดยประมาณ 155,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน หรือ 1 เขตเลือกตั้ง

ลักษณะการแบ่งเขตแบบหนึ่งเขตหนึ่งคน นี้เกิดขึ้นเพื่อต้องการให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมิตินี้เท่ากันคือ 1 เสียงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน 1 คน เรียกลักษณะการลงคะแนนเสียงแบบนี้ว่า “One man One vote” ทั้งนี้เนื่องจากประเทศเคยมีการกำหนดเขตเลือกตั้งเป็นแบบประชาชน 1 คน เลือกได้ 1 คนเช่นกันนั้น เพื่อมุ่งให้เป็นการแสดงในเรื่องของสิทธิ ที่มีความเท่าเทียมคือ 1 คน เลือกได้หนึ่งเบอร์ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยเคยมีการเลือกตั้งแบบ 1 คนสามารถเลือกได้หลายเบอร์ เช่น เลือกได้ 2 เบอร์ 3 เบอร์ ในขณะที่บางคนอาจเลือกได้เพียงเบอร์เดียว

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยการเลือกตั้งในลักษณะนี้ถือเป็นครั้งแรกของประเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะพัฒนาการเมืองที่ต้องการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากนโยบายของพรรคไม่ใช่เลือกจากตัวบุคคล

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลักษณะนี้ ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งพรรคจะต้องเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อส่งสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละพรรคสามารถจัดส่งได้หนึ่งบัญชีรายชื่อใน 1 บัญชีไม่เกิน 100 คน เรียงลำดับและมีสัดส่วนภูมิลำเนาในสัดส่วนที่เหมาะสมจากทุกภาคของประเทศ ใช้ประเทศไทยเป็นเขตเลือกตั้ง โดยนำคะแนนจากประชาชนที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งและนำมารวมกันทั้งประเทศ หากคะแนนเสียงของพรรคใดมีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 5 ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งนั้น ให้ตัดคะแนนทั้งหมดของพรรคนั้นออกเสียและให้รวมคะแนนเสียงของผู้มาใช้สิทธิจากพรรคการเมืองที่เหลือ นำมาคิดเทียบอัตราส่วนร้อยละ พรรคใดได้สัดส่วนเท่าไรให้นำมาคำนวณการได้รับเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามลำดับที่กำหนดไว้ในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรค (ประมวลจากวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ และสุขุม นวลสกุล. 2544)

ตารางที่ 1 รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย

ที่	ชื่อ - สกุล	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง (การเลือกตั้งครั้งที่)				สังกัดพรรค
1	พระคุณธรรมปรีชาไวท์ (นายยม สุขานุศาสน์)	15 พ.ย. 2476	ถึง	9 ธ.ค. 2480	1	
2	นายประยูร วิมุกตาคม	7 พ.ย. 2480 6 ม.ค. 2489	ถึง ถึง	11 ก.ย. 2481 9 พ.ย. 2490	2 4	
3	พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)	7 พ.ย. 2480 12 พ.ย. 2481 29 ม.ค. 2491 26 ก.พ. 2495 26 ก.พ. 2500	ถึง ถึง ถึง ถึง ถึง	11 ก.ย. 2481 15 ต.ค. 2488 29 พ.ย. 2494 25 ก.พ. 2500 16 ก.ย. 2500	2 3 5 6 7	
4	นายบุญศรี วิลยรัตน์	12 พ.ย. 2481	ถึง	15 ต.ค. 2488	3	
5	นายบรรจบ บันลือธี	6 ม.ค. 2489	ถึง	9 พ.ย. 2490	4	
6	นายสิริ เพ็ชรโรจน์	5 ส.ค. 2489	ถึง	9 พ.ย. 2490	4	เลือกตั้งเพิ่ม
7	นายบุญยผาง ทองสวัสดิ์	5 ส.ค. 2489 29 ม.ค. 2491 26 ก.พ. 2495 26 ก.พ. 2500 15 ธ.ค. 2500	ถึง ถึง ถึง ถึง ถึง	9 พ.ย. 2490 29 พ.ย. 2494 25 ก.พ. 2500 16 ก.ย. 2500 20 ต.ค. 2501	4 5 6 7 8	เลือกตั้งเพิ่ม เสริมนั่งคคิลลา เสริมนั่งคคิลลา
8	ขุนพิพิธสุขอำนาจ (นายพิพิธโอสถิกานนท์)	5 ส.ค. 2489	ถึง	9 พ.ย. 2490	4	เลือกตั้งเพิ่ม
9	พันโทแสง ทัพพะสุต	29 ม.ค. 2491	ถึง	29 พ.ย. 2494	5	
10	นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์	5 มิ.ย. 2492 26 ก.พ. 2495 26 ก.พ. 2500 15 ธ.ค. 2500	ถึง ถึง ถึง ถึง	9 พ.ย. 2494 25 ก.พ. 2500 16 ก.ย. 2500 20 ต.ค. 2501	5 6 7 8	 ไม่สังกัดพรรค ไม่สังกัดพรรค
11	พันตรีเล็ก ทองสุนทร	26 ก.พ. 2500	ถึง	16 ก.ย. 2500	7	เสริมนั่งคคิลลา
12	นายอำนาจ ปาฐะเดช	26 ก.พ. 2500	ถึง	16 ก.ย. 2500	7	ไม่สังกัดพรรค
13	นายส่งศักดิ์ สายปัญญา	15 ธ.ค. 2500	ถึง	20 ต.ค. 2501	8	ประชาธิปไตย
14	นายแถม นุชเจริญ	15 ธ.ค. 2500 10 ก.พ. 2512	ถึง ถึง	20 ต.ค. 2501 17 พ.ย. 2514	8 9	ประชาธิปไตย ประชาธิปไตย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง (การเลือกตั้งครั้งที่)				สังกัดพรรค
15	นายประพันธ์ อัมพช	15 ธ.ค. 2500	ถึง	20 ต.ค. 2501	8	ประชาธิปัตย์
		26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	สันติชน
16	จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี	10 ก.พ. 2512	ถึง	17 พ.ย. 2514	9	ประชาธิปัตย์
		26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	ชาติไทย
		4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	ธรรมสังคม
		22 เม.ย. 2522	ถึง	19 มี.ค. 2526	12	สยาม
		18 เม.ย. 2526	ถึง	2 พ.ค. 2529	13	ประชาธิปไตย
		24 ก.ค. 2531	ถึง	23 ก.พ. 2534	15	ชาติไทย
		22 มี.ค. 2535	ถึง	11 มิ.ย. 2535	16	ชาติไทย
		13 ก.ย. 2535	ถึง	19 พ.ค. 2538	17	ชาติไทย
17	นายบุญเรือง กิจกล้าสรวล	10 ก.พ. 2512	ถึง	17 พ.ย. 2514	9	ประชาธิปัตย์
18	ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก	10 ก.พ. 2512	ถึง	17 พ.ย. 2514	9	สหประชาไทย
		26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	เกษตรสังคม
		4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	ประชาธิปัตย์
		22 เม.ย. 2522	ถึง	19 มี.ค. 2526	12	รวมไทย
		18 เม.ย. 2526	ถึง	2 พ.ค. 2529	13	กิจสังคม
		27 ก.ค. 2529	ถึง	29 เม.ย. 2531	14	รวมไทย
		22 มี.ค. 2535	ถึง	30 มิ.ย. 2535	16	สามัคคีธรรม
19	นายอินทร์หล่อ สรรพศรี	10 ก.พ. 2512	ถึง	17 พ.ย. 2514	9	ประชาธิปัตย์
20	นายขวัญชัย สารากิจ	10 ก.พ. 2512	ถึง	17 พ.ย. 2514	9	สหประชาไทย
21	นายบุญสวัสดิ์ ดวงใจเอกราช	10 ก.พ. 2512	ถึง	17 พ.ย. 2514	9	ประชาธิปัตย์
22	นายแพทย์พ กาญจนรัตน์	26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	เกษตรสังคม
		22 เม.ย. 2522	ถึง	19 มี.ค. 2526	12	ชาติไทย
		18 เม.ย. 2526	ถึง	2 พ.ค. 2529	13	ชาติไทย
23	นายสันฐาน สุริยคำ	26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	พลังใหม่
24	นายฤทธิ์ อินทนนท์	26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	กิจสังคม
		22 เม.ย. 2522	ถึง	19 มี.ค. 2526	12	กิจสังคม
25	นายเชวง วงศ์ใหญ่	26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	สันติชน
		4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	กิจสังคม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง (การเลือกตั้งครั้งที่)				สังกัดพรรค
26	นายประสิทธิ์ พันธุ์พูนินดา	26 ม.ค. 2518	ถึง	12 ม.ค. 2519	10	กิจสังคม
27	นายชูสง่า ฤทธิ์ประศาสน์	4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	ชาติไทยชาติ
		22 เม.ย. 2522	ถึง	19 มี.ค. 2526	12	ประชาธิปไตย
28	นายวรวิทย์ คำเงิน	4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	ธรรมสังคม
29	นายวินัย นามเสถียร	4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	ประชาธิปไตย
30	นายหลง ศิริพันธุ์	4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	ชาติไทย
31	นายเพ็ญ ดันบรรจง	4 เม.ย. 2519	ถึง	6 ต.ค. 2519	11	ประชาธิปไตย
32	นายสำเร็จ ภูนิคม	22 เม.ย. 2522	ถึง	19 มี.ค. 2526	12	ประชากรศาสตร์
		18 เม.ย. 2526	ถึง	2 พ.ค. 2529	13	กิจสังคม
		22 มี.ค. 2535	ถึง	30 มิ.ย. 2535	14	กิจสังคม
		13 ก.ย. 2535	ถึง	19 พ.ค. 2538	17	กิจสังคม
33	นายมงคล จงสุทธนามณี	18 เม.ย. 2526	ถึง	2 พ.ค. 2529	13	ชาติไทย
		27 ก.ค. 2529	ถึง	29 เม.ย. 2531	14	รวมไทย
		24 ก.ค. 2531	ถึง	23 ก.พ. 2534	15	เอกภาพ (รวมไทย)
		22 มี.ค. 2535	ถึง	มิ.ย. 2535	16	สามัคคีธรรม
		13 ก.ย. 2535	ถึง	19 พ.ค. 2538	17	ชาติพัฒนา
		3 ก.ค. 2539	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	ชาติพัฒนา (เลือกซ่อม)
17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ชาติพัฒนา		
34	นางอำไพ ปัญญาดี	18 เม.ย. 2526	ถึง	2 พ.ค. 2529	13	ชาติไทย
35	นายฉัฐวัสส์ (วีรพล) มุตตามระ	27 ก.ค. 2529	ถึง	29 เม.ย. 2531	14	รวมไทย
		24 ก.ค. 2531	ถึง	23 ก.พ. 2534	15	เอกภาพ (รวมไทย)
		2 ก.ค. 2538	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	เอกภาพ
		17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ความหวังใหม่
36	นายวิจิตร ยอดสุวรรณ	27 ก.ค. 2529	ถึง	29 เม.ย. 2531	14	สหประชาธิปไตย
37	นายประทวน รมยานนท์	27 ก.ค. 2529	ถึง	29 เม.ย. 2531	14	ชาติไทย
		24 ก.ค. 2531	ถึง	23 ก.พ. 2534	15	ชาติไทย
		2 ก.ค. 2538	ถึง	21 มี.ค. 2539	18	ชาติไทย
38	นายองอาจ เสนาธรรม	27 ก.ค. 2529	ถึง	29 เม.ย. 2531	14	รวมไทย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง (การเลือกตั้งครั้งที่)				สังกัดพรรค
39	นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	27 ก.ค. 2529	ถึง	29 เม.ย. 2531	14	รวมไทย
		24 ก.ค. 2531	ถึง	23 ก.พ. 2534	15	เอกภาพ(รวมไทย)
		22 มี.ค. 2535	ถึง	มี.ย. 2535	16	สามัคคีธรรม
		13 ก.ย. 2535	ถึง	19 พ.ค. 2538	17	ชาติพัฒนา
		2 ก.ค. 2538	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	นำไทย
		17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ประชาธิปไตย
		6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
40	นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์	24 ก.ค. 2531	ถึง	23 ก.พ. 2534	15	เอกภาพ (รวมไทย)
		13 ก.ย. 2535	ถึง	19 พ.ค. 2538	17	ชาติพัฒนา
		2 ก.ค. 2538	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	ชาติไทย
		17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ความหวังใหม่
		29 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
41	นายอาทิตย์ วิลยวงศ์	24 ก.ค. 2531	ถึง	23 ก.พ. 2534	15	ราษฎร
42	นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	22 มี.ค. 2535	ถึง	30 มี.ย. 2535	16	สามัคคีธรรม
		13 ก.ย. 2535	ถึง	19 พ.ค. 2538	17	ชาติไทย
		17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ความหวังใหม่
		6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย (บัญชีรายชื่อ)
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย (บัญชีรายชื่อ)
43	นายทวี พุทธจันทร์	22 มี.ค. 2535	ถึง	30 มี.ย. 2535	16	สามัคคีธรรม
44	นายถาวร ตริรัตน์รงค์	13 ก.ย. 2535	ถึง	19 พ.ค. 2538	17	ชาติไทย
		17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ความหวังใหม่
		6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย (บัญชีรายชื่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง (การเลือกตั้งครั้งที่)				สังกัดพรรค
45	นายยงยุทธ ดิยะไพรัช	2 ก.ค. 2538	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	เอกภาพ
		17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ประชาธิปไตย
		6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	11 มี.ค. 2548	21	ไทยรักไทย (บัญชีรายชื่อและ ได้รับโปรดเกล้า เป็นรัฐมนตรี)
46	นางรัตนา จงสุทธนามณี	2 ก.ค. 2538	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	ชาติพัฒนา
		17 พ.ย. 2539	ถึง	9 พ.ย. 2543	19	ชาติพัฒนา
47	นายบัวสอน ประชามอญ	2 ก.ค. 2538	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	เอกภาพ
		6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
48	นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจิตร	2 ก.ค. 2538	ถึง	28 ก.ย. 2539	18	เอกภาพ
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
49	นายสามารถ แก้วมีชัย	6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
50	นายสุฤษฏ์ อึ้งอภินันท์	6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
51	นายอิทธิเดช แก้วหลวง	6 ม.ค. 2544	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
52	นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน*	21 พ.ย. 2546	ถึง	6 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย (บัญชีรายชื่อ)
53	นางสาวละออง ดิยะไพรัช	6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย

หมายเหตุ * ก่อนสมัครรับเลือกตั้งได้หาเสียงในพื้นที่จังหวัด
เชียงราย แต่ภายหลังพรรคส่งสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชี
รายชื่อ

เรียบเรียงจาก : ข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้อมูลน้กการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงรราย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอดีตจนถึงปัจจุบัน

นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเราได้ใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยมีรัฐสภาเป็นองค์กรดำเนินนิติบัญญัติที่มาจากประชาชนโดยการเลือกตั้ง จนถึงปัจจุบัน (มิถุนายน 2549) ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 22 ครั้ง (นับรวมวันที่ 2 เมษายน 2549 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยให้การเลือกตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย) สำหรับการจัดการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นนั้น มีหลายรูปแบบซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. วิธีการเลือกตั้ง แบ่งเป็น

1.1 การเลือกตั้งโดยตรง คือ การเลือกตั้งที่ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรงไม่ต้องผ่านบุคคลใด

1.2 การเลือกตั้งโดยอ้อม คือ การเลือกตั้งที่ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกตัวแทนของตนขึ้นมาก่อนแล้ว

จึงให้ตัวแทนเหล่านั้นไปทำหน้าที่เลือกบุคคลที่สมควรรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้ถูกใช้กับการเลือกตั้งที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

2. การแบ่งเขตเลือกตั้ง

การแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกส่วนของประเทศ ที่ผ่านมาการจัดการเลือกตั้งของประเทศไทย ได้แบ่งวิธีการจัดแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นลักษณะดังนี้

2.1 การแบ่งเขตโดยกำหนดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 1 คน เท่านั้น และผู้ที่จะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ผู้ที่มีคะแนนเสียงสูงสุด

2.2 การแบ่งเขตแบบรวมเขตทั้งจังหวัด หมายถึงการจัดการเลือกตั้งที่พื้นที่ทั้งจังหวัด ถือเป็นเขตเลือกตั้งเขตเดียว และผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดและรองลงมาตามลำดับจำนวนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้ในเขตจังหวัดนั้นๆ

2.3 การแบ่งเขตแบบผสม หมายถึง การจัดการเลือกตั้งที่แบ่งพื้นที่ออกตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าจังหวัดใดมีสมาชิกเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต และให้เขตเลือกตั้งนั้นๆ ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 2 คนแต่ไม่เกิน 3 คน และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด รองลงมาตามลำดับเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีในจังหวัดนั้น

2.4 การกำหนดให้ประเทศ (พื้นที่ทั้งประเทศ) เป็นเขตเลือกตั้ง หมายถึง การที่ราษฎรทั้งประเทศใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วนำคะแนนมารวมทั้งประเทศ ซึ่งมีใช้ในปัจจุบันกับการเลือกตั้งในแบบที่เรียกว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

3. วิธีการกำหนดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับจำนวนราษฎร

3.1 กำหนดเป็นสัดส่วนระหว่างจำนวนราษฎรต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเทศไทยได้ใช้วิธีนี้เป็นเกณฑ์กำหนดจำนวนสมาชิกไว้ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกจนถึงปี 2544 และการกำหนดจำนวนสัดส่วนระหว่างราษฎรกับผู้แทนราษฎร นั้นที่ผ่านมาใช้สองอัตราส่วนคือ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน ต่อ จำนวนราษฎร 200,000 คน กับ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน ต่อ จำนวนราษฎร 150,000 คน

3.2 กำหนดโดยเป็นจำนวนคงที่ คือ การที่รัฐธรรมนูญ กำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ด้วยจำนวนที่คงที่ ดังเช่นปัจจุบัน (รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540) ที่กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งหมด 22 ครั้ง (รวมวันที่ 2 เมษายน 2549) มีเหตุผล วิธีการจัดการเลือกตั้งและมีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งจำนวนมาก สำหรับการศึกษารวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับนักการเมืองถิ่น ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น

ในแต่ละครั้ง โดยมีรายละเอียดภูมิหลังของการเลือกตั้ง
ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเฉพาะส่วนการจัดการ
เลือกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะที่เกิดขึ้น
ในจังหวัดเชียงราย ดังต่อไปนี้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ครั้งที่ 1 (วันที่ 15 พฤศจิกายน 2476)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนของประเทศไทย เกิดขึ้น
ครั้งแรก ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ซึ่งเกิดขึ้นหลังจาก
มีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ที่ประกาศใช้ในวันที่ 10 ธันวาคม 2475 ได้บัญญัติใน
มาตรา 16 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช
2475 ว่า ให้รัฐสภา มีรูปแบบสภาเดียว คือสภาผู้แทนราษฎร
และสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท
ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง
จากราษฎรและสมาชิกประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้งโดย
พระมหากษัตริย์ ให้จังหวัดหนึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนได้หนึ่งคน
แต่ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่าสองแสนคนให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกๆ จำนวนราษฎร
สองแสนคน ในครั้งนั้น ประเทศไทยมีสมาชิกสภาผู้แทนทั้งหมด
จำนวน 78 คน และได้กำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนขึ้น ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ซึ่งถือว่าเป็น
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนครั้งแรกในประเทศไทย
(ในยุคแรกการเรียกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเรียกว่า
สมาชิกสภาผู้แทน)

การเลือกตั้งครั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็น การเลือกตั้งโดยอ้อม กล่าวคือ รูปแบบการเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมแบบรวมเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง กล่าวคือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะทำการเลือกผู้แทนตำบล ของตนขึ้นมาตำบลละหนึ่งคน เพื่อให้ผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือก สมาชิกสภาผู้แทนอีกครั้งหนึ่ง การเลือกตั้งลักษณะนี้นำมาใช้ ในการเลือกตั้งครั้งแรกนี้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น

การเลือกตั้งครั้งนี้มีสมาชิกสภาผู้แทนได้ 78 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 4,278,231 คน มีผู้มาใช้สิทธิ เลือกตั้ง 1,783,532 คน (คิดเป็นร้อยละ 41.45) จังหวัดที่มี ผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ เพชรบุรี (คิดเป็นร้อยละ 78.82) และน้อยที่สุด คือ แม่ฮ่องสอน (คิดเป็นร้อยละ 17.71) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 10) สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนคือ **พระคุณธรรม ปรีชาไวท์ (ยม สุขานุศาสน์)** (กองการประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2537 : 8)

การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งในครั้งนี้ สิ้นสุดลงวันที่ 9 ธันวาคม 2480 เนื่องจากครบวาระ ตามรัฐธรรมนูญ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 11)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ครั้งที่ 2 (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2480)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในครั้งนี้มีขึ้นเนื่องจากวาระในการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนประเภทที่ 1 ที่มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 จะสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ในวันที่ 9 ธันวาคม 2480 ทำให้รัฐบาลต้องดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทน ตามรัฐธรรมนูญขึ้น รัฐบาลจึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2480 โดยที่การเลือกตั้งในครั้งนี้ได้กำหนดให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และจัดแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นลักษณะเขตเดียวคนเดียว ทั้งนี้ใช้อัตราส่วนราษฎร 200,000 คน ต่อ สมาชิกสภาผู้แทน 1 คน และหากจังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึง 200,000 คน ก็ให้มีผู้แทนได้ 1 คน ถ้าจังหวัดใดมีจำนวนราษฎรเกิน 200,000 คน ให้จังหวัดนั้นมีเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเขต เศษของ 200,000 คน ถ้าเกินกว่า 100,000 คน ให้นับเป็น 200,000 คน และในการเลือกตั้งนี้ราษฎรคนหนึ่งสามารถลงคะแนนเลือกผู้สมัครในเขตเลือกตั้งได้เพียงคนเดียว

การเลือกตั้งครั้งนี้มีสมาชิกสภาผู้แทนทั้งหมด 91 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 6,123,239 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,462,535 คน (คิดเป็นร้อยละ 40.22) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ นครนายก (คิดเป็นร้อยละ 80.50) และน้อยที่สุด คือ แม่ฮ่องสอน (คิดเป็นร้อยละ 22.24) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 11)

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทน จำนวน 2 คน และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 นายประยูร วิมุกตาคม

เขตเลือกตั้งที่ 2 พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา) (กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2537 : 12)

สมาชิกสภาผู้แทน ประเภทที่ 1 นี้สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2481 โดยเหตุที่มีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 11 กันยายน 2481 ถือเป็น **การยุบสภาครั้งแรกของประเทศไทย** และได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2481 ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้จัดการเลือกตั้งภายใน 90 วัน นับจากวันที่มีพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภาผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ครั้งที่ 3 (วันที่ 12 พฤศจิกายน 2481)

ภายหลังจากที่มีพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 เนื่องจาก นายถวิล อุดล สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดร้อยเอ็ด ได้เสนอญัตติให้สภาพิจารณาและขอแก้ไขข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับวิธีการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ภายหลังเมื่อมีการลงมติรัฐบาลแพ้การลงมติในญัตตินั้น ส่งผลให้พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้ตัดสินใจ

กราบบังคมทูล ขอลาออกจากตำแหน่งต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ไม่ยอมรับใบลาออก โดยให้เหตุผลว่าสถานการณ์โลกในช่วงนั้น อยู่ในภาวะปั่นป่วน คับขัน ประกอบกับคณะรัฐมนตรีจะต้อง เตรียมการรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ที่จะเสด็จ กลับสู่พระนคร รัฐบาลควรอยู่บริหารราชการต่อไป ทำให้ พระยาพหลพลพยุหเสนา ตัดสินใจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 11 กันยายน 2481 ทำให้สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และได้กำหนดให้จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2481

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 2 มีสภาผู้แทนราษฎรได้ 91 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 6,310,172 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,210,332 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.05) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ นครนายก (คิดเป็นร้อยละ 67.36) และน้อยที่สุดคือ ตรัง (คิดเป็นร้อยละ 16.28) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 13)

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทน จำนวน 2 คน และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 นายบุญศรี วิลยรัตน์

เขตเลือกตั้งที่ 2 พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา) (กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2537 : 16)

สมาชิกสภาผู้แทน ประเภทที่ 1 นี้สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2488 โดยเหตุที่มีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร และได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 6 มกราคม 2489 ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้จัดการเลือกตั้งภายใน 90 วันนับจากวันที่มีพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภาผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ครั้งที่ 4 (วันที่ 6 มกราคม 2489)

จากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2484 ประเทศไทยเข้าไปมีส่วนด้วยจนเกิดกรณีพิพาทในดินแดนอินโดจีนกับฝรั่งเศส รวมทั้งกรณีที่มีญี่ปุ่นได้ประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นได้ขอเคลื่อนกำลังทหารผ่านประเทศไทยเพื่อไปยังประเทศอื่นที่ต้องการจะโจมตีจึงเกิดการโจมตีญี่ปุ่นที่อยู่ในประเทศไทยทำให้ประเทศไทยได้รับความเสียหาย ทำให้ไทยต้องร่วมมือกับญี่ปุ่น และได้ประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกาจากสถานการณ์ระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อประเทศไทย ทำให้ในปี พ.ศ. 2485 นี้ เป็นปีที่สภาผู้แทนราษฎรชุดที่มาจาก การเลือกตั้งวันที่ 12 พฤศจิกายน 2481 จะครบวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี แต่สถานการณ์ของประเทศยังไม่สงบเรียบร้อยรัฐบาลจึงได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาในการดำรงตำแหน่งของสภาผู้แทนราษฎรออกไปอีกไม่เกิน 2 ปี ต่อมาซึ่งรัฐสภาก็ได้มีมติเห็นชอบ ทำให้สภาผู้แทนราษฎร

ชุดนี้มีวาระดำรงตำแหน่งเป็น 6 ปี และในวันที่ 14 กันยายน 2487 ได้มีการขอขยายเวลาดำรงตำแหน่งออกไปอีก 2 ปี เป็นครั้งที่ 2 เนื่องจากสถานการณ์สงครามยังไม่สิ้นสุดลง ทำให้สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้มีวาระดำรงตำแหน่งรวมทั้งสิ้น 8 ปี จากการต่ออายุของรัฐสภาที่เกิดขึ้นเพราะสถานการณ์บ้านเมืองไม่สงบสุข เมื่อสงครามได้สิ้นสุดลง รัฐบาล โดย หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เห็นว่า รัฐสภาชุดนี้ได้ดำรงตำแหน่งมานานมากแล้ว จึงได้มีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2488 เพื่อให้ประชาชนได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้นใหม่ ทำให้สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ ในวันที่ 6 มกราคม 2489

การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทางตรง แบบแบ่งเขตเขตละหนึ่งคน โดยสมาชิกสภาผู้แทนหนึ่งคน ต่อราษฎรสองแสนคน ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 2 และ 3 การเลือกตั้งครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนได้จำนวน 96 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 6,431,827 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,091,827 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.52) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ บุรีรัมย์ (คิดเป็นร้อยละ 54.65) และ น้อยที่สุด คือ สุพรรณบุรี (คิดเป็นร้อยละ 13.40) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 43)

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทน จำนวน 2 คนและผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 นายประยูร วิภักตาคม

เขตเลือกตั้งที่ 2 นายบรรจบ บันสิทธิ์ (กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2537 : 16)

มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 213,438 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 68,572 คน คิดเป็นร้อยละ 32

รัฐสภาชุดนี้ที่พิเศษ คือ ในระหว่างที่รัฐสภาชุดนี้มีอยู่ได้มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมในวันที่ 5 สิงหาคม 2489 เนื่องจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2489 ซึ่งได้มีการเปลี่ยนระบบสภาจากสภาเดี่ยว คือสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นระบบสองสภา ประกอบด้วยพฤฒสภาและสภาผู้แทน โดยให้ยกเลิกสมาชิกประเภทที่ 2 ที่มาจากการแต่งตั้ง ส่วนสมาชิกประเภทที่ 1 ที่อยู่ในตำแหน่งก่อนหน้ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้ ยังคงให้ดำรงตำแหน่งต่อไป ประกอบกับบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และเหตุผลสำคัญคือ มีการกำหนดให้ **เกณฑ์คำนวณจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนลดลงจากสองแสนคนเหลือหนึ่งแสนคน** ทำให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นจึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมขึ้นอีกจำนวน 82 คน ใน 47 จังหวัด ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต เหมือนกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 2 - 4

สำหรับการเลือกตั้งเพิ่มในครั้งนี จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 3 คน และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 นายสิริ เพ็ชรโรจน์

เขตเลือกตั้งที่ 2 นายบุญยผาง ทองสวัสดิ์

เขตเลือกตั้งที่ 3 ขุนพิพิธสุขอำนวยการ (นายพิพิธ โอสถิกานนท์) (กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร. 2537 : 26)

สมาชิกสภาผู้แทนสิ้นสุดลง เพราะเกิดการรัฐประหารขึ้น ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 โดยการนำของพลโทผิน ชุณหะวัณ ซึ่งถือเป็นการรัฐประหารครั้งแรกของประเทศไทย ที่มีการยึดอำนาจแล้วมีการยกเลิกการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ เป็นผลให้สมาชิกรัฐสภาสิ้นสุดลง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ครั้งที่ 5 (วันที่ 29 มกราคม 2491)

จากเหตุการณ์ ยึดอำนาจการปกครองประเทศของ พลโทผิน ชุณหะวัณ ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 และมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 และทำให้คณะรัฐมนตรี รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยพวฒสภา และสภาผู้แทนสิ้นสุดลง ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 ในบทเฉพาะกาลได้บัญญัติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้น ภายใน 90 วัน นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญ จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้นใหม่ในวันที่ 29 มกราคม 2491

การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทางตรง แบบรวมเขต โดยให้รวมเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งเดียว และถือเกณฑ์ คำนวณราษฎรสองแสนคนต่อสมาชิกหนึ่งคน ถ้าจังหวัดใด มีจำนวนราษฎรไม่ถึงสองแสนก็ให้มีผู้แทนได้ 1 คน แต่ถ้า จังหวัดใดมีราษฎรเกินสองแสนคนก็ให้มีสมาชิกสภาผู้แทน ในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรทุกสองแสนคน เศษของสองแสนถ้าถึงหนึ่งแสนหรือกว่านั้นให้นับเป็นสองแสน

การเลือกตั้งครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนได้ 99 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 7,176,891 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,177,464 คน (คิดเป็นร้อยละ 30.34) จังหวัด ที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ ระนอง (คิดเป็นร้อยละ 58.69) และน้อยที่สุด คือ สมุทรปราการ (คิดเป็นร้อยละ 15.68) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 44)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทน จำนวน 2 คน และผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทน คือ

1. พันโทแสวง ทัพพะสุด

2. พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)

(กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2537 : 30)

มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 288,508 คน มีผู้มาใช้สิทธิ จำนวน 76,852 คน คิดเป็นร้อยละ 34

เนื่องจากรัฐสภาชุดนี้ที่มาจากผลการเลือกตั้งเป็นไป ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวดังนั้น ต่อมาภายหลังเมื่อ

มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ส่งผลให้มีการจัดการเลือกตั้งเพิ่มเติมขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในวันที่ 5 มิถุนายน 2492 ซึ่งตามบทเฉพาะกาลได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทน ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2491 คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนต่อไป และให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้น ให้ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ โดยเกณฑ์คำนวณราษฎรที่จะนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกลดลงเหลือ 150,000 คน ต่อสมาชิก 1 คน (แต่เดิมใช้จำนวนราษฎร 200,000 คน ต่อสมาชิก 1 คน) ทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้น จึงต้องจัดให้มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมขึ้นอีก จำนวน 21 คน ใน 19 จังหวัด ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขตเหมือนกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ผ่านมามาก่อนเพียงเกณฑ์คำนวณจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนเท่านั้น

สำหรับการเลือกตั้งเพิ่มในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 1 คน และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน คือ

นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2537 : 36)

สมาชิกรัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากเกิดการยึดอำนาจการปกครองของคณะบริหารประเทศชั่วคราว เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 22)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 6 (วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495)

จากเหตุการณ์ยึดอำนาจการปกครองประเทศภายใต้การนำของพลเอกผิน ชุณหะวัณ ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 ทำให้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 และให้คณะรัฐมนตรี วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยนำเอารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับวันที่ 10 ธันวาคม 2475 นำกลับมาใช้ใหม่ ทำให้ระบบสภาเป็นแบบสภาเดี่ยวคือสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท มีจำนวนเท่ากันคือสมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งจากราษฎร และสมาชิกประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ ดังนั้น จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต เหมือนกับการเลือกตั้งเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2492 กล่าวคือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยตรง โดยให้รวมเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งเดียว และถือเกณฑ์คำนวณราษฎร 150,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึง 150,000 คน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดได้หนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 150,000 คน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรทุก 150,000 คน
เศษของ 150,000 ถ้าถึง 75,000 หรือกว่านั้นให้นับเป็น
150,000 คือ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพิ่มอีก 1 คน

การเลือกตั้งครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้
123 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 7,602,591 คน
มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,961 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.95)
จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุดคือ สระบุรี (คิดเป็นร้อยละ
77.78) และน้อยที่สุด คือพระนครศรีอยุธยา (23.30) (สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 45)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร จำนวน 3 คน และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

1. นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์
2. นายบุญยผาง ทองสวัสดิ์
3. พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)

(กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
2537 : 39)

มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 221,197 คน มีผู้มาใช้สิทธิ
จำนวน 76,346 คน คิดเป็นร้อยละ 35

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ชุดนี้ ลี้ลับสุด
ลงเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2500 เนื่องจากครบวาระ
ในการดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ (สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 24)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 7 (วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500)

เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ได้รับเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495 ครบวาระดำรงตำแหน่ง 5 ปี ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2500 จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 (เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น ได้แก้ไขอายุของสภาผู้แทนราษฎรใหม่ จากเดิมมีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี เป็น 5 ปี)

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านการลงคะแนนนั้นประชาชนสามารถเลือกผู้สมัครได้เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีได้ในจังหวัดนั้น จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีได้ทั้งหมด 160 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 9,859,039 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 5,668,566 คน (คิดเป็นร้อยละ 57.50) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ สระบุรี (คิดเป็นร้อยละ 93.30) และน้อยที่สุด คือ สุพรรณบุรี (คิดเป็นร้อยละ 42.06) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 45 - 46)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 5 คน มีผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 22 คน โดยผู้สมัครที่สังกัด

พรรคการเมือง จำนวน 2 พรรค ได้แก่ พรรคเสรีมนั่งคศิลา จำนวน 4 คน พรรคประชาธิปไตย 8 คน ที่เหลือเป็นผู้สมัครที่ไม่สังกัดพรรค จำนวน 10 คน ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=49665=&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=49665=&keyword=.2549))

1. พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา) พรรคเสรีมนั่งคศิลา ได้คะแนน 80,903 คะแนน
2. นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ พรรคเสรีมนั่งคศิลา ได้คะแนน 70,981 คะแนน
3. นายบุญยผาง ทองสวัสดิ์ พรรคเสรีมนั่งคศิลา ได้คะแนน 55,726 คะแนน
4. พ.ต.เล็ก ทองสุนทร พรรคเสรีมนั่งคศิลา ได้คะแนน 51,993 คะแนน
5. นายอำนาจ ปาฐเดช ไม่สังกัดพรรค ได้คะแนน 49,513 คะแนน

มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 319,226 คน มีผู้มาใช้สิทธิ จำนวน 174,213 คน คิดเป็นร้อยละ 54.57 จำนวนบัตรดี 162,690 บัตร คิดเป็นร้อยละ 93.39 บัตรเสีย 11,522 บัตร คิดเป็นร้อยละ 6.61 และบัตรไม่ลงคะแนน 1 บัตร คิดเป็นร้อยละ 0 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=49665&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=49665&keyword=.2549))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548: 26)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 8 (วันที่ 15 ธันวาคม 2500)

จากการที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการยึดอำนาจการปกครอง ในวันที่ 10 กันยายน 2500 ส่งผลให้มีการประกาศกฎอัยการศึกยุบสภาผู้แทนราษฎร ทำให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง และในวันที่ 18 กันยายน 2500 ได้มีพระบรมราชโองการ เรื่อง การใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยที่ยังคงใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ต่อไป และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ ภายใน 90 วัน นับแต่วันประกาศนั้น จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ในวันที่ 15 ธันวาคม 2500 ซึ่งการลงคะแนนนั้นประชาชนสามารถเลือกผู้สมัครได้จำนวน เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีในจังหวัด

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 6 และ 7 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 160 คน มีจำนวน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 9,917,417 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 4,370,789 คน (คิดเป็นร้อยละ 44.07) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ ระนอง (คิดเป็นร้อยละ 73.30) และน้อยที่สุด คือ อุตรธานี (คิดเป็นร้อยละ 29.92) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 46)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 5 คน มีผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 21 คน โดยผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง จำนวน 3 พรรค ได้แก่ พรรคเสรีมนังคศิลา จำนวน 5 คน พรรคสหภูมิ จำนวน 4 คน และพรรคประชาธิปัตย์ 4 คน ที่เหลือเป็นผู้สมัครที่ไม่สังกัดพรรค จำนวน 8 คน ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

1. นายส่งศักดิ์ สายปัญญา พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 39,494 คะแนน
2. พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวกรการบัญชา)
พรรคเสรีมนังคศิลา ได้คะแนน 37,327 คะแนน
3. นายแถม นุชเจริญ พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 31,763 คะแนน
4. นายประพันธ์ อัมพูช พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 29,800 คะแนน
5. นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ ไม่สังกัดพรรค ได้คะแนน
27,002 คะแนน

มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 332,495 คน มีผู้มาใช้สิทธิ จำนวน 137,393 คน คิดเป็นร้อยละ 49.66 จำนวนบัตรดี 127,776 บัตร คิดเป็นร้อยละ 93.00 บัตรเสีย 9,600 บัตร คิดเป็นร้อยละ 6.99 และบัตรไม่ลงคะแนน 17 บัตร คิดเป็น ร้อยละ 0.01 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http:// politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=49654& keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=49654&keyword=.2549))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากการประกาศยึดอำนาจของคณะปฏิวัติที่นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 29)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 9 (วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512)

เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจการปกครองประเทศ ภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในวันที่ 20 ตุลาคม 2501 ได้มีการประกาศกฎอัยการศึกยุบสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี และได้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 โดยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502 บังคับใช้แทน เป็นการชั่วคราว ซึ่งได้มีการกำหนดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้น ซึ่งใช้เวลาร่างนานถึง

9 ปี จึงแล้วเสร็จ และได้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2511 ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้รัฐสภาเป็นแบบสองสภาอีกครั้งหนึ่งประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใน 240 วัน นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้นใหม่ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบรวมเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 6 และ 7 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 160 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 9,917,417 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 4,370,789 คน (คิดเป็นร้อยละ 44.07) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ ระนอง (คิดเป็นร้อยละ 73.30) และน้อยที่สุด คือ อุตรธานี (คิดเป็นร้อยละ 29.92) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 47)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 คน ซึ่งมากกว่าการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมา 2 คน จึงอาจเป็นเหตุให้มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งจำนวนมากถึง 40 คน โดยผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองมีจำนวน 23 คน แบ่งเป็น 5 พรรค ได้แก่ พรรคสหประชาไทย จำนวน 7 คน พรรคชานาชาวไร่ จำนวน 5 คน พรรคประชาธิปไตย 7 คน พรรคประชาชน 2 คน และพรรคแนวประชาธิปไตย 2 คน ที่เหลือเป็นผู้สมัครที่ไม่สังกัดพรรค จำนวน 17 คน ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

1. จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 88,431 คะแนน
2. นายขวัญชัย สารากิจ
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 69,834 คะแนน
3. นายบุญเรือง กิจกล้าสรวล
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 44,721 คะแนน
4. นายบุญสวัสดิ์ ดวงใจเอกราช
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 40,482 คะแนน
5. นายแถม นุชเจริญ
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 38,137 คะแนน
6. นายอินทร์หล่อ สรรพศรี
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 38,127 คะแนน
7. ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก
พรรคสหประชาไทย
ได้คะแนน 37,392 คะแนน

มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 270,525 คน มีผู้มาใช้สิทธิ
จำนวน 254,000 คน คิดเป็นร้อยละ 93.89 จำนวนบัตรดี
242,995 บัตร คิดเป็นร้อยละ 95.67 บัตรเสีย 11,005 บัตร

คิดเป็นร้อยละ 4.33 และบัตรไม่ลงคะแนน 0 บัตร คิดเป็นร้อยละ 0 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42461&keyword=>. 2549)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากการประกาศยึดอำนาจของคณะปฏิวัติที่นำโดยจอมพลถนอม กิตติขจร เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 พร้อมทั้งมีการประกาศยกเลิกการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังได้ออกประกาศคณะปฏิวัติยกเลิกพรรคการเมืองและยุบพรรคการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 33 - 34)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 10 (วันที่ 26 มกราคม 2518)

เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจการปกครองประเทศโดยจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ซึ่งทำการรัฐประหารตนเอง ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 โดยได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 และให้วุฒิสภา สภาผู้แทน และคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 บังคับใช้แทนเป็นการชั่วคราว ซึ่งได้กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่นิติบัญญัติในฐานะรัฐสภา รวมทั้งได้กำหนดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น ในช่วงนั้นได้มีนักศึกษาและประชาชนต้องการให้มีการร่าง

รัฐธรรมนูญให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว จึงได้มีการเดินขบวนเรียกร้อง
ให้ม็อบรัฐธรรมนูญ จนเหตุการณ์รุนแรงนี้ได้ยุติลง ได้มีการ
ดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นจนแล้วเสร็จและได้ประกาศ
ใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517
เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2517 ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนด
ให้รัฐสภาเป็นแบบสองสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและ
สภาผู้แทนราษฎร จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ ในวันที่ 26 มกราคม 2518

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรง **แบบผสม
ระหว่างรวมเขตและแบ่งเขต** โดยถือเกณฑ์คำนวณจำนวน
ราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกหนึ่งคน จังหวัดหนึ่ง
อย่างน้อยให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน
จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน
สามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง (รวมเขต) ถ้าจังหวัดใด
มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินกว่าสามคน
ให้แบ่งเขตจังหวัดเลือกตั้ง (แบ่งเขต) โดยจัดให้แต่ละเขต
เลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคน
ในกรณีการแบ่งเขตเลือกตั้งถ้ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ครบสามคนทุกเขตไม่ได้ให้แบ่งเขตเลือกตั้งให้มีสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรสามคนก่อน แต่เขตที่เหลือต้องมีสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าสองคน ในกรณีที่จังหวัดใด
มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สี่คนให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น
สองเขต เขตละสองคน

การเลือกตั้งครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 269 คน และได้กำหนดให้ผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมือง มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 20,243,791 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 9,549,924 คน (คิดเป็นร้อยละ 47.17) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ ภูเก็ต (คิดเป็นร้อยละ 67.87) และน้อยที่สุดคือ เพชรบูรณ์ (คิดเป็นร้อยละ 32.18) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 47)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 คน เพิ่มขึ้น 1 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 35 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 21 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=34806&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 23 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 10 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=34807&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 20 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 13 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=34808&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=34808&keyword=.2549))

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 31,255 คะแนน
2. นายแพทย์ กาญจนารักษ์
พรรคเกษตรสังคม
ได้คะแนน 29,677 คะแนน
3. นายสัญญาณ สุริยคำ
พรรคพลังใหม่
ได้คะแนน 22,716 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก
พรรคเกษตรสังคม
ได้คะแนน 38,674 คะแนน
2. นายฤทธิ์ อินทนนท์
พรรคกิจสังคม
ได้คะแนน 37,885 คะแนน

3. นายพูนผล ทองสอน

พรรคสันติชน

ได้คะแนน 22,804 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. นายเชวง วงศ์ใหญ่

พรรคสันติชน

ได้คะแนน 28,572 คะแนน

2. นายประสิทธิ์ พันธุ์พูนจินดา

พรรคกิจสังคม

ได้คะแนน 13,400 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 609,646 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 366,750 คน คิดเป็นร้อยละ 60.16 จำนวนบัตรดี 321,719 บัตร คิดเป็นร้อยละ 87.72 บัตรเสีย 45,031 บัตร คิดเป็นร้อยละ 12.28 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://political.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=44272&keyword=.2549>)

นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดเชียงราย ที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี คือ

ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
ช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง 21 กุมภาพันธ์ 2518 - 14 มีนาคม 2518

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2544 : 415)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2519 เพราะสถานการณ์ทางการเมืองที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สนับสนุนรัฐบาล สนับสนุนญัตติ ขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี (สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 37)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 11 (วันที่ 4 เมษายน 2519)

เนื่องจากหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 12 มกราคม 2519 โดยมีสาเหตุมาจากการที่รัฐบาลประกอบด้วยพรรคการเมืองต่างๆ หลายพรรค ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล นับเป็นเหตุให้เกิดอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน และกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของรัฐบาล ถึงแม้จะมีการปรับคณะรัฐมนตรีใหม่ก็ตามแต่อุปสรรคต่างๆ ก็ไม่หมดไป จึงได้ตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อคืนอำนาจกลับสู่ประชาชน และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ในวันที่ 4 เมษายน 2519

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างแบบรวมเขตและแบ่งเขตซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 10 โดยมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 279 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 20,263,430 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 9,072,629 คน

(คิดเป็นร้อยละ 43.99) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ นครพนม (คิดเป็นร้อยละ 63.53) และน้อยที่สุด คือ เพชรบูรณ์ (คิดเป็นร้อยละ 26.64) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 48)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 40 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 17 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42152&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 32 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 14 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42153&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 24 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 15 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42154&keyword=>. 2549)

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1

1. นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 42,351 คะแนน
2. จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี
พรรคธรรมสังคม
ได้คะแนน 37,392 คะแนน
3. นายวรวิทย์ คำเงิน
พรรคธรรมสังคม
ได้คะแนน 21,548 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 33,095 คะแนน
2. นายวินัย นามเสถียร
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 25,557 คะแนน
3. นายหลง ศิริพันธ์
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 24,252 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. นายเชวง วงศ์ใหญ่
พรรคกิจสังคม
ได้คะแนน 24,634 คะแนน
2. นายเพ็ญว ตันบรรจง
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 18,669 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 596,904 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 258,773 คน คิดเป็นร้อยละ 60.10 จำนวนบัตรดี 238,625 บัตร คิดเป็นร้อยละ 34.29 บัตรเสีย 20,148 บัตร คิดเป็นร้อยละ 5.61 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42079&keyword=.2549>)

นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดเชียงราย ที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ ยังได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี คือ

นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง 21 เมษายน 2519 - 25 กันยายน 2519

นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง 5 ตุลาคม 2519 - 6 ตุลาคม 2519

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2544 : 28)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้ประกาศยึดอำนาจการปกครอง โดยการนำของพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ ในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ทั้งนี้มาจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในประเทศ อันส่งผลให้มีการยกเลิกการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 เป็นผลให้รัฐสภาและรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญถูกยกเลิกไป

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 39)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 12 (วันที่ 22 เมษายน 2522)

เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจการปกครองประเทศภายใต้การนำของพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ ในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 โดยได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 และให้วุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ต่อมาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 บังคับใช้โดยได้กำหนดให้มีสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ทำหน้าที่นิติบัญญัติ ต่อมาในวันที่ 20 ตุลาคม 2520 พลเรือเอก สงัด ชลออยู่ก็ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศขึ้นอีกครั้ง และได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 โดยให้ใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 บังคับใช้แทนเป็นการชั่วคราว ซึ่งได้กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่นิติบัญญัติและ

จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น เมื่อร่างเสร็จแล้วได้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ในวันที่ 22 ธันวาคม 2521 ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นภายในปี พ.ศ. 2521 แต่ถ้าไม่อาจดำเนินการได้ก็ให้ขยายกำหนดเวลาดำเนินการเลือกตั้งออกไป แต่ต้องไม่เกิน 120 วันนับแต่วันสิ้นปี พ.ศ. 2521 จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ในวันที่ 22 เมษายน 2522

การเลือกตั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทางตรง แบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 10 และ 11 โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 301 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 21,283,890 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 9,344,045 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.90) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ ยโสธร (คิดเป็นร้อยละ 77.11) และน้อยที่สุด คือ กรุงเทพฯ (คิดเป็นร้อยละ 19.45) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 48 - 49)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน ซึ่งมีจำนวนน้อยลงกว่าครั้งที่ผ่านมามีจำนวน 2 คน เนื่องจากอำเภอพะเยา อำเภอเชียงคำ อำเภอดอกคำใต้ อำเภอจุน อำเภอปง กิ่งอำเภอเชียงม่วน อำเภอแม่ใจได้แยกออกไปเป็นจังหวัดพะเยา ทำให้มีจำนวนประชากรน้อยลง และการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้สมัครไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองแต่ใช้คำว่ากลุ่มการเมือง

ชื่อต่างๆ แทน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 2 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้ รายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 20 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 9 กลุ่มการเมือง ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง 7 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://political.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41861&keyword=.2549>)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 32 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 14 กลุ่มการเมือง ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง 12 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://political.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41866&keyword=.2549>)

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์
กลุ่มชาติไทย
ได้คะแนน 42,745 คะแนน
2. นายแพทย์ กาญจนารัณย์
กลุ่มชาติไทย
ได้คะแนน 37,664 คะแนน

3. จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี

ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง

ได้คะแนน 37,170 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก

ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง

ได้คะแนน 33,329 คะแนน

2. นายฤทธิ์ อินทนนท์

ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง

ได้คะแนน 27,765 คะแนน

3. นายสำเร็จ ภูนิคม

กลุ่มกิจสังคม

ได้คะแนน 26,952 คะแนน (กรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41407&keyword=>. 2549)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 19 มีนาคม 2526 โดยมีสาเหตุมาจากการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ใกล้จะครบวาระ ดังนั้นเพื่อป้องกันความขัดแย้งทางการเมืองจึงมีการประกาศยุบสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 41 - 42)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 13 (วันที่ 18 เมษายน 2526)

เนื่องจากพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 19 มีนาคม 2526 โดยมีสาเหตุมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้นบัญญัติไว้ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบรวมเขตและให้เลือกเป็นพรรคการเมือง กล่าวคือให้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งเพียงเขตเดียว และให้ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง เวลาสมัครให้มีหมายเลขเดียวกันทั้งพรรค ประชาชนเลือกพรรคใด ก็จะได้สมาชิกพรรคนั้นไปทั้งหมด หรือที่เรียกว่า รวมเขตเบอร์เดียว แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีบทเฉพาะกาลให้มีการเลือกตั้งแบบเดิมคือแบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขต โดยมีกำหนดเป็นเวลา 4 ปี ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยต้องการให้ขยายเวลาการใช้บังคับบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกไปอีก 4 ปี แต่ที่ประชุมรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เห็นว่าถ้าปล่อยให้มีการเลือกตั้งตามวิธีการใหม่ของรัฐธรรมนูญฯ 2521 นี้ คือแบบรวมเขตเบอร์เดียว อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองได้ จึงได้ตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎรในช่วงนี้ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ ในวันที่ 18 เมษายน 2526 ซึ่งยังอยู่ในช่วงการใช้บังคับบทเฉพาะกาล

ของรัฐธรรมนูญฯ 2521 นั่นคือ ยังใช้เลือกตั้งแบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขตเหมือนเดิมอยู่

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10-12 โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 324 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 24,224,270 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 12,295,339 คน (คิดเป็นร้อยละ 50.76) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุดคือ ยโสธร (คิดเป็นร้อยละ 79.62) และน้อยที่สุดคือ กรุงเทพฯ (คิดเป็นร้อยละ 32.57) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 49)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 2 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 21 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 8 พรรค ไม่สังกัดพรรคการเมือง 1 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=25837&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 19 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 6 พรรค ไม่สังกัดพรรคการเมือง 5 คน

(กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=25845&keyword=.2549>)

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 69,668 คะแนน
2. นายมงคล จงสุทธนามณี
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 54,140 คะแนน
3. นายแพทย์ กาญจนารัณย์
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 31,620 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก
พรรคกิจสังคม
ได้คะแนน 49,145 คะแนน
2. นางอำไพ ปัญญาดี
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 48,898 คะแนน
3. นายสำเร็จ ภูนิคม
พรรคกิจสังคม
ได้คะแนน 42,752 คะแนน

จังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 496,794 คน มีผู้มาใช้สิทธิ จำนวน 293,801 คน คิดเป็นร้อยละ 59.14 จำนวนบัตรดี 278,786 บัตร คิดเป็นร้อยละ 35.75 บัตรเสีย 15,015 บัตร คิดเป็นร้อยละ 5.11 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=25836&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=25836&keyword=.))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 โดยมีสาเหตุมาจากการการที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่อนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พุทธศักราช 2529 ที่รัฐบาลประกาศใช้ ซึ่งการไม่อนุมัติพระราชกำหนดดังกล่าว รัฐบาลเห็นว่ามิได้มาจากการเหตุแห่งเนื้อหาแต่น่าจะมาจากความแตกแยกของพรรคการเมืองรัฐบาล หากมีการบริหารราชการต่อไป อาจมีปัญหาอีกได้ เพราะพระราชกำหนดถือเป็นกฎหมายที่ออกโดยรัฐบาลยังมีปัญหาในการพิจารณาได้ จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 45)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 14 (วันที่ 27 กรกฎาคม 2529)

เนื่องจากพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 โดยมีสาเหตุมาจากที่คณะรัฐมนตรีได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

มาใช้บังคับเพื่อปรับเปลี่ยนอัตราภาษีรถยนต์ใหม่ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2529 ซึ่งในขณะนั้นอยู่ช่วงปิดสมัยประชุมสภา เมื่อเปิดสมัยประชุมสภาแล้ว ได้นำเอาพระราชกำหนดฉบับนี้เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาและได้ลงมติถึง 3 ครั้ง ผลการลงมติในครั้งที่ 3 ปรากฏว่า ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติพระราชกำหนดฉบับนี้ด้วยคะแนนเสียง 147 ต่อ 143 ทำให้พระราชกำหนดฉบับนี้ตกไป ซึ่งเหตุนี้เกิดจากมีสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลบางกลุ่มร่วมมือกับพรรคฝ่ายค้าน เพื่อคัดค้านพระราชกำหนดนี้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เห็นว่าความแตกแยกในทางการเมืองที่เกิดขึ้นนี้จะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการบริหารราชการแผ่นดินและกระทบถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ จึงได้ตัดสินใจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันเดียวกันนั่นเอง และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2529

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขตซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10-13 โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 347 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 26,224,305 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 16,070,957 คน (คิดเป็นร้อยละ 61.28) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุดคือ ชัยภูมิ (คิดเป็นร้อยละ 85.15) และน้อยที่สุดคือ กรุงเทพฯ (คิดเป็นร้อยละ 38.13) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 49 - 50)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 คน เพิ่มขึ้นจากครั้งที่แล้ว 1 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 42 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 14 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41422&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41422&keyword=.))

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 24 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 12 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41423&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41423&keyword=.))

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 24 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 12 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41425&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41425&keyword=.))

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. นายมงคล จงสุทธนามณี
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 55,764 คะแนน

2. นายวีรพล มุตตามระ
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 53,324 คะแนน
3. นายวิจิตร ยอดสุวรรณ
พรรคสหประชาธิปไตย
ได้คะแนน 47,422 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. นายประทวน รมยานนท์
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 41,397 คะแนน
2. นายองอาจ เสนาธรรม
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 37,721 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. ร.ท.นพ. สมศาสตร์ รัตนลัก
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 47,689 คะแนน
2. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 46,161 คะแนน

จังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 521,147 คน
มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 394,992 คน คิดเป็นร้อยละ 75.79
จำนวนบัตรดี 376,290 บัตร คิดเป็นร้อยละ 95.27 บัตรเสีย
18,702 บัตร คิดเป็นร้อยละ 4.73 (กรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp? new ID=41421&keyword=](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?new_ID=41421&keyword=). 2549)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ลึ้นสุดลง เนื่องจากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 29 เมษายน 2531 โดยมีสาเหตุมาจากการการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองส่วนหนึ่งคัดค้านร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ตามที่รัฐบาลเสนอ ทำให้แสดงให้เห็นถึงความแตกแยกทางการเมืองของรัฐบาลอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 47)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 15 (วันที่ 24 กรกฎาคม 2531)

เนื่องจากในวันที่ 28 เมษายน 2531 สภาผู้แทนราษฎร ได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอโดยเป็นการอภิปรายในวาระที่ 2 และ 3 เมื่ออภิปรายในวาระที่ 2 เรียงลำดับมาตราเสร็จแล้ว ได้มีการลงมติในวาระที่ 3 ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบ 183 เสียง ไม่เห็นชอบ 134 เสียง ซึ่งคะแนนที่ไม่ให้ความเห็นชอบส่วนหนึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลได้ร่วมกับฝ่ายค้านเพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าพรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถควบคุมสมาชิกพรรคของตนได้ จนเป็นเหตุให้รัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์ 16 คน ลาออกจากตำแหน่งเพื่อเปิดโอกาสให้พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

นายกรัฐมนตรีได้ปรับปรุงคณะรัฐมนตรีใหม่ ความขัดแย้งภายในพรรคประชาธิปัตย์นี้อาจก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินได้ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี จึงได้ตัดสินใจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 29 เมษายน 2531 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2531

การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทางตรง แบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขตซึ่งเป็นระบบและวิธีเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 10-14 โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 357 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 26,658,638 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 16,944,931 คน (คิดเป็นร้อยละ 63.56) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ ยโสธร (คิดเป็นร้อยละ 90.42) และน้อยที่สุด คือ สมุทรสงคราม (คิดเป็นร้อยละ 35.92) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 50)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 27 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 12 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=414860&keyword=. 2549>)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 22 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 14 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=414863&keyword=.> 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 12 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 6 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41465&keyword=.> 2549)

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. นายวีรพล มุตตามระ
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 81,275 คะแนน
2. นายมงคล จงสุทธานามณี
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 75,589 คะแนน
3. จ.ส.อ. ทรงธรรม ปัญญาดี
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 75,519 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 66,858 คะแนน

2. นายประทวน รมยานนท์
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 58,736 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. นายอาทิตย์ วิสัยวงศ์
พรรคราษฎร
ได้คะแนน 48,618 คะแนน
2. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์
พรรครวมไทย
ได้คะแนน 44,388 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 508,834 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 414,382 คน คิดเป็นร้อยละ 84.14 จำนวนบัตรดี 396,520 บัตร คิดเป็นร้อยละ 95.69 บัตรเสีย 17611 บัตร คิดเป็นร้อยละ 4.25 บัตรไม่ลงคะแนน 251 บัตร คิดเป็นร้อยละ 0.06 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41060&keyword=>. 2549)

นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดเชียงราย ที่ได้รับเลือกตั้งในครั้ง นี้ ยังได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี คือ

นายประทวน รมยานนท์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2544 : 338)

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 9 สิงหาคม 2531 ถึง วันที่ 9 ธันวาคม 2533

ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม 2533 ถึง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (ร.ส.ช.) ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 มีการประกาศยกเลิกการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 เป็นผลให้รัฐบาลรัฐสภาต้องหันไปตามรัฐธรรมนูญ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 48)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 16 (วันที่ 22 มีนาคม 2535)

เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจการปกครองประเทศโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (ร.ส.ช.) ภายใต้การนำของพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 โดยได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ซึ่งใช้มานานถึง 13 ปี และให้วุฒิสภาสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 ใช้บังคับเป็นการชั่วคราว ซึ่งได้กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหน้าที่จัดทำรัฐธรรมนูญและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เมื่อได้ร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว

ได้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ในวันที่ 9 ธันวาคม 2534 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขึ้นใหม่ภายใน 120 วัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ ในวันที่ 22 มีนาคม 2535

การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทางตรง แบบผสม ระหว่างรวมเขตและแบ่งเขตซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10 - 15 แต่จะต่างกันที่เกณฑ์ คำนวณราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ซึ่งรัฐธรรมนูญฯ 2534 นี้ ได้กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 360 คน ดังนั้น จึงต้องใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศเฉลี่ยด้วยสมาชิก 360 คน (จำนวนราษฎรทั้งประเทศหารด้วย 360) ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว จะได้จำนวนราษฎร 158,225 คน ต่อสมาชิกหนึ่งคน (เดิมใช้จำนวนราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกหนึ่งคน)

การเลือกตั้งครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 360 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 32,436,283 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 19,216,466 คน (คิดเป็นร้อยละ 59.24) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุดคือ มุกดาหาร (คิดเป็นร้อยละ 87.11) และน้อยที่สุดคือ กรุงเทพฯ (คิดเป็นร้อยละ 42.56) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 51)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างนี้ จังหวัดเชียงรายมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจ

สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้มี
รายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน
มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 21 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ
ทั้งหมด 7 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
<http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=47225&keyword=.2549>)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน
มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 16 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ
ทั้งหมด 8 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
<http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=47226&keyword=.2549>)

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน
มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 12 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ
ทั้งหมด 6 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
<http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=47227&keyword=.2549>)

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 84,709 คะแนน
2. นายมงคล จงสุทธนามณี
พรรคสามัคคีธรรม
ได้คะแนน 81,787 คะแนน

3. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์
พรรคสามัคคีธรรม
ได้คะแนน 71,030 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. นายทวี พุทธจันทร์
พรรคสามัคคีธรรม
ได้คะแนน 52,225 คะแนน
2. นายสำเร็จ ภูนิคม
พรรคกิจสังคม
ได้คะแนน 48,665 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์
พรรคสามัคคีธรรม
ได้คะแนน 55,333 คะแนน
2. ร.ท.น.พ. สมศาสตร์ รัตนลัก
พรรคสามัคคีธรรม
ได้คะแนน 43,211 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 699,520 คน
มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 461,606 คน คิดเป็นร้อยละ 65.99
จำนวนบัตรดี 425,798 บัตร คิดเป็นร้อยละ 26.26 บัตรเสีย
20,142 บัตร คิดเป็นร้อยละ 4.36 บัตรไม่ลงคะแนน
15,666 บัตร คิดเป็นร้อยละ 3.39 (กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/
viewnews.asp?newID=26756&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=26756&keyword=. 2549))

นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดเชียงราย ที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี คือ

นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง 17 เมษายน 2535 - 10 มิถุนายน 2535

(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2544 : 421)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 30 มิถุนายน 2535 เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 อันเป็นผลให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองและการไม่ยอมรับในรัฐบาลและรัฐสภาในขณะนั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาวิกฤตทางการเมืองจึงมีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 52)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17 (วันที่ 13 กันยายน 2535)

เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรขึ้นในวันที่ 30 มิถุนายน 2535 อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญคือ เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นในวันที่ 22 มีนาคม 2535 (การเลือกตั้งครั้งที่ 16) พรรคสามัคคีธรรมได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด และได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรคชาติไทย กิจสังคม

ประชากรไทย และราษฎรซึ่งพรรคร่วมรัฐบาลนี้ได้สนับสนุนให้ พลเอก สฤษดิ์ดา คราประยูร รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีท่ามกลาง กระแสคัดค้านโดยทั่วไป เนื่องจากพลเอกสฤษดิ์ดา ไม่ได้เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง รวมทั้ง ถูกมองว่าเป็นการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติอีกด้วย จึงเกิดกระแสการต่อต้านอย่าง รุนแรง จนนำไปสู่เหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 ทำให้พลเอกสฤษดิ์ดา คราประยูร ต้องลาออกตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้เพียง 48 วัน และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี (นายอานันท์ เคยได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วครั้งหนึ่ง ในช่วงหลังเหตุการณ์ยึดอำนาจ 23 กุมภาพันธ์ 2534 และได้ขอลาออกจากตำแหน่ง ในวันที่ 21 มีนาคม 2535 ก่อนวันเลือกตั้ง 1 วัน) ซึ่งคณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของ นายอานันท์ ปันยารชุน ถือเป็นคณะรัฐมนตรีที่จัดตั้งขึ้น เป็นการเฉพาะกิจ ในขณะที่ประเทศอยู่ในภาวะวิกฤติ รวมทั้ง การแต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีนี้ เพื่อจะได้ใช้กระบวนการทางรัฐสภา และรัฐธรรมนูญคินอำนาจ การตัดสินใจทางการเมืองกลับสู่ประชาชน เมื่อประเทศ เข้าสู่ภาวะปกติแล้ว นายอานันท์ ปันยารชุน จึงได้ประกาศ ยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 29 มิถุนายน 2535 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ในวันที่ 13 กันยายน 2535

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีเดียวกับ การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10 - 16 โดยได้กำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 360 คน ทำให้มี สัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คนต่อราษฎร 150,000 คน

การเลือกตั้งครั้งนี้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 360 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 31,860,156 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 19,622,322 คน (คิดเป็นร้อยละ 61.59) จังหวัด ที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ มุกดาหาร (คิดเป็นร้อยละ 90.43) และน้อยที่สุด คือ กรุงเทพฯ (คิดเป็นร้อยละ 47.40) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 52)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงใหม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 21 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 7 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23966&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน
 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 12 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ
 ทั้งหมด 6 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
[http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23967&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23967&keyword=.2549))

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน
 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 12 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ
 ทั้งหมด 6 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
[http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23969&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23969&keyword=.2549))

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. นายมงคล จงสุทธนามณี
 พรรคชาติพัฒนา
 ได้คะแนน 69,407 คะแนน
2. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์
 พรรคชาติไทย
 ได้คะแนน 56,231 คะแนน
3. จ.ส.อ. ทรงธรรม ปัญญาดี
 พรรคชาติไทย
 ได้คะแนน 51,743 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์
 พรรคประชาธิปัตย์
 ได้คะแนน 64,064 คะแนน

2. นายสำเร็จ ภูนิคม
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 25,557 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. นายถาวร ตริรัตน์ณรงค์
พรรคชาติไทย
ได้คะแนน 10,799 คะแนน
2. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์
พรรคชาติพัฒนา
ได้คะแนน 54,682 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 596,904 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 258,773 คน คิดเป็นร้อยละ 60.10% จำนวนบัตรดี 238,625 บัตร คิดเป็นร้อยละ 34.29% บัตรเสีย 20,148 บัตร คิดเป็นร้อยละ 5.61% (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23964&keyword=. 2549>)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 19 พฤษภาคม 2538 เนื่องจากรัฐบาลในขณะนั้น ซึ่งประกอบพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลหลายพรรคและพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้เสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจต่อกรณี การออกเอกสารสิทธิ สป.ก. 4-01 ซึ่งหลังจากการอภิปรายพรรคพลังธรรมซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาลได้ประกาศถอนตัวจากการเป็นพรรคร่วมรัฐบาล

ส่งผลให้รัฐบาลมีเสียงน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายชวน หลีกภัย จึงตัดสินใจให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรขึ้น ส่งผลให้วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 55) **การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 18 (วันที่ 2 กรกฎาคม 2538)**

ภายหลังการยุบสภา ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2538 อันเนื่องมาจากการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะ ของพรรคร่วมฝ่ายค้าน โดยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ประเด็นหลักในการอภิปราย ได้แก่ การออกเอกสารสิทธิที่ดินทำกินหรือ ส.ป.ก. 4-01 ของรัฐบาล และเมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลงแล้ว ก่อนที่จะมีการลงมติในญัตตินี้ พรรคพลังธรรมซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาลพรรคหนึ่งได้มีมติที่จะงดออกเสียงในการลงมติ และรัฐมนตรีของพรรคทุกคนจะขอลาออกจากตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี ทำให้นายชวน หลีกภัย ตัดสินใจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2539 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ผ่านมา แต่ใช้เกณฑ์ราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

การเลือกตั้งครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 391 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 37,817,983 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 23,496,746 คน (คิดเป็นร้อยละ 62.13) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุดคือ มุกดาหาร (คิดเป็นร้อยละ 83.80) และน้อยที่สุด คือ กรุงเทพฯ (คิดเป็นร้อยละ 49.82) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 52 - 53)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 คน เพิ่มขึ้น 1 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 40 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 17 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23639&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 32 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 14 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23641&keyword=>. 2549)

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 24 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ

ทั้งหมด 15 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
<http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23642&keyword=.2549>)

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

1. นายฉัฐวัสส์ (วีรพล) มุตตามระ
 พรรคเอกภาพ
 ได้คะแนน 102,913 คะแนน
2. นายยงยุทธ ตียะไพรัช
 พรรคเอกภาพ
 ได้คะแนน 89,979 คะแนน
3. นางรัตนา จงสุทธนามณี
 พรรคธรรมสังคม
 ได้คะแนน 75,852 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. นายประทวน รมยานนท์
 พรรคชาติไทย
 ได้คะแนน 89,979 คะแนน
2. นายบัวสอน ประชามอญ
 พรรคเอกภาพ
 ได้คะแนน 73,661 คะแนน
3. นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์
 พรรคชาติไทย
 ได้คะแนน 64,377 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจักษณ์

พรรคเอกภาพ

ได้คะแนน 24,634 คะแนน

2. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์

พรรคนำไทย

ได้คะแนน 18,669 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 775,523 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 533,232 คน คิดเป็นร้อยละ 68.76 จำนวนบัตรดี 499,336 บัตร คิดเป็นร้อยละ 24.88 บัตรเสีย 25,217 บัตร คิดเป็นร้อยละ 4.73 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 8,679 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.63 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://political.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23572&keyword=. 2549>)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 27 กันยายน 2539 ทั้งนี้เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองของพรรครัฐบาลที่นายกรัฐมนตรีถูกพรรคร่วมฝ่ายค้านอภิปรายไม่ไว้วางใจ และเมื่อผ่านพ้นจากการลงมติ นายบรรหารให้เหตุผลว่า เมื่อรัฐบาลเป็นรัฐบาลที่ ประกอบขึ้นด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค ความแตกแยกต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นนั้น อาจเป็นผลให้เกิดผลกระทบจากรัฐบาลได้ดังนั้นจึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ทางการเมืองระหว่าง

พรรคการเมืองที่กำลังเกิดขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2548 : 57)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 19 (วันที่ 17 พฤศจิกายน 2539)

สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ในระหว่างวันที่ 18-20 พฤศจิกายน 2539 ได้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในรัฐบาลของนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งประเด็นการอภิปรายมุ่งเน้นอภิปรายนายบรรหาร ศิลปอาชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยก่อนที่จะลงมติในญัตตินี้ที่ประชุมพรรคร่วมรัฐบาลแต่ละพรรคได้มีมติขอให้นายบรรหาร ศิลปอาชา ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก่อนการลงมติ ซึ่งต่อมานายบรรหาร ศิลปอาชา ได้ประกาศว่าจะลาออกจากตำแหน่งภายใน 7 วัน และจะพิจารณาบุคคลที่มีความเหมาะสมมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน จนกระทั่งวันที่ 27 กันยายน 2539 นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้ตัดสินใจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรแทนการลาออกจากตำแหน่ง จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบผสมระหว่างรวมเขตและแบ่งเขต ซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10 - 18 โดยใช้เกณฑ์คำนวณราษฎร

หนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกหนึ่งคน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ 393 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 38,564,836 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 24,070,744 คน (คิดเป็นร้อยละ 62.42) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ สระแก้ว (คิดเป็นร้อยละ 87.71) และน้อยที่สุด คือ กรุงเทพฯ (คิดเป็นร้อยละ 48.97) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 53)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 คน การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการแบ่งเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 18 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 6 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 18คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 6 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 8 คน โดยมาจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งหมด 4 พรรค (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

<http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23286&keyword=.2549>

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1

1. นายยงยุทธ ดิยะไพรัช
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 123,212 คะแนน
2. นายฉัฐวัสส์ (วีรพล) มุตตามระ
พรรคความหวังใหม่
ได้คะแนน 96,897 คะแนน
3. นางรัตนา จงสุทธานามณี
พรรคชาติพัฒนา
ได้คะแนน 92,721 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์
พรรคความหวังใหม่
ได้คะแนน 107,525 คะแนน
2. นายมงคล จงสุทธานามณี
พรรคชาติพัฒนา
ได้คะแนน 103,328 คะแนน
3. นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์
พรรคความหวังใหม่
ได้คะแนน 93,327 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์
พรรคประชาธิปัตย์
ได้คะแนน 94,946 คะแนน
2. นายถาวร ตริรัตน์ณรงค์
พรรคความหวังใหม่
ได้คะแนน 77,607 คะแนน

จังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 771,815 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 543,274 คน คิดเป็นร้อยละ 70.39 จำนวนบัตรดี 503,169 บัตร คิดเป็นร้อยละ 22.23 บัตรเสีย 24,121 บัตร คิดเป็นร้อยละ 4.44 ไม่ลงคะแนน 15,984 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.94 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=23269&keyword=.2549>)

นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดเชียงราย ที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี คือ

นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง 24 ตุลาคม 2539 - 9 พฤศจิกายน 2540 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2544 : 421)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 เนื่องจากวาระการดำรงตำแหน่งของรัฐบาลชุดนี้ใกล้ครบวาระ ประกอบกับระหว่างที่มีการดำรงตำแหน่งของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งในรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปฏิรูปทางการเมืองส่งผลให้ รัฐสภามีองค์ประกอบและวิธีการได้มาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อย่างยิ่งรัฐบาลจึงตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มี ระยะเวลาในการจัดการเลือกตั้งมากขึ้น ทั้งนี้รัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ว่าถ้ามีการหมดวาระของการดำรงตำแหน่งต้อง จัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 45 วัน หากเป็นการยุบสภา ผู้แทนราษฎรจะได้กำหนดให้มีการเลือกตั้ง ภายใน 60 วัน รัฐบาลจึงตัดสินใจยุบสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน ราษฎร. 2548 : 61 - 62)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 20 (วันที่ 6 มกราคม 2544)

เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรขึ้นในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 และรัฐสภาได้มีการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่มีการประกาศใช้เรียบร้อยแล้ว รวมทั้งได้มีการกำหนดให้มี การเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 6 มกราคม 2544 ทั้งนี้เนื่องจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้ รัฐสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยที่สมาชิก ของทั้งสองสภาที่กล่าวมานั้น ได้กำหนดให้มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงและลับ ทั้งนี้ตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดจำนวน และวิธีการได้มาดังนี้

1. สมาชิกแทนราษฎร ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 500 คน มี 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง ในแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมือง มีจำนวน 100 คน

ประเภทที่ 2 มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ในแต่ละเขตเลือกตั้งเขตเลือกตั้งละ 1 คน จำนวน 400 คน

ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งแบบแบ่งเขตได้เพียงเขตละ 1 คน สำหรับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นผู้เลือกโดยเลือกตามรายชื่อและเบอร์ของพรรคนั้น ส่วนการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ กฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งขึ้นพรรคละ 1 บัญชี บัญชีจะไม่เกิน 100 คน โดยเรียงลำดับหมายเลขผู้สมัคร และให้นำคะแนนรวมกันจากการลงคะแนนทั้งประเทศ กล่าวคือถือเอาเขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคเดียว เท่านั้น

2. วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 200 คน มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยที่กำหนดให้การเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดให้มีจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับสัดส่วนของจำนวนสมาชิกต่อราษฎรในจังหวัดและจัดการเลือกตั้งเป็นแบบรวมเขต จังหวัดเป็นเขตเดียว ผู้ที่เลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้เพียงเบอร์เดียวและห้ามมิให้ผู้สมัครทำการหาเสียงเลือกตั้ง

ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งสิ้น 42,759,001 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 29,904,940 คน (คิดเป็นร้อยละ 69.94) จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุด คือ ลำพูน (คิดเป็นร้อยละ 83.78) และน้อยที่สุด คือ สมุทรปราการ (คิดเป็นร้อยละ 60.79) โดยที่คะแนนเสียงของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งแยกเป็นประเภทดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549 : 53 - 54)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 42,759,001 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 29,909,271 คน คิดเป็นร้อยละ 69.95 จำนวนบัตรดี 28,632,843 บัตร คิดเป็นร้อยละ 95.74 บัตรเสีย 745,829 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.49 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 530,599 คิดเป็นร้อยละ 1.77 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?new ID=23572=&keyword=>. 2549)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีแบ่งเขต

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 42,759,001 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 29,909,271 คน คิดเป็นร้อยละ 69.95 จำนวนบัตรดี 25,915,107 บัตร คิดเป็นร้อยละ 86.64 บัตรเสีย 2,992,081 บัตร คิดเป็นร้อยละ 10.01 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 1,002,083 คิดเป็นร้อยละ 3.35

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัด
เชียงราย สรุปผลการเลือกตั้งได้ ดังนี้

1. การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งหมด 800,089 คน
มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 591,313 คน คิดเป็นร้อยละ 73.91
จำนวนบัตรดี 565,585 บัตร คิดเป็นร้อยละ 96.04 บัตรเสีย
16,598 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.81 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน
9,130 คิดเป็นร้อยละ 1.15

พรรคที่ได้รับคะแนนเสียง 3 ลำดับแรก ได้แก่
พรรคไทยรักไทย 375,863 คะแนน รองลงมาพรรคประชาธิปัตย์
71,667 คะแนน และพรรคชาติพัฒนา 34,109 คะแนน จากจำนวน
ทั้งหมด 38 พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร (กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/
viewnews.asp?newID=42153=&keyword=](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42153=&keyword=). 2549)

2. การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

จังหวัดเชียงราย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตได้ จำนวน
8 คน ตามรัฐธรรมนูญทำให้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น
8 เขต ในแต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 1 คน
มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
โดยกฎหมายกำหนดให้แต่ละพรรคส่งผู้สมัครได้เพียงคนเดียว
โดยผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งต้องถูกส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง
โดยพรรคที่ผู้สมัครเป็นสมาชิก โดยมีรายละเอียดของผู้สมัคร
ในแต่ละเขตเลือกตั้งดังต่อไปนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 5 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติพัฒนา
และพรรคเกษตรมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 7 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคเสรีธรรม พรรคประชาธิปัตย์
พรรคชาติพัฒนา พรรคกิจสังคม และพรรคเกษตรมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 7 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคราษฎร พรรคเสรีธรรม
พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชากรไทย และพรรคชาติพัฒนา

เขตเลือกตั้งที่ 4 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 6 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติพัฒนา
พรรคพลังธรรม และพรรคเกษตรมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 5 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 6 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคราษฎร พรรคเสรีธรรม
พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติพัฒนา

เขตเลือกตั้งที่ 6 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 6 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชากรไทย
พรรคชาติพัฒนา และพรรคเกษตรมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 7 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 7 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคชาติไทย พรรคถิ่นไทย พรรคเสรีธรรม
พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติพัฒนา และพรรคเกษตรมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 8 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 7 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคราษฎร พรรคเสรีธรรม
พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติพัฒนา และพรรคเกษตรมหาชน

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

นายสามารถ แก้วมีชัย พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 39,944 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

นายสฤษฏ์ อึ้งอภินันท์ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 51,621 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

นายถาวร ตริรัตน์ณรงค์ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 26,091 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 4

นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 32,333 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 5

นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 35,744 คะแนน

(คณะกรรมการเลือกตั้งไม่รับรองผลและกำหนด
ให้เลือกตั้งใหม่ในวันที่ 29 มกราคม 2544)

เขตเลือกตั้งที่ 6

นายยงยุทธ ดิยะไพรัช พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 30,927 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 7

นายอิทธิเดช แก้วหลวง พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 34,713 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 8

นายบัวสอน ประชามอญ พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 39,321 คะแนน (สำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงราย. [http://chiangrai.ect.
go.th/](http://chiangrai.ect.go.th/). 2549)

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแบบแบ่งเขต
จำนวน 800,089 มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 591,313 คน
คิดเป็นร้อยละ 81.78 จำนวนบัตรดี 483,549 บัตร คิดเป็น
ร้อยละ 96.04 บัตรเสีย 85,883 บัตร คิดเป็นร้อยละ 14.52
บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 21,881 คิดเป็นร้อยละ 3.70

และเนื่องจากผลการเลือกตั้งในวันที่ 6 มกราคม 2544
เนื่องจากคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นผู้จัดการเลือกตั้งและ
ประกาศผลการเลือกตั้ง ส่งผลให้คณะกรรมการเลือกตั้ง
มีอำนาจที่จะประกาศรับรองผลการเลือกตั้งหรือไม่รับรอง
ผลการเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งครั้งใดก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้
เกิดความสุจริตและเที่ยงธรรมในการจัดการเลือกตั้ง สำหรับ
กรณีเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดเชียงราย ทางคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง ได้มีมติให้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ สำหรับ
เขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดเชียงราย ในวันที่ 29 มกราคม
2544 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 5 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 6 คน จากพรรค
ไทยรักไทย พรรคถิ่นไทย พรรคราษฎร พรรคเสรีธรรม
พรรคประชาธิปไตย และพรรคชาติพัฒนา

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 5

นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 29,709 คะแนน

การเลือกตั้งในครั้งนี้ มีผู้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 111,397 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 71,719 คน คิดเป็นร้อยละ 64.38 จำนวนบัตรดี 58,596 บัตร คิดเป็นร้อยละ 81.70 บัตรเสีย 10,758 บัตร คิดเป็นร้อยละ 15.00 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 2,365 บัตร คิดเป็นร้อยละ 3.30

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และได้มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายไว้ หากสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงด้วยการครบวาระ ให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ภายใน 45 วัน นับจากวันที่ครบวาระการดำรงตำแหน่ง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงราย. <http://chiangrai.ect.go.th/>. 2549)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 21 (วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548)

เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรชุดเดิม ที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ครบวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นใหม่ ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและระบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 20 โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 400 คน และแบบบัญชีรายชื่อ 100 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งสิ้น 44,572,101 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 32,341,330 คน (คิดเป็นร้อยละ 72.56) จังหวัดที่มีผู้ใช้สิทธิมากที่สุด คือ ลำพูน (คิดเป็นร้อยละ 86.56) และน้อยที่สุด คือ หนองคาย (คิดเป็นร้อยละ 62.55) (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?new ID=63076=&keyword=. 2549>)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 44,572,101 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 32,341,330 คน คิดเป็นร้อยละ 72.56 จำนวนบัตรดี 31,048,291 บัตร คิดเป็นร้อยละ 96.00 บัตรเสีย 935,586 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.89 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 357,515 คิดเป็นร้อยละ 1.11 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?new ID=63686=&keyword=. 2549>)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีแบ่งเขต

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 44,572,101 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 32,337,611 คน คิดเป็นร้อยละ 72.55

จำนวนบัตรดี 29,657,745 บัตร คิดเป็นร้อยละ 91.72 บัตรเสีย 1,938,590 บัตร คิดเป็นร้อยละ 5.99 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 741,276 คิดเป็นร้อยละ 2.29

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดเชียงราย สรุปผลการเลือกตั้งได้ ดังนี้

1. การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งหมด 825,346 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 613,458 คน คิดเป็นร้อยละ 74.33 จำนวนบัตรดี 588,949 บัตร คิดเป็นร้อยละ 96.00 บัตรเสีย 18,941 บัตร คิดเป็นร้อยละ 3.09 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 5,568 คิดเป็นร้อยละ 0.91

พรรคที่ได้รับคะแนนเสียง 3 ลำดับแรก ได้แก่ พรรคไทยรักไทย 462,963 คะแนน รองลงมาพรรคมหาชน 43,891 คะแนน และพรรคประชาธิปัตย์ 26,055 คะแนน จากจำนวนทั้งหมด 20 พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร

2. การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

จังหวัดเชียงราย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตได้ จำนวน 8 คน ตามรัฐธรรมนูญทำให้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 8 เขต ในแต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 1 คน มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกฎหมายกำหนดให้แต่ละพรรคส่งผู้สมัครได้เพียงคนเดียว โดยผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง ต้องถูกส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง

โดยพรรคที่ผู้สมัครเป็นสมาชิก โดยมีรายละเอียดของผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งดังต่อไปนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 4 คน จากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาชนไทย พรรคไทยรักไทย และพรรคมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 6 คน จากพรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคคนขอปลดหนี้ พรรคไทยรักไทย พรรคความหวังใหม่ และพรรคมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 3 คน จากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคไทยรักไทยและพรรคมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 4 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 4 คน จากพรรคชาติไทย พรรคไทยรักไทย และพรรคมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 5 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 5 คน จากพรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคคนขอปลดหนี้ พรรคไทยรักไทย และพรรคมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 6 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 3 คน จากพรรคชาติไทย พรรคไทยรักไทย และพรรคมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 7 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 4 คน จากพรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคไทยรักไทย และพรรคมหาชน

เขตเลือกตั้งที่ 8 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 5 คน จากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคคนขอปลดหนี้ พรรคไทยรักไทย พรรคความหวังใหม่ และพรรคมหาชน

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1

นายสามารถ แก้วมีชัย พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 53,947 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

นายสฤกษ์ อึ้งอภิรักษ์ พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 62,264 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจักขณ์ พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 49,021 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 4

นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 36,602 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 5

นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์ พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 38,592 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 6

นางสาวละออง ตียะไพรัช พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 38,367 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 7

นายอิทธิเดช แก้วหลวง พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 35,975 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 8

นายบัวสอน ประชามอญ พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 50,309 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแบบแบ่งเขต
จำนวน 825,346 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 613,413 คน
คิดเป็นร้อยละ 74.32 จำนวนบัตรดี 537,329 บัตร คิดเป็น
ร้อยละ 87.60 บัตรเสีย 57,802 บัตร คิดเป็นร้อยละ 9.42
บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 18,282 คิดเป็นร้อยละ 3.98
(คณะกรรมการการเลือกตั้ง. 2548 : 47)

นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดเชียงราย
ได้รับเลือกตั้งในครั้ง นี้ ยังได้รับพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี คือ

**นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง 11 มีนาคม 2548 - ปัจจุบัน
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ล้นสุดลง เพราะรัฐบาล
พบกับวิกฤตทางการเมืองเนื่องจากมีประชาชนออกมาชุมนุม
เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออก จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ในฐานะที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยอ้อมและ
มาด้วยคะแนนเสียงที่ข้างมากที่สุดนับตั้งแต่มีการเลือกตั้งมา
ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจึงตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่
24 กุมภาพันธ์ 2549 เพื่อเป็นการคืนอำนาจการตัดสินใจ
ให้กับประชาชนในการเลือกใครมาดำรงตำแหน่ง และ
ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 เมษายน 2549

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 22 (วันที่ 2 เมษายน 2549)

จากการที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่มีผู้ชุมนุมเรียกร้องเพื่อต้องการให้นายกรัฐมนตรี ลาออกจากตำแหน่ง ดังนั้นเมื่อสถานการณ์อาจจะรุนแรง และนำไปสู่ความเสียหายดังเช่นเหตุการณ์การเมืองต่างๆ ในอดีต ทำให้นายกรัฐมนตรีตัดสินใจคืนอำนาจให้ประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากหลักการสำคัญของระบบประชาธิปไตยแบบ ตัวแทนนี้เป็นการให้อำนาจประชาชนเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่ แทนตน ดังนั้นเมื่อนายกรัฐมนตรีเห็นว่าวิกฤตทางการเมือง ที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายต่อประเทศได้ จึงควรที่จะยึด หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ให้ประชาชน เป็นผู้กำหนด เป็นผู้เลือกตั้งตามหลักเสียงข้างมากนั่นเอง รัฐบาลจึงตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นหลักการและ กระบวนการที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย และได้กำหนด ให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 (เดลินิวส์. หนังสือพิมพ์. 13 มีนาคม 2548)

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงแบบแบ่งเขต เลือกตั้งและระบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นระบบและวิธีการเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 20 และ 21 มีสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร จำนวนทั้งสิ้น 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบ แบ่งเขตเลือกตั้ง 400 คน และแบบบัญชีรายชื่อ 100 คน มี

จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อทั้งสิ้น 44,909,562 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 29,088,209 คน (คิดเป็นร้อยละ 64.77) จังหวัดที่มีผู้ใช้สิทธิมากที่สุด คือ ลำพูน (คิดเป็นร้อยละ 83.70) และน้อยที่สุดคือ นครศรีธรรมราช (คิดเป็นร้อยละ 52.18)

จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขตทั้งสิ้น 44,778,628 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 28,998,364 คน (คิดเป็นร้อยละ 64.77) จังหวัดที่มีผู้ใช้สิทธิมากที่สุด คือ ลำพูน (คิดเป็นร้อยละ 83.70) และน้อยที่สุดคือ นครศรีธรรมราช (คิดเป็นร้อยละ 52.18)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 44,909,562 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 29,088,209 คน คิดเป็นร้อยละ 64.77 จำนวนบัตรดี 18,356,402 บัตร คิดเป็นร้อยละ 63.11 บัตรเสีย 1,680,101 บัตร คิดเป็นร้อยละ 5.78 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 9,051,706 คิดเป็นร้อยละ 31.12

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีแบ่งเขต

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 44,778,628 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 28,998,364 คน คิดเป็นร้อยละ 64.76 จำนวนบัตรดี 15,608,509 บัตร คิดเป็นร้อยละ 53.83 บัตรเสีย 3,778,981 บัตร คิดเป็นร้อยละ 13.03 บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 9,610,874 คิดเป็นร้อยละ 33.14

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัด
เชียงราย สรุปผลการเลือกตั้งได้ ดังนี้

การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

จังหวัดเชียงราย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตได้ จำนวน
8 คน ตามรัฐธรรมนูญทำให้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น
8 เขต ในแต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 1 คน
มีผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
โดยกฎหมายกำหนดให้แต่ละพรรคส่งผู้สมัครได้เพียงคนเดียว
ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งจะต้องให้พรรคที่ผู้สมัครเป็นสมาชิก
เป็นผู้ส่งลงสมัครรับเลือกตั้งโดยมีรายละเอียดของผู้สมัคร
ในแต่ละเขตเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งในครั้งนี้มีผู้สมัครเพียง
พรรคเดียวที่ส่งสมัครในระบบบัญชีรายชื่อ ดังนั้นทั้ง 8 เขต
มีผู้สมัครพรรคไทยรักไทยพรรคเดียว

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ
เขตเลือกตั้งที่ 1

นายสามารถ แก้วมีชัย พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 50,695 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 2

นายสุฤษฏ์ อึ้งอภินันท์

พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 64,949 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 3

นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจักขณ์ พรรคไทยรักไทย

ได้คะแนน 50,758 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 4

นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 54,998 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 5

นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 45,547 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 6

นางสาวละออง ตียะไพรัช พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 35,248 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 7

นายอิทธิเดช แก้วหลวง พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 44,631 คะแนน

เขตเลือกตั้งที่ 8

นายบัวสอน ประชามอญ พรรคไทยรักไทย
ได้คะแนน 50,938 คะแนน

ทั้งจังหวัดเชียงราย มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแบบแบ่งเขต
จำนวน 724,296 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 595,373 คน
คิดเป็นร้อยละ 82.20 จำนวนบัตรดี 332,815 บัตร คิดเป็น
ร้อยละ 55.90 บัตรเสีย 81,432 บัตร คิดเป็นร้อยละ 13.67
บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 107,020 คิดเป็นร้อยละ 4.13
(มติชน. หนังสือพิมพ์. 4 เมษายน 2549)

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติ
ตามการร้องขอให้พิจารณาจากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
เพื่อพิจารณาว่าการจัดการเลือกตั้ง ครั้งนี้เป็นไปไม่ชอบด้วย
กฎหมาย ส่งผลให้การจัดการเลือกตั้งครั้งนี้ถูกยกเลิกไป

ตารางที่ 2 รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย
จำแนกตามวันที่มีเลือกตั้งในจังหวัดเชียงราย

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	ชื่อ - สกุล	พรรค	เขต	หมายเหตุ
1	15 พฤศจิกายน 2476	พระคุณยธรรมปริชาโวที (นายยม สุขานุศาสน์)	-	-	
2	17 พฤศจิกายน 2480	นายประยูร วิมุกตาคม พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)	-	1 2	
3	12 พฤศจิกายน 2481	นายบุญศรี วิลยรัตน์ พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)	-	1 2	
4	6 มกราคม 2489	นายประยูร วิมุกตาคม นายบรรจบ บันสิทธิ์	-	1 2	
	5 สิงหาคม 2489	นายสิริ เพ็ชรโรจน์ นายบุญผาง ทองสวัสดิ์ ขุนพิพิธสุขอำนาจ (นายพิพิธ โอลธิกานนท์)	- - -	1 2 3	เลือกตั้งเพิ่ม
5	29 มกราคม 2491	พันโทแสง ทักษะสุด พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)	- -	- -	
	5 มิถุนายน 2492	นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์	-	-	เลือกตั้งเพิ่ม
6	26 กุมภาพันธ์ 2495	นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ นายบุญผาง ทองสวัสดิ์ พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)	- - -	- - -	
7	26 กุมภาพันธ์ 2500	พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา) นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ นายบุญผาง ทองสวัสดิ์ พันตรีเล็ก ทองสุนทร นายอำนาจ ปาฐะเดช	พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคเสรีมนังคศิลา ไม่สังกัดพรรค	- - - - -	
8	15 ธันวาคม	นายสังศักดิ์ สายปัญญา พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายวรการบัญชา)	พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคประชาธิปัตย์	- - -	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	ชื่อ - สกุล	พรรค	เขต	หมายเหตุ
		นายแถม นุชเจริญ นายประพันธ์ อัมพูช นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์	พรรคประชาธิปัตย์ ไม่สังกัดพรรค	-	
9	10 กุมภาพันธ์ 2512	จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี นายขวัญชัย สารากิจ นายบุญเรือง กิจกล้าศรวล นายบุญสวัสดิ์ ดวงใจเอกราช นายแถม นุชเจริญ นายอินทร์หล่อ สรรพศรี ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัค	พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคสหประชาไทย	- - - - - -	
10	26 มกราคม 2518	จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี นายแพทย์พ กาญจนารัตน์ นายสันฐาน สุริยคำ ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัค นายฤทธิ์ อินทนนท์ นายประพันธ์ อัมพูช นายเขวง วงศ์ใหญ่ นายประสิทธิ์ พันธุ์พูนจินดา	พรรคชาติไทย พรรคเกษตรสังคม พรรคพลังใหม่ พรรคเกษตรสังคม พรรคสันติชน พรรคสันติชน พรรคกิจสังคม	1 1 1 2 2 3 3	
11	4 เมษายน 2519	นายสง่า ฤทธิประศาสน์ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี นายวรวิทย์ คำเงิน น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัค นายวินัย นามเสถียร นายทอง ศิริพันธ์ นายเขวง วงศ์ใหญ่ นายเพ็ญ ดันบรรจง	พรรคชาติไทย พรรคธรรมสังคม พรรคธรรมสังคม พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคประชาธิปัตย์	1 1 1 2 2 2 3 3	
12	22 เมษายน 2522	นายสง่า ฤทธิประศาสน์ นายแพทย์พ กาญจนารัตน์ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัค นายฤทธิ์ อินทนนท์ นายสำเร็จ ภูนิคม	กลุ่มชาติไทย กลุ่มชาติไทย ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง ไม่สังกัดกลุ่มการเมือง กลุ่มกิจสังคม	1 1 1 2 2 2	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	ชื่อ - สกุล	พรรค	เขต	หมายเหตุ
13	18 เมษายน 2526	จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี นายมงคล จงสุทธนามณี นายแพทย์ กาญจนารัตน์ ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัค นางอำไพ ปัญญาดี นายสำเร็จ ภูนิคม	พรรคชาติไทย พรรคชาติไทย พรรคชาติไทย พรรคชาติไทย พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม	1 1 1 2 2 2	
14	27 กรกฎาคม 2529	นายมงคล จงสุทธนามณี นายวีรพล มุตตามระ นายวิจิตร ยอดสุวรรณ นายประทวน รมยานนท์ นายองอาจ เสนาธรรม ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัค นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรครวมไทย พรรครวมไทย พรรคสหประชาธิปไตย พรรคชาติไทย พรรครวมไทย พรรครวมไทย พรรครวมไทย	1 1 1 2 2 3 3	
15	24 กรกฎาคม 2531	นายวีรพล มุตตามระ นายมงคล จงสุทธนามณี จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ นายประทวน รมยานนท์ นายอาทิตย์ วิลัยวงศ์ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรครวมไทย พรรครวมไทย พรรคชาติไทย พรรครวมไทย พรรคชาติไทย พรรคราษฎร พรรครวมไทย	1 1 1 2 2 3 3	
16	22 มีนาคม 2535	จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี นายมงคล จงสุทธนามณี นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ นายทวี พุทจันท์ นายสำเร็จ- ภูนิคมนายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ นายสมศาสตร์ รัตนลัค	พรรคชาติไทย พรรคสามัคคีธรรม พรรคสามัคคีธรรม พรรคสามัคคีธรรม พรรคกิจสังคม พรรคสามัคคีธรรม พรรคสามัคคีธรรม	1 1 1 2 2 3 3	
17	13 กันยายน 2535	นายมงคล จงสุทธนามณี นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี	พรรคชาติพัฒนา พรรคชาติไทย พรรคชาติไทย	1 1 1	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	ชื่อ - สกุล	พรรค	เขต	หมายเหตุ
		นายสมบุรณ์- วันไชยธนวงศ์ นายสำเร็จ ภูนิคม นายถาวร ตริรัตน์ณรงค์ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์	2 2 3 3	
18	2 กรกฎาคม 2538	นายฉัฐวิสัย มุตตามระ นายยงยุทธ ตียะไพรัช นางรัตนา จงสุทธนามณี นายประทวน รมยานนท์ นายบัวสอน ประชามอญ นายสมบุรณ์- วันไชยธนวงศ์ นายสุรสิทธิ์ เจริญวิจักษ์ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรคเอกภาพ พรรคเอกภาพ พรรคธรรมสังคม พรรคชาติไทย พรรคเอกภาพ พรรคชาติไทย พรรคเอกภาพ พรรคนำไทย	1 1 1 2 2 2 3 3	
	3 พฤษภาคม 2539	นายมงคล จงสุทธนามณี	พรรคชาติพัฒนา	2	เลือกตั้งซ่อม
19	17 พฤศจิกายน 2539	นายยงยุทธ ตียะไพรัช นายฉัฐวิสัย มุตตามระ นางรัตนา จงสุทธนามณี นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ นายมงคล จงสุทธนามณี นายสมบุรณ์ - วันไชยธนวงศ์ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ นายถาวร ตริรัตน์ณรงค์	พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคชาติพัฒนา พรรคความหวังใหม่ พรรคชาติพัฒนา พรรคความหวังใหม่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่	1 1 1 2 2 2 3 3	
20	6 มกราคม	นายสามารถ แก้วมีชัย นายสฤษฏ์ อึ้งอภินันท์ นายถาวร ตริรัตน์ณรงค์ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ นายยงยุทธ ตียะไพรัช นายอิทธิเดช แก้วหลวง นายบัวสอน ประชามอญ	พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย	1 2 3 4 6 7 8	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	ชื่อ - สกุล	พรรค	เขต	หมายเหตุ
	29 มกราคม 2544	นายสมบุญ - วันไชยธนวงศ์	พรรคไทยรักไทย	5	เลือกตั้งใหม่
21	6 กุมภาพันธ์ 2548	นายสามารถ แก้วมีชัย นายสฤษฏ์ อึ้งอภินันท์ นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจิตร นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ นายสมบุญ- วันไชยธนวงศ์ นางสาวละออง ตียะไพรัช นายอิทธิเดช แก้วหลวง นายบัวสอน ประชามอญ	พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย	1 2 3 4 5 6 7 8	
22	2 เมษายน 2549*	นายสามารถ แก้วมีชัย นายสฤษฏ์ อึ้งอภินันท์ นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจิตร นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ นายสมบุญ- วันไชยธนวงศ์ นางสาวละออง ตียะไพรัช นายอิทธิเดช แก้วหลวง นายบัวสอน ประชามอญ	พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทย	1 2 3 4 5 6 7 8	

หมายเหตุ * การเลือกตั้งถูกยกเลิกเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยให้การเลือกตั้งเป็นไปไม่ชอบด้วยกฎหมาย
เรียบเรียงจาก : ข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตารางที่ 3 รายชื่อบุคคลที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงรายและดำรงสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ

ที่	ชื่อ - สกุล	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่)				สังกัดพรรค
1	นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	6 ม.ค. 2544	ถึง	5 ม.ค. 2548	20	ไทยรักไทย
		6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
2	นายยงยุทธ ตียะไพรัช	6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย
3	นายถาวร ตรีรัตน์ณรงค์	6 ก.พ. 2548	ถึง	24 ก.พ. 2549	21	ไทยรักไทย

เรียบเรียงจาก : ข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตารางที่ 4 รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย
ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง
1	ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตน์ลัก	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง คมนาคม	21 ก.พ. 2518 - 14 มี.ค. 2518
2	นายชูลง่า ฤทธิ์ประศาสน์	รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ	21 เม.ย. 2519 - 25 ก.ย. 2519 5 ต.ค. 2519 - 6 ต.ค. 2519
3	นายประทวน รมยานนท์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง คมนาคม	9 ส.ค. 2531 - 9 ธ.ค. 2533 14 ธ.ค. 2533 - 23 ก.พ. 2534
4	นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง คมนาคม รัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรี	17 เม.ย. 2535 - 10 มิ.ย. 2535 24 ต.ค. 2519 - 9 พ.ย. 2540
5	นายยงยุทธ ตียะไพรัช	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	11 มี.ค. 2548 - ปัจจุบัน

เรียบเรียงจาก : ข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตารางที่ 5 จำนวนผู้มีสิทธิและจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง
แต่ละครั้งในจังหวัดเชียงราย

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง (คน)	จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง		หมายเหตุ
			(คน)	ร้อยละ	
1	15 พฤศจิกายน 2476	-	-	-	
2	17 พฤศจิกายน 2480	-	-	-	
3	12 พฤศจิกายน 2481	-	-	-	
4	6 มกราคม 2489	213,438	68,572	32	
	5 สิงหาคม 2489	-	-	-	เลือกตั้งเพิ่ม
5	29 มกราคม 2491	288,508	76,852	34	
	5 มิถุนายน 2492	-	-	-	เลือกตั้งเพิ่ม
6	26 กุมภาพันธ์ 2495	221,197	76,346	35	
7	26 กุมภาพันธ์ 2500	319,226	174,213	54.57	
8	15 ธันวาคม 2500	332,495	137,393	49.66	
9	10 กุมภาพันธ์ 2512	270,525	254,000	93.89	
10	26 มกราคม 2518	609,646	366,750	60.16	
11	4 เมษายน 2519	596,904	258,773	60.10	
12	22 เมษายน 2522	-	-	-	
13	18 เมษายน 2526	496,794	293,801	59.14	
14	27 กรกฎาคม 2529	521,147	394,992	75.79	
15	24 กรกฎาคม 2531	508,834	414,382	84.14	
16	22 มีนาคม 2535	699,520	461,606	65.99	
17	13 กันยายน 2535	596,904	258,773	60.10	
18	2 กรกฎาคม 2538	775,523	533,232	68.76	
	3 พฤษภาคม 2539	-	-	-	เลือกตั้งซ่อม
19	17 พฤศจิกายน 2539	771,815	543,274	70.39	
20	6 มกราคม 2544	800,089	591,313	81.78	
	29 มกราคม 2544	111,397	71,719	64.38	เลือกตั้งใหม่
21	6 กุมภาพันธ์ 2548	825,346	613,413	74.32	
22	2 เมษายน 2549	724,296	595,373	82.20	

เรียบเรียงจาก : ข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตารางที่ 6 จำนวนบัตรดี บัตรเสีย และบัตรที่ไม่ประสงค์
จะลงคะแนน ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งที่เกิดขึ้น
ในจังหวัดเชียงราย

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	บัตรดี		บัตรเสีย		บัตรไม่ประสงค์ ลงคะแนน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	15 พฤศจิกายน 2476	-	-	-	-	-	-
2	17 พฤศจิกายน 2480	-	-	-	-	-	-
3	12 พฤศจิกายน 2481	-	-	-	-	-	-
4	6 มกราคม 2489	-	-	-	-	-	-
	5 สิงหาคม 2489	-	-	-	-	-	-
5	29 มกราคม 2491	-	-	-	-	-	-
	5 มิถุนายน 2492	-	-	-	-	-	-
6	26 กุมภาพันธ์ 2495	-	-	-	-	-	-
7	26 กุมภาพันธ์ 2500	162,690	93.39	11,522	6.61	1	0
8	15 ธันวาคม 2500	127,776	93	9,600	6.99	17	0.01
9	10 กุมภาพันธ์ 2512	242,995	95.67	11,005	4.33	0	0
10	26 มกราคม 2518	321,719	87.72	45,031	12.28	0	0
11	4 เมษายน 2519	238,625	34.29	20,148	5.61	0	0
12	22 เมษายน 2522	-	-	-	-	-	-
13	18 เมษายน 2526	278,786	35.75	15,015	5.11	0	0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การเลือกตั้ง ทั่วไป ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	บัตรดี		บัตรเสีย		บัตรไม่ประสงค์ ลงคะแนน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
14	27 กรกฎาคม 2529	376,290	95.27	18,702	4.73	0	0
15	24 กรกฎาคม 2531	396,520	95.69	17,611	4.25	251	0.06
16	22 มีนาคม 2535	425,798	26.26	20,142	4.36	15,666	3.39
17	13 กันยายน 2535	238,625	34.29	20,148	5.61	0	0
18	2 กรกฎาคม 2538	499,336	24.88	25,217	4.73	8,679	1.63
	3 พฤษภาคม 2539	-	-	-	-	-	-
19	17 พฤศจิกายน 2539	503,169	22.23	24,121	4.44	15,984	2.94
20	6 มกราคม 2544	483,549	96.04	85,883	14.52	21,881	3.70
	29 มกราคม 2544	58,596	81.70	10,758	15.00	2,365	3.30
21	6 กุมภาพันธ์ 2548	537,329	87.60	57,802	9.42	18,282	3.98
22	2 เมษายน 2549	332,815	55.90	81,432	13.67	107,020	4.13

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2532.

ภูมิหลังของนักการเมืองถิ่น

การลงสู่สนามเลือกตั้ง

การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยนั้น ตามรัฐธรรมนูญนับแต่ฉบับแรกได้ยึดหลักการของการเลือกตัวแทน โดยวิธีการเลือกตั้งซึ่งมีการเลือกตั้งครั้งแรกเท่านั้น ที่เป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม นอกจากนั้นเป็นการเลือกตั้งโดยตรง

สำหรับการเลือกตั้งนั้นได้มีการเปิดโอกาสให้คนทั่วไป ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นไปตามครรลองของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีประชาชนที่สนใจสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายเป็นจำนวนมาก และมีผู้ที่สมหวัง ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงราย นับรวมแล้วทั้งสิ้น 52 คน แต่ละคนจะมีที่มา ความสนใจหรือความมุ่งหมายที่แตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้จึงจะได้กล่าวถึงบทสรุปเกี่ยวกับสภาพภูมิหลัง ความสนใจ เหตุจูงใจ ที่มาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงรายจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์และได้ข้อมูลจากเอกสารนั้น พบว่า ก่อนการเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีภูมิหลังที่แตกต่างกันและมีส่วนทำให้การก้าวสู่ตำแหน่งทางการเมืองมีความยากง่ายแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นเรื่องๆ ได้ดังนี้

1. ด้านพื้นฐานทางการเมือง

กลุ่มที่มีพื้นฐานทางครอบครัวเป็นนักการเมืองระดับชาติ

ในส่วนนี้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายที่เป็นอยู่และที่เคยเป็น มีการการเริ่มต้น หรือเข้าสู่ถนนการเมืองระดับชาตินั้นแตกต่างกันมากโดยเฉพาะในการเมืองของจังหวัดเชียงราย นักการเมืองถิ่น ที่พบมีทั้งหมด 53 คน และเท่าที่ผู้ศึกษาสามารถศึกษาประวัติภูมิหลังของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงราย แต่ละท่านทั้งจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ ทำให้พบว่า ในช่วงแรกที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. 2476 - 2520) ผู้ที่เข้ามาสู่การเป็นนักการเมืองถิ่น มีที่มาโดยอาศัยความโดดเด่นในด้านเครือญาติ หรือคนในครอบครัวเดียวกันหรือตระกูลเดียวกัน อย่างชัดเจนนั้นเกือบไม่มีเลยพิจารณาจากชื่อนามสกุลเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าวที่ผ่านมากการที่นักการเมืองถิ่นจะใช้ความสัมพันธ์พื้นฐานของครอบครัวมาเป็นปัจจัยแห่งการก้าวสู่ตำแหน่งอันสำคัญนี้ ถือว่าไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ แต่อาจจะมีส่วนอยู่บ้างสำหรับโอกาสในการประชาสัมพันธ์หาเสียงเลือกตั้ง แต่ในยุคต่อมาจึงมีปรากฏถึงความสัมพันธ์พื้นฐานทางการเมืองของผู้สมัครกับคนในครอบครัวที่เป็นนักการเมืองถิ่น ผู้ศึกษาพบว่า จังหวัดเชียงราย มีนักการเมืองถิ่นที่มีพื้นฐานจากครอบครัว เป็นนักการเมืองระดับชาติ มาก่อนและประสบความสำเร็จในช่วงเวลาเดียวกัน มีอยู่เพียง 3 กรณี เท่านั้น คือ

1. จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี กับ นางอำไพ ปัญญาดี
ลักษณะความสัมพันธ์ คือ ความเป็นสามีภรรยา
2. นายมงคล จงสุทธนามณี กับ นางรัตนา
จงสุทธนามณี
ลักษณะความสัมพันธ์ คือ ความเป็นพี่สามีกับ
น้องสะใภ้
3. นายยงยุทธ ตียะไพรัช กับนางสาวละออง
ตียะไพรัช
ลักษณะความสัมพันธ์คือ ความเป็นพี่ชายกับ
น้องสาว

และยังมีลักษณะความสัมพันธ์ของนักรการเมืองถิ่น
กับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งอีกคือ

1. นายยงยุทธ ตียะไพรัช กับนางบุษรินทร์
วรวัฒนานันท์ (ตียะไพรัช) ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก
การเลือกตั้งครั้งแรกของประเทศ พ.ศ. 2543-2549

ลักษณะความสัมพันธ์คือ ความเป็นพี่สาวกับน้องชาย

2. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ กับนายวิสิทธิ์
เตชะธีราวัฒน์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง
ครั้งแรกของประเทศ พ.ศ. 2543 - 2549

ลักษณะความสัมพันธ์คือ ความเป็นพี่ชายกับน้องชาย

3. นายยงยุทธ ตียะไพรัช กับนางสลักจิตร์ ตียะไพรัช
ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง
เมื่อวันที่ วันที่ 19 เมษายน 2549

ลักษณะความสัมพันธ์คือ ความเป็นสมาชิกธรรยา (เรียบเรียงจากหนังสือ 67 ปี รัฐสภาไทย พ.ศ. 2475 - 2542. 2542)

ซึ่งจากการศึกษานั้นจะพบว่า ไม่เพียงเท่านี้ที่พื้นฐานทางการเมืองของครอบครัวนำไปสู่ความสำเร็จทางการเมือง เพราะยังมีอีกหลายกรณีที่ลงสมัครแล้วไปไม่ถึงดวงดาว ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำเสนอให้เห็นปรากฏการณ์ต่างๆ ที่พอจะประมวลได้ดังนี้

ปรากฏการณ์ในลักษณะของความเป็นนักการเมืองถิ่นที่เกิดขึ้นครั้งแรกนี้ ผู้ศึกษาพบได้และตั้งข้อสังเกตจากฐานคะแนนที่ได้รับซึ่งผู้สมัครทั้งสองท่านต่อไปนี้น่าจะมีความสัมพันธ์กัน โดยดูได้จากนามสกุล คือ ในการเลือกตั้งครั้งที่ 9 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 ครั้งนั้น มีผู้สมัครที่มีความสัมพันธ์กันโดยตั้งข้อสังเกตจากรายชื่อ นามสกุลของผู้สมัครคือ นายสว่าง อินตะสุวรรณ กับ นายบุญเลิศ อินตะสุวรรณ ซึ่งผลการเลือกตั้งของทั้งสองท่านมีคะแนนใกล้เคียงกัน คือ 17,906 คะแนน กับ 18,326 คะแนน ซึ่งไม่สามารถประสบความสำเร็จในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ และการเลือกตั้งครั้งนั้นจังหวัดเชียงรายมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 7 คน และข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ การสมัครของทั้งสองท่านนั้นไม่มีใครคนใดคนหนึ่งที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน จึงยังต้องใช้ความพยายามหรือไม่มีองค์ประกอบที่จะมีส่วนนำไปสู่

ความสำเร็จก็เป็นได้ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
[http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42461=&keyword=. 2549\)](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=42461=&keyword=.2549)

จนกระทั่งในการเลือกตั้งครั้งที่ 13 วันที่ 18 เมษายน 2526 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=25837=&keyword=. 2549](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=25837=&keyword=.2549)) จึงมีเหตุการณ์ที่มีผู้สมัครที่มาจากบุคคลในครอบครัวเดียวกันกับนักการเมืองถิ่น โดยเฉพาะนักการเมืองถิ่นท่านนี้ต้องกล่าวได้ว่ามีชื่อเสียงโด่งดังและที่สำคัญก่อนที่คนในครอบครัวจะลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น สามิได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายอยู่ด้วยแล้ว บุคคลที่จะกล่าวต่อไปนี้คือ ความล้มพันธ์ระหว่าง จ.ส.อ. ทรงธรรม ปัญญาดี และนางอำไพ ปัญญาดี ซึ่งนางอำไพ ปัญญาดี ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยในครั้งนี้ แต่เป็นการลงสมัครคนละเขตเลือกตั้งกับ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี และทั้งคู่ก็ประสบความสำเร็จได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย โดยก่อนหน้านั้น จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงรายมาแล้ว 4 ครั้ง และเป็น ผู้ที่ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักไม่เฉพาะในระดับจังหวัดแต่ยังโด่งดังเป็นที่ยอมรับในระดับชาติเลยทีเดียว ซึ่งอาจเป็นเหตุผลสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จของบุคคลทั้งสองในการเป็นนักการเมืองถิ่น ในการเลือกตั้งครั้งนั้น ได้มีการแบ่งเขตใหม่ ทำให้พื้นที่ที่เคยเป็นฐานเสียงของ จ.ส.อ. ทรงธรรม ถูกแยกไป จึงให้นางอำไพ ลงสมัครในเขตนั้น

เพื่อรักษาฐานเสียงเอาไว้ ซึ่งวิธีการแบบนี้ก็มีให้เห็นได้ไม่เฉพาะกรณีนี้ แต่มีกรณีของนายมงคล จงสุทธนามณี และนายวันชัย จงสุทธนามณี นายยงยุทธ ดิยะไพรัช และนางสาวละออง ดิยะไพรัช เป็นต้น นอกจากนี้แล้วเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่ความสำเร็จได้คือการทำหน้าที่แทนหรือเป็นผู้ช่วยให้กับ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่อย่างสม่ำเสมอและจนเป็นที่รู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกับประชาชนของนางอำไพ ปัญญาดี จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จด้วย (อำไพ ปัญญาดี ทรงศรี ปัญญาดี. สัมภาษณ์. 2549)

ในการเลือกตั้งครั้งต่อมาคือการเลือกตั้ง ครั้งที่ 14 วันที่ 27 กรกฎาคม 2529 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?newID=41422> =&keyword=. 2549) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอีกครั้งของจังหวัดเชียงรายในการสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในฐานะคนในครอบครัวเดียวกันก็เกิดขึ้น โดยครั้งนี้เป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายมงคล จงสุทธนามณี กับนายวันชัย จงสุทธนามณี ลงสมัครในนามพรรครวมไทย โดยที่นายมงคล จงสุทธนามณี เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงรายมาแล้ว 1 สมัย (ในการเลือกตั้งครั้งที่ 13 วันที่ 18 เมษายน 2526) ถือเป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งของจังหวัดเชียงรายที่นักการเมืองถิ่น ได้นำคนในครอบครัวเดียวกันมาลงสมัครร่วมด้วย สำหรับกรณีนี้อาจมาจาก

เหตุผลสำคัญสองประการคือ หนึ่ง เจื่อนไชยสำคัญที่กฎหมายได้กำหนดให้ผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมืองและพรรคใดที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งครบตามจำนวนที่พึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น สำหรับเขตเลือกตั้งนี้เป็นเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน ดังนั้นทำให้นายมงคล จงสุทธนามณี ถ้าจะลงสมัครรับเลือกตั้งต้องมีผู้สมัครครบจำนวน 3 คน จึงนำน้องชาย มาสมัครร่วมด้วยเพราะอาจเกรงว่าหากนำคนอื่นมาลงสมัครด้วยภายหลังอาจหักหลังกัน ทำให้ตนเองไม่ประสบความสำเร็จก็เป็นได้เพราะการเลือกตั้งครั้งนั้นไม่ได้กำหนดให้เลือกเป็นพรรค ประชาชนสามารถเลือกใครก็ได้ที่สมัครรับเลือกตั้ง และที่สำคัญในเขตเลือกตั้งนี้ยังมีอดีตรัฐสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นมาหลายสมัย อย่างจ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี ลงสมัครด้วยเช่นกัน จึงน่าจะนำญาติมาลงสมัครเพื่อตัดคู่แข่งนั่นเอง หรืออาจจะมาจากเหตุผลที่สองเป็นสำคัญคือการสมัครรับเลือกตั้งโดยมุ่งหวังชัยชนะและมั่นใจในผลงานหรือในความเชื่อมั่นของประชาชนตามที่นายมงคล จงสุทธนามณี หรือครอบครัวที่จะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ อย่างแน่นอน จึงลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งลักษณะเช่นนี้หากจะกล่าวว่ามีเหมือนกับว่ามั่นใจในนามสกุลหรือความเข้มแข็งของตัวพี่ชาย และสำหรับผลการเลือกตั้งในครั้งนี้ นายมงคล จงสุทธนามณี ก็ประสบความสำเร็จชนะ การเลือกตั้งเพียงคนเดียว แต่สำหรับนายวันชัย จงสุทธนามณี คะแนนที่ได้รับนั้นก็อยู่ในอันดับที่ 4

ในขณะที่เขตนั้นมีผู้แทนได้เพียง 3 คน (สมยศ เม่นแยม สัมภาษณ์. 2549)

ส่วนกรณีของ จ.ส.อ.ทรงธรรม และนางอำไพ ปัญญาดี ในครั้งต่อมาก็ไม่ได้ลงเลือกตั้งอีก โดยนางอำไพ ให้สัมภาษณ์ว่า หัวหน้าพรรคเห็นว่าไม่ควรลงอีก (อำไพ ปัญญาดี และทรงศรี ปัญญาดี. สัมภาษณ์. 2549) ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่ามีการวางแผนการควบคุมกระบวนการทางการเมืองในประเทศไทยอย่างมีแบบแผนและขั้นตอน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากต้องการจัดทีมนำอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาสังกัดอยู่ในทีมเดียวกันหรือการนำเอาผู้สมัครคนอื่น มาสมัครร่วมด้วยเพื่อให้ตนเองสามารถชนะคู่แข่งขั้นให้ได้ ผู้สมัครบางคนหันเหมาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นแทน เช่น กรณีของนายมงคล จงสุทธนามณี ที่ภายหลังนายวันชัย จงสุทธนามณี ก็มาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเชียงราย เป็นต้น

จนกระทั่งการเลือกตั้ง ครั้งที่ 17 วันที่ 13 กันยายน 2535 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. <http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?new ID=23969 =&keyword=>. 2549) ที่มีคู่มือที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในลักษณะของคนในครอบครัวอีกครั้ง โดยในครั้งนี้นี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดเชียงราย มีลักษณะความสัมพันธ์ในฐานะของพี่กับน้อง คือ กรณีของนายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ กับ นายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์ ซึ่งอาจเป็นเหตุผลมาจากการลงสมัครเพื่อให้ครอบครัวตามกฎหมายหรืออาจจะมุ่งหวังผล

ดังเช่นที่ผู้ศึกษาได้ให้เหตุผลไว้ในเบื้องต้นแล้วนั้น แต่สำหรับกรณีนี้อาจมาจากอีกเหตุผลหนึ่งคือกรณีที่ ตลอด 4 สมัยที่ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ ลงสมัครรับเลือกตั้งได้รับชัยชนะ มาตลอดนั้นได้ลงสมัครรับเลือกตั้งคู่กับ ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง จึงอาจเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้นายวิสิษฐ เตชะธีราวัฒน์ ลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะการเลือกตั้งครั้งนี้เป็น การเลือกตั้งที่เกิดจากการ ยุบสภาจึงทำให้ผู้สมัครยังไม่ได้เตรียมตัว และการเลือกตั้ง ครั้งนี้ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ เป็นผู้ที่ได้รับชัยชนะแต่เพียง ผู้เดียว (ล่วสดี แสงบุญ. สัมภาษณ์. 2549)

ต่อมาในการเลือกตั้งครั้งที่ 18 วันที่ 2 กรกฎาคม 2538 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?new_ID=23641 = &keyword=](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews.asp?new_ID=23641=&keyword=). 2549) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดเชียงรายได้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ และด้วย เหตุผลดังกล่าวทำให้จังหวัดเชียงรายมีปรากฏการณ์ที่ ผู้สมัครมีความสัมพันธ์เป็นญาติพี่น้องหรือ คนในครอบครัว เดียวกันลงสมัครอีกครั้งคือการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายมงคล จงสุทธนามณี กับ นางรัตนา จงสุทธนามณี ที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะ พี่สาวกับน้องสะใภ้ คือ นางรัตนา ซึ่งเป็นภรรยาของนายวันชัย จงสุทธนามณี ที่เคยลงสมัครคู่กับนายมงคล เมื่อการเลือกตั้ง ครั้งที่ 14 วันที่ 27 กรกฎาคม 2529 แต่เหตุผลที่สำคัญครั้งนี้

อาจมาจากการที่มีการแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นสำคัญมากกว่า เพราะเนื่องจากนายมงคล จงสุทธนามณี เดิมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเมื่อมีการแบ่งเขตที่ตนเองเป็นอยู่นั้น ออกเป็นสองส่วนทำให้นายมงคล ตัดสินใจที่จะไปลงสมัครอีกเขตเลือกตั้งหนึ่ง แต่ยังคงที่จะรักษาพื้นที่เดิมอีกส่วนไว้ด้วย โดยให้ นางรัตนา จงสุทธนามณี ซึ่งเคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อนในพื้นที่ดังกล่าวสมัครร่วมด้วยเนื่องจากว่าด้วยความพร้อมเดิม สำหรับผลการเลือกตั้งในครั้งนี้ นายมงคล จงสุทธนามณี ไม่ได้รับเลือกตั้ง ส่วนนางรัตนา จงสุทธนามณี ก็ประสบความสำเร็จขณะเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 1 นับเป็นนักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงรายที่ประสบความสำเร็จโดยมีพื้นฐานของคนในครอบครัวเดียวกันในระดับนักการเมืองถิ่นเหมือนกัน เป็นกรณีที่ 2 และต่อมานายประทวน รมยานนท์ ได้เสียชีวิตลงทำให้มีการเลือกตั้งซ่อม นายมงคล จงสุทธนามณี สามารถชนะเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อีกครั้ง จนเกิดเหตุการณ์ยุบสภาขึ้น ในการเลือกตั้งครั้งต่อมา ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งที่ 19 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 นายมงคล จงสุทธนามณี และนางรัตนา จงสุทธนามณี ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งและทั้งสองก็ประสบความสำเร็จขณะเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงรายอีกสมัยหนึ่ง โดยนายมงคล จงสุทธนามณี เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่ 2 ส่วนนางรัตนา จงสุทธนามณี เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 1 เหมือนเดิม (โกวิท ศุภมงคล. สัมภาษณ์. 2549)

สำหรับการเลือกตั้งในครั้งที่ 19 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 นี้ มีผู้สมัครลงรับเลือกตั้งโดยอาศัยความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว หรือ พื้นฐานจากครอบครัวที่เป็นนักการเมืองถิ่นมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ นายอาร์ม รมยานนท์ ที่เป็นลูกของนายประทวน รมยานนท์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้เสียชีวิตไปเมื่อปี 2538 แต่นายอาร์ม รมยานนท์ ก็ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งนี้ (สมยศ เม่นแยม. สัมภาษณ์ 2549)

และเมื่อการเลือกตั้งครั้งที่ 20 วันที่ 6 มกราคม 2544 กรณีของนายมงคล จงสุทธนามณี และ นางรัตนา จงสุทธนามณี (พี่สาวกับน้องสะใภ้) ก็ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง แต่ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ทั้งคู่ก็ไม่สามารถผ่านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทั้งสองคน เนื่องจากขณะนั้น กระแสนิยมพรรคไทยรักไทยมาแรง ใครที่สมัครในนามพรรคอื่นจะผ่านด่านเข้ามาไม่ได้ ซึ่งภายหลังเมื่อมีการเลือกตั้ง นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด นางรัตนา จงสุทธนามณี ได้มาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำให้การเลือกตั้งในครั้งที่ 21 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 มีเพียงนายมงคล จงสุทธนามณี เพียงคนเดียวที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

ล่าสุดในการเลือกตั้งครั้งที่ 21 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ได้เปลี่ยนไปสมัครรับเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระบบบัญชีรายชื่อ และสำหรับในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งเดิมของนายยงยุทธ ดิยะไพรัช นั้น นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ได้ให้นางสาวละออง ดิยะไพรัช น้องสาวของตนเอง ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งดังกล่าวแทนตน และผลการเลือกตั้งก็ทำให้ นายยงยุทธ และนางสาวละออง ดิยะไพรัช เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือเป็นนักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงราย ที่มีพื้นฐานจากครอบครัวที่เป็นนักการเมืองถิ่นนั่นเอง

ดังนั้นจะพบได้ว่าการสมัครรับเลือกตั้งโดยใช้พื้นฐานของครอบครัวมาเป็นนักการเมืองถิ่นนั้นอาจไม่ใช่เรื่องสำคัญทีเดียวเพราะมีหลายครั้งที่สมัครรับเลือกตั้งแล้วมาจากครอบครัวเดียวกันไม่ประสบความสำเร็จแต่น่าจะมีเหตุปัจจัยอื่น ประกอบด้วยเช่น ความเป็นผู้ที่จะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนอย่างยิ่ง และที่สำคัญผู้ที่สมัครคงต้องมีความสนใจเป็นการส่วนตัวด้วยจึงจะประสบความสำเร็จ ซึ่งจากจุดนี้สะท้อนว่าการเมืองอาจไม่ใช่เพียงการใช้นามสกุลจะเป็นโลโก้ที่สำคัญ เท่ากับความคุ้นเคยและยอมรับจากประชาชนในฐานะผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

กลุ่มที่มีพื้นฐานจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น

จุดเริ่มต้นของนักการเมืองถิ่น ส่วนใหญ่นั้นมีที่มาจาก การเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งอาจจะมาจากตนเองหรือจากคนในครอบครัว ที่นำไปสู่การดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นั้น โดยส่วนใหญ่ที่พบได้ในจังหวัดเชียงราย

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นับตั้งแต่มีการกำหนดให้มีการแบ่งเขตรวมเบอร์ คือมีการจัดแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นเขตเล็กลงจากเดิมที่ในช่วงแรกของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จัดให้มีการเลือกตั้งที่เป็นลักษณะรวมเขตทั้งจังหวัด และมาแบ่งย่อยลงนั้น ทำให้ผู้ที่มาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือนักการเมืองถิ่นนั้นมีที่มาจากความเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยเฉพาะสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) ที่เป็นพื้นฐานของนักการเมืองถิ่น จำนวนมากในจังหวัดเชียงราย ผู้ที่มีโอกาสก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย เช่น ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก, นายฤทธิ อินทนันท นายแพทย์ กาญจนารักษ์, นายมงคล จงสุทธนามณี นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์, นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์ และนายอาทิตย์ วิลัยวงศ์ กลุ่มที่เคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาเทศบาล ได้แก่ นางรัตนา จงสุทธนามณี นายสามารถ แก้วมีชัย เป็นต้น (ทำเนียบสมาชิกรัฐสภา : 2512 - 2518, 2538)

กลุ่มที่มีพื้นฐานทางการเมืองส่วนบุคคล เช่น ความสนใจทางการเมือง

การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเป็นนักการเมืองถิ่น มีความจำเป็นอย่างยั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องมีความสนใจทางการเมือง หรือจะเรียกว่า แรงบันดาลใจ หรือแรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้งเป็น

สมาคมนักศึกษาผู้แทนราษฎร ในตัวผู้สมัครแต่ละคนนั้นมีที่มาที่แตกต่างกัน และถือว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับพื้นฐานทางการเมืองของแต่ละบุคคล เช่นเดียวกับพื้นฐานทางการเมืองของครอบครัวและของตนเองในฐานะสมาชิกสภาท้องถิ่น เพราะคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความสนใจ ความกระตือรือร้น ความต้องการ ประกอบกับแรงจูงใจทางการเมืองนั้น มีผลมาจากพื้นฐานของแต่ละบุคคลเช่นเดียว จากการศึกษา โดยการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ทั้งจากนักการเมืองถิ่น จากผู้ใกล้ชิด หรือผู้เกี่ยวข้องตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้ามานั้น ทำให้ทราบว่า นักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงรายหลายท่านที่มีพื้นฐานส่วนตัว มีแรงจูงใจส่วนตัวที่สำคัญที่ทำให้มาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อตนเองมีโอกาส บางคนก็ได้วางแผนหรือมีแนวทางไว้แต่เลือกวิถีทางเดินไปยังการเมืองท้องถิ่นก่อน ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานทางการเมืองให้ตนเอง และด้วยนักการเมืองถิ่นที่ผู้สมัครได้พบสัมภาษณ์นั้นที่ดำรงตำแหน่งในขณะนี้ส่วนใหญ่เมื่อถูกถามถึงแรงจูงใจทางการเมืองแล้วทุกท่านที่ได้สัมภาษณ์ก็จะให้ความเห็นเหมือนๆ กัน คือ ต้องการเห็นบ้านเมืองดีขึ้น เห็นคนยากคนจนแล้วอยากสร้างโอกาสและรายได้ให้กับประชาชน อยากช่วยเหลือ ต้องการเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ รวมถึงความต้องอยากช่วยคนจนเพราะสงสาร ตลอดจนบางท่านก็ได้ให้ข้อคิดว่าเป็นความต้องการที่จะตอบแทนคุณแผ่นดิน ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้ มีผู้ที่เคยให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าการที่ผู้สมัคร

ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น น่าจะมาจากเหตุสำคัญหลายประการประการหนึ่งคือ เป็นผู้ที่มี “ความเสียสละ” และ “อุดมการณ์” (สามารถ แก้วมีชัย บัณฑิต ประชามอญ. สัมภาษณ์. 2549)

คำว่า ผู้เสียสละ คือ ผู้ที่มีจิตใจ มีอุดมคติแน่วแน่ ในการที่จะรับใช้สังคม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม บุคคลกลุ่มนี้จะคล้ายคลึงกับพวกที่มีอุดมการณ์ กล่าวคือกลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ จะมีอุดมคติในการที่จะเป็นผู้รับใช้สังคมหรือมุ่งทำกิจกรรมเพื่อสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า คนกลุ่มนี้จะมีมากต่อนหาเสียงเลือกตั้ง หรือแสดงออกมากอย่างมากในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง และหลังจากเลือกตั้งแล้วกลุ่มนี้ก็มักจะมีจำนวนลดลงอย่างน่าใจหาย

คำว่า อุดมการณ์ คือ ผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความเชื่อมั่นทางการเมืองที่ตนยึดถือ และศรัทธาว่าสามารถที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้นกว่าในสภาพปัจจุบันนี้ เช่น บางคนเชื่อมั่นว่าเสรีนิยมจะสร้างสรรค์สังคมได้ดีกว่า บางคนเชื่อมั่นว่าลัทธิสังคมนิยมจะแก้ไขปัญหาสังคมของสังคมได้ ดังนั้นบุคคลที่ศรัทธาในลัทธิเหล่านี้ จึงได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อที่จะพยายามทำให้อุดมการณ์ทางการเมืองบรรลุผลตามที่คิดหรือคาดหวังไว้ (เศรษฐพร คุณศิริพิทักษ์. 2534. 1-2)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พื้นฐานทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองที่มีส่วนผลักดันให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอเสนอกรณีตัวอย่าง

ของนักการเมืองถิ่นที่นำเสนอใจ อันเป็นลักษณะพื้นฐานความสำเร็จที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและการสัมภาษณ์ เป็นกรณีตัวอย่างสำหรับในเรื่องของพื้นฐานความสนใจทางการเมือง ต่อกรณีที่น่าสนใจดังนี้

กรณีที่ 1 นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย จะพบว่าด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกนั้น เพราะเหตุจากแรงจูงใจส่วนตัว โดยเรื่องนี้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจจาก นายโกวิท ศุภมงคล ซึ่งเป็นผู้หนึ่งในการชักชวนให้นายยงยุทธ ดิยะไพรัช ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ในสังกัดพรรคประชาธิปไตย ซึ่งนายโกวิทเล่าว่า “การลงสมัครรับเลือกตั้งของกระผม นั่นที่ผ่านมาผมลงสมัครอยู่ สองครั้ง ครั้งแรกในปี 2526 และในครั้งที่ 2 คือ ปี 2529 และในปี 2529 นี้ผมได้ไปชวนให้ นายยงยุทธ ดิยะไพรัช มาร่วมลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย เพราะเนื่องจากมีคนบอกว่ามีคนหนุ่มที่มีความสนใจทางการเมือง และทำงานให้กับสังคมส่วนรวมอยู่ที่อำเภอแม่จัน เพราะเป็นเขตพื้นที่ ผมต้องหาทีมงาน มาร่วมสมัครรับเลือกตั้ง ผมจึงได้ไปชักชวนเขามาลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย ก็บอกเขาว่าเห็นเขาเป็นคนหนุ่มที่สนใจการเมือง ก็ขอชวนกันมาสมัครในนามพรรคประชาธิปไตย เพื่อช่วยกันทำงานให้บ้านเมือง และผมเองก็ต้องบอกว่า และต้องยอมรับว่าเขา (นายยงยุทธ ดิยะไพรัช) ในวันนั้น

เป็นคนหนุ่มที่มีอุดมการณ์จริงๆ เพราะถ้าจำไม่ผิดตอนนั้น เขาก็อายุเพียง 25 ปีเห็นจะได้ อีกอย่างผมเห็นว่าถ้า บ้านเมืองเราตอนนั้นถ้าได้คนหนุ่มมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็คงจะมีอะไรดี ๆ ขึ้นเยอะ” เพราะฉะนั้นจากบทสัมภาษณ์ ที่กล่าวมานั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า การเป็นนักการเมืองถิ่น ของนายขยงยุทธ ดิยะไพรัช นำสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะ ที่สำคัญ ความสนใจทางการเมือง ความชื่นชอบทางการเมือง ที่สำคัญ ที่ทำให้นายขยงยุทธ ดิยะไพรัช สมัครรับเลือกตั้ง และไม่ทิ้งโอกาสของตนในการเป็นนักการเมืองถิ่น และที่ชัดเจนที่สุดคือ เมื่อการลงสมัครรับเลือกครั้งแรกของ นายขยงยุทธ ดิยะไพรัช ไม่สำเร็จ นายขยงยุทธ ดิยะไพรัช ก็ไม่ได้ย่อท้อยังคงลงสมัครเรื่อยมา อีกหลายครั้ง และกว่า จะประสบความสำเร็จทางการเมืองได้ ในการชนะเลือกตั้ง นายขยงยุทธ ดิยะไพรัช ยังต้องใช้ความมุ่งมั่นตั้งใจ อีก 2 ครั้ง คือ การเลือกตั้งในครั้งที่ 15 วันที่ 24 กรกฎาคม 2531 การเลือกตั้งครั้งที่ 17 วันที่ 13 กันยายน 2535 และ มาประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งที่ 18 วันที่ 2 กรกฎาคม 2538 นั้นเอง การที่บุคคล ๆ หนึ่งจะลงสมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนหลายครั้งหลายสมัย ยิ่งลงแล้ว ไม่ได้ ย่อมสะท้อนให้เห็นความตั้งใจที่แน่วแน่และพร้อม หรือสนใจจะทำภารกิจในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างแท้จริง และวันหนึ่งก็สำเร็จได้ กรณีดังกล่าวทั้งจาก การบอกเล่าและจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ย่อมสะท้อนได้ว่า นักการเมืองถิ่นเอง พื้นฐานทางความสนใจทางการเมือง

ของแต่ละบุคคลย่อมมีส่วนร่วมสำคัญอย่างยิ่ง ในการก้าวสู่ความเป็นนักการเมืองถิ่น (โกวิท ศฤมมงคล. สัมภาษณ์. 2549)

กรณีที่ 2 นายสามารถ แก้วมีชัย ที่ต้องกล่าวถึง นายสามารถ แก้วมีชัย นั้นเป็นอันดับต่อมาเพราะถ้าจะพูดถึง การลงสมัครด้วยความตั้งใจและอดทนมานานนั้น นายสามารถ แก้วมีชัย เป็นตัวอย่างของความพยายามและความตั้งใจจริงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและต้องการเป็นนักการเมืองถิ่น จากการสัมภาษณ์ถึงที่มาที่ไปในการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ การเป็นนักการเมืองถิ่นนั้น นายสามารถ แก้วมีชัย ได้เล่าถึงแรงบันดาลใจในการสมัคร เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ว่า “ถ้าจะถามว่าทำไมไม่มีความสนใจทางการเมือง ต้องพูดถึงในอดีตตั้งแต่สมัยการเรียน การเมืองการปกครอง ในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กับอาจารย์ปราโมทย์ นาครทรรพ ท่านได้ดึงเข้าไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นส่วนหนึ่งที่ได้เข้าไปช่วยศูนย์กลางนิสิตฯ ต่อต้านเผด็จการ เรียกร้องรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ได้ออกหน้า จากตรงนั้นก็เป็นที่ตั้งเข้ามาสู่การเมือง และต่อมาก็เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองต่างๆ อีกหลายโอกาสกับ อาจารย์ปราโมทย์ นาครทรรพ และรวมถึงงานของรัฐบาลอีกมากมายจนทำให้เราซึมซับเรื่องทางการเมืองมาจนถึงปัจจุบัน และเมื่อมีโอกาสก็ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาโดยที่ในช่วงนั้นอาจารย์มหาวิทยาลัยก็ตั้งพรรคพลังใหม่

ผมอายุยังไม่สามารถลงสมัครได้ ผมก็เป็นผู้ช่วยให้กับ ส.ส.ของพรรคพลังใหม่ที่มีทั้งหมด 12 คน ผมก็ออกไปช่วย ตั้งแต่รับเรื่องต่าง หาข้อมูลให้ ส.ส. ตั้งกระทู้แทนท่านเป็นการช่วยสมาชิก ส.ส. เรื่อยมา จนกระทั่งปี 2522 ผมก็ลงสมัครในนามพรรคพลังใหม่ ที่จังหวัดเชียงราย เป็นครั้งแรก ตอนนั้นอายุ 28 ปี ในการสมัครครั้งนั้นถามว่าคิดว่าจะได้หรือไม่บอกเลยว่าคิดว่าไม่ได้แต่เราอยากลงสมัครเพราะต้องการทำในสิ่งที่ถูกต้อง” “การทำการเมืองนั้นต้องอดทน แน่วแน่ หากเราเริ่มด้วยเงินเมื่อเงินหมด คะแนนก็หมด หากเราเริ่มด้วยการไปหาชาวบ้าน ทำให้เขาเข้า เรียนรู้กันไป หากเรายังไปพบเขาคะแนนไม่หมด แต่เมื่อเขารู้จักเราคะแนนเราก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ” (สามารถ แก้วมีชัย. สัมภาษณ์. 2549)

2. ด้านพื้นฐานทางอาชีพ และฐานะทางครอบครัว กลุ่มที่มีพื้นฐานจากอาชีพข้าราชการ

จากการศึกษาข้อมูลนักการเมืองถิ่นในยุคแรกๆ พบว่านักการเมืองถิ่นมีพื้นฐานมาจากการเป็นข้าราชการในสาขาอาชีพต่างๆ ในสัดส่วนจำนวนโดยเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ละครั้งที่มีจำนวนของอาชีพเดิมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประมาณร้อยละ 30 ซึ่งถือว่าอยู่ในจำนวนที่สูงมาก เป็นอันดับที่สองเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ในช่วงก่อน ปี พ.ศ. 2530

จังหวัดเชียงราย เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคือมีนักการเมืองถิ่นที่มีอาชีพก่อนการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เป็นข้าราชการ

ประจำมาก่อน สนใจลงสมัครรับเลือกตั้ง และมีจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จทางการเมือง ในการเข้าสู่การเป็นนักการเมืองถิ่น ในส่วนนี้นับรวมถึงบ้างคนที่ลาออกจากราชการมาก่อน ไปสมัครรับเลือกตั้งโดยหันเหไปใช้ชีวิตเป็นนักการเมืองท้องถิ่นหรือประกอบอาชีพส่วนตัวก่อน

แต่พื้นฐานการเป็นข้าราชการก็จะมีส่วนที่นำไปสู่การเป็นนักการเมืองถิ่นหลายท่าน เช่น พระคุณยธรรมปริชาโวท (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดเชียงราย) ขุนพิพิธสุขอำนวย, พันเอกบุญเกิด สุตันตานนท์ (นายवरการบัญชา), ร.ท.น.พ.สมศาสตร์ รัตนลัก, นายชูสง่า ฤทธิ์ประศาสน์ ที่เดิมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด, นายวิจิตร ยอดสุวรรณ เป็นอาจารย์วิทยาลัยครูเชียงรายและ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี ที่ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอให้เห็นตัวอย่างของการที่อาศัยความเป็นข้าราชการนำไปสู่ความสำเร็จทางการเมือง ทั้งนี้จากข้อเขียนที่ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี ที่ได้เขียนบันทึกไว้และถูกจัดพิมพ์ลงเป็นหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นั้น จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี ได้บันทึกไว้ให้ผู้อื่นได้เห็นถึงที่มาของการเป็นนักการเมืองของท่านว่า “การเริ่มชีวิตการเมือง สมัยนั้น มีผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ 9 คน ชื่อนายทอง กันทาธรรม เป็นนักการเมืองที่ผมชื่นชอบ เวลาหาเสียงที่ไหนผมจะต้องหาเวลาไปฟังทุกๆ ครั้ง การเมืองจึงซึมซับเข้าสู่สมองของผมตั้งแต่ ม.4 และคิดว่าวันหนึ่งจะต้องเป็นผู้แทนราษฎรให้ได้ ทั้งๆ ความเป็นจริงชีวิตของผมจมอยู่ในความมืด หรือ

อีกนัยหนึ่ง ก็เหมือนหมาเห็นเครื่องบิน สาเหตุเพราะผมยากจน อยู่กับยายตามมีตามเกิด ความรู้ความสามารถก็แค่นักเรียน คนหนึ่ง แต่heimเกริม จะไปเป็นผู้แทน” จากบทบันทึกดังกล่าว จะเห็นได้ว่า จ.ส.อ.ทรงธรรม ในเวลานั้นไม่น่าที่จะมีโอกาสความสำเร็จมาสู่การเป็นนักการเมืองถิ่นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันยิ่งต้องบอกว่ายากมากๆ แต่ด้วย แรงบันดาลใจและความใฝ่ฝันนั้น จากการทำดีเหมือนไม่มีทาง กลับทำให้จิตใจฮึกเหิมขึ้นมา (ทรงธรรม ปัญญาดี. 2544:3-4)

แต่ถึงกระนั้น จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี ก็ไม่ได้แต่เพียง มุ่งหวังไปบนถนนทางการเมืองเสียทีเดียว เพราะชีวิตต้อง ทำมาหากิน ดังนั้นนายทรงธรรม ปัญญาดี จึงได้สมัครเป็น ทหารและ รับราชการทหารเรื่อยมา จนกระทั่งมีจุดหักเห สำคัญ เมื่อระหว่างที่ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี รับราชการ ทหารอยู่นั้น เขายังได้ทำหน้าที่พิเศษคือการทำหน้าที่เป็นนักพูด และเริ่มจัดรายการวิทยุด้วยแล้วนั้น แต่ที่สำคัญคือเมื่อ จ.ส.อ.ทรงธรรม มีหน้าที่เสมือนหน่วยจิตวิทยาในปัจจุบันคือ ออกเผยแพร่วามรู้ให้กับประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องของ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงในขณะนั้นคือ การรุกคืบเข้ามาของ ลัทธิคอมมิวนิสต์ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี ได้บันทึกความหลัง ครั้งสำคัญและเกี่ยวกับความเป็นข้าราชการที่มีผลทำให้เข้าได้ ใช้โอกาสและนำไปสู่ความสำเร็จทางการเมืองไว้ โดยผู้ศึกษา จะได้นำเอาบางช่วงบางตอนที่สำคัญมาดังนี้ “...และเมื่อเสฯ ภาค 3 นั่งฟังผมบรรยายก็ถามกับผู้จัดการผมว่า ไ้จ่านีพูดเก่ง น่าจะส่งไปอยู่หน่วยจิตวิทยา ทางกองทัพจึงย้ายผมจาก

กองร้อยบริการไปเป็น รอง ผบ.ร้อย และทางกองพันมีคำสั่งให้ผมเป็นหัวหน้าชุดออกไปอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ ตามแนวชายแดน ตำบลละ 10 วัน แล้วก็เปลี่ยนไปเรื่อยๆ และมีผมเป็นหัวหน้าชุด มีทหารไปด้วย 12 คน เป็นทหารราบ ทหารเสนารักษ์ ส่วนมากเราจะไปอาศัยวัดเป็นที่พัก ตอนนี่จึงเป็นโอกาสให้ผมมาหาเสียงกับประชาชนเต็มที่ สมัยนั้นถนนหนทางบ้านนอกเป็นดินโคลน หน้าฝนอย่าว่าแต่รถยนต์เลย เกวียนยังติด ทางหน่วยเหนือจะให้รถล๊อบบี้บรรทุกของทหารให้ผมไปใช้ 1 คัน ผมมักจะเชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาพบปะพูดคุยกัน และจะเข้าประชุมกับหมู่บ้านต่างๆ เพราะทางหมู่บ้านที่ผมไปอยู่ 10 วัน พอถ้ามีผู้ใหญ่บ้านบอกประชาชนว่าทรงธรรม ปัญญาดี จะมาประชุมเท่านั้น ปรากฏว่า ชาวบ้านแห่กันมาที่วิหารเพราะเขาเคยรับฟังเสียงจากวิทยุและไม่เคยเห็นตัวจริงแน่นอนผมก็ฝากฝังตัวเอง โดยจะขอเป็น ส.ส. หากมีการเลือกตั้ง และก็ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ยิงอยู่กับชาวบ้าน 10 วัน ต่อ 1 ตำบล ผมก็ถือโอกาสชาวเสียงชาวบ้านว่าหากมีการเลือกตั้งผู้แทนจะเลือกไหม ปรากฏว่าผมได้รับการขานรับจากประชาชนเป็นอย่างดี ทำให้ผมมั่นใจยิ่งขึ้น ผมตระเวนอยู่ชายแดน 2 ปี ก็กลับมาอยู่ที่กองร้อยในค่าย นอกจากนั้น เวลา 17.00 น. จะมีการอบรมทหารก่อนจะให้ทหารไปสวดมนต์และนอน ผมก็จะถือโอกาสตอนที่ทำการอบรมเสร็จ พูดคุยกับทหารประมาณ 10 ถึง 20 นาที ถึงชีวิตของประชาชนที่ผมได้ไปเห็นมาว่าลำบากอย่างไร และได้บอกกับทหารว่า หากมีการเลือกตั้ง

ผมจะลงสมัคร ขอให้ทหารที่ปลดไปช่วยเหลือ ผมจะมีจดหมายไปหาเมื่อถึงเวลานั้น และตามกองบังคับการกองร้อยจะมีพลทหารเป็นเสมือนกองร้อยทำงานเกี่ยวกับงานสารบรรณเกี่ยวกับทหารคนไหนลา ขาด หัน และมีหน้าที่ทำเรื่องเบิกเบี้ยเลี้ยง เงินเดือนด้วย ผมก็จะขอเสมือนกองร้อยเหล่านั้น คัดรายชื่อทหารที่ปลดไปแล้ว ย้อนหลัง 5 ปี ให้แก่ผม โดยผมก็ให้เงินแก่พวกนี้ เป็นสินน้ำใจ ผมเก็บที่อยู่ทหารเก่า (กองหนุน) มาเก็บไว้” ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี จากเดิมที่ไม่มีโอกาสทางการเมืองเลย แต่ด้วยที่มาับราชการและมีโอกาสลงไปพบประชาชน แรงบันดาลใจและความตั้งใจที่มีมานั้นก็ทำให้เขาคิดและวางแผนเพื่อเตรียมการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการต่างๆ จากโอกาสของความเป็นข้าราชการนี้เอง จนทำให้เขาชนะเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการสมัครลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกของเขา นับแต่นั้น เป็นต้นมา ด้วยการชนะเป็นอันดับที่ 1 แปรหมิ่นกว่าคะแนนมากกว่าผู้ที่ได้ที่ 2 กว่าสองหมื่นคะแนน ดังนั้นพื้นฐานทางอาชีพข้าราชการ อาจเป็นส่วนหนึ่งให้เห็นถึงความสำเร็จในการเป็นนักการเมืองถิ่นใต้ (ทรงธรรม ปัญญาดี. 2544 : 4-5, 15)

กลุ่มที่มีพื้นฐานในการเป็นนักธุรกิจหรือประกอบกิจการส่วนตัว

มีจำนวนไม่น้อยที่นักการเมืองถิ่นของทั้งประเทศ ในแต่ละชุดของสภาผู้แทนราษฎร ที่แจ้งไว้ว่าตนเองเป็น

นักธุรกิจหรือทำธุรกิจส่วนตัวมาก่อนสมัครรับเลือกตั้ง หรือ ก่อนการเข้ามาสู่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ศึกษา ได้ศึกษาถึงภูมิหลังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละครั้งนั้นมีจำนวนสัดส่วนที่มาก และนับครั้งแล้วจะมากขึ้นเรื่อยๆ ดังตัวอย่างที่จะแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงอาชีพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 ครั้งล่าสุด

การเลือกตั้ง ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศ				หมายเหตุ
		ทั้งหมด	อาชีพ นักธุรกิจ	ร้อยละ	เป็น อันดับที่	
12	22 เมษายน 2522	301	113	37.54	1	
13	18 เมษายน 2526	324	123	37.96	1	
14	27 กรกฎาคม 2529	347	134	38.62	1	
15	24 กรกฎาคม 2531	357	132	36.97	1	
16	22 มีนาคม 2535	360	133	36.94	1	
17	13 กันยายน 2535	360	132	36.67	1	
18	2 กรกฎาคม 2538	391	120	30.69	2*	
19	17 พฤศจิกายน 2539	393	67	16.79	2*	
20	6 มกราคม 2544	500	76	15.69	2*	
21	6 กุมภาพันธ์ 2548	500	129	25.8	2*	

เรียบเรียงจาก : ข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ * อันดับ 1 ของแต่ละปีนั้น คือ อาชีพนักการเมือง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกรอกช่องของอาชีพตนเองเป็นนักการเมือง ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยละเอียด

แล้วในแต่ละครั้งจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 ที่เป็น
นักการเมืองแล้วแต่มีอาชีพเดิมเป็นนักธุรกิจ (ดังนั้นเมื่อรวม
กลุ่มนี้แล้วจะเป็นอันดับที่หนึ่ง)

สำหรับนักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงราย นับตั้งแต่
ปี 2512 เป็นต้นมามีจำนวนทั้งหมด 38 คน มีภูมิหลังเป็น
นักธุรกิจ ทำการค้าขาย หรือ ประกอบอาชีพอิสระส่วนตัว
มากถึง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 68.42 ของจำนวนนักการเมืองถิ่น
และหากพิจารณาโดยละเอียดแล้ว ในช่วง 2-3 ครั้ง หลัง
การเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายนี้ มีจำนวนนักการเมืองถิ่น
ที่มีพื้นฐานมาจากการทำธุรกิจส่วนตัว มากถึงร้อยละ 80
ตลอดทุกครั้ง

ประกอบกับตั้งแต่ ปี 2521 ที่อำนาจทหารลดลง
การเมืองเปิดโอกาสมากขึ้น ตามความคิดของศาสตราจารย์
ลิขิต วีระเวคิน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ในหนังสือการเมือง
การปกครองของไทยไว้ว่า “เมื่อระบบการเมืองเปิดกว้างขึ้น
และหลังจากกลุ่มธุรกิจชนชั้นปีกกล้าหาแข็งขึ้น ได้เข้าสู่
การมีส่วนร่วมทางการเมืองและครองตำแหน่งอำนาจโดยการ
ให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองใหญ่ๆ ทุกพรรค **ทำให้มีสายใย
แห่งความสามารถตั้งข้อเรียกร้องทางการเมืองได้** ในขณะที่
เดียวกันก็ยังรักษาความสัมพันธ์กับข้าราชการชั้นสูงไว้ทำกับ
ผูกความสัมพันธ์ไว้ทุกฝ่าย

อีกวิธีหนึ่งคือการสนับสนุนเงินพรรคการเมืองและ
ดำรงตำแหน่งผู้บริหารพรรคจากนั้นก็ลงสมัครรับเลือกตั้ง
ใช้เงินซื้อเสียงจนชนะและเมื่อมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลหรือ

ร่วมรัฐบาลก็ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และใช้ตำแหน่งอำนาจทำธุรกิจหรือเอื้ออำนวยโอกาสให้พรรคพวกทำธุรกิจหรือได้ค่าตอบแทนได้ไต่จากโครงการสร้างสาธารณะใหม่ กระบวนการผสมการเมืองกับการประกอบธุรกิจกลายเป็นธุรกิจการเมืองหรือวณิชยาธิปไตยภายใต้ระบบดังกล่าว คนมีเงินหรือธนาธิปไตย จะเป็นผู้เข้าดำรงตำแหน่งบริหารทำให้เกิดระบบการเมืองแบบธนาธิปไตย คือ การปกครองโดยคนรวย” ซึ่งจากข้อคิดข้างต้นของ ศาสตราจารย์ลิขิต ธีรเวคิน (ลิขิต ธีรเวคิน. 2541:422) ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองของประเทศไทย และการที่ประเทศไทยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าวจากข้อคิดนั้นสะท้อนว่าการที่นักธุรกิจที่เข้าสู่ทางการเมืองอาจนำไปสู่การดำเนินการปกป้องหรือหวังผลประโยชน์ให้กับตัวเองเสมือนการลงทุนนั่นเอง แต่สำหรับเรื่องนี้ ผู้ศึกษากำลังนำให้ท่านเห็นถึงการที่นักธุรกิจเข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมืองนั้นมีจำนวนมากขึ้นอาจเป็นเพราะระบบการเมืองเปิดให้นักธุรกิจกล้าเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งโดยตรง หากมองอีกแง่มุมหนึ่งเรื่องนี้ก็อาจกล่าวได้ว่าไม่ใช่เรื่องที่น่าเสียหาย แต่เป็นเรื่องที่ควรเปิดเผย แต่ประชาชนจะได้สนใจติดตามถึงการทำหน้าที่ของนักการเมืองถิ่นเหล่านั้น

ที่สำคัญการจะได้รับเลือกตั้งผู้สมัครต้องสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนประชาชนจึงจะเลือกปัจจัยที่เพิ่มของนักธุรกิจอาจมาจากการที่บุคคลเหล่านั้นได้แสดงความพร้อมในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน

จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั้งความพร้อมในทรัพย์สิน ความสำเร็จ
 ในหน้าที่การงานของตนจนประชาชนเชื่อถือ ดังนั้นการที่
 นักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงรายที่มีผ่านมาจากนักธุรกิจ
 จำนวนมาก จึงไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่ประชาชนต้องรู้เท่าทัน
 ต่อการเมืองด้วยเช่น ตัวอย่างของนักการเมืองถิ่นที่ได้แจ้ง
 ไว้ว่าตนเองเป็นนักธุรกิจหรือพ่อค้า หรือ ทำการค้าขาย
 ก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น นายแถม นุชเจริญ
 นายบุญเรือง กิจกล่ำสรวล, นายขวัญชัย สารากิจ, นายเชวง
 วงศ์ใหญ่, นางอำไพ ปัญญาดี, นายมงคล จงสุทธนามณี
 นายยุกุทธ ตียะไพรัช, นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจักษณ์ และ
 นายบัวสอน ประชามอญ เป็นต้น

กลุ่มที่มีพื้นฐานในการดำเนินการเป็นนักธุรกิจหรือ นายทุนต่างถิ่น

นักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงราย มีความน่าสนใจ
 อีกเรื่องหนึ่งในด้านพื้นฐานทางอาชีพที่หลายคนมีที่มาจาก
 ต่างพื้นที่หรือต่างถิ่น และบางคนยังเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรมาก่อนแล้วในเขตเลือกตั้ง ในจังหวัดอื่นหรือพื้นที่อื่น
 บางคนประสบความสำเร็จได้รับเลือกตั้งในครั้งแรกที่ย้ายมา
 บางคนก็ใช้เวลาหลายครั้ง และบางคนไม่ประสบความสำเร็จ
 ก็มี ภาพปรากฏการณ์เหล่านี้เห็นได้ชัดในช่วงนับตั้งแต่ปี
 พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา

ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยหรือสภาพการแข่งขัน
 ทางการเมืองที่มี น่าจะมีปัจจัยภายนอกอย่างอื่น นอกจาก
 ความเป็นคนท้องถิ่นหรือคนในจังหวัด เป็นปัจจัยสำคัญ

ในความสำเร็จของการเลือกตั้ง ซึ่งจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านยังได้กล่าวถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ว่า เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งในทีมที่มีบุคคลเหล่านี้สมัคร เพราะดูแล้วความคิดไม่ตรงกัน และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้มีลักษณะที่ตรงกับข้อคิดที่ศาสตราจารย์ลิขิต วีระเวคิน ได้ให้ข้อสังเกตไว้เกี่ยวกับธนาริปไตย หรือ วณิชยาริปไตย ที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี้อย่างชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะกับกลุ่มที่น่าจะมีส่วนสัมพันธ์ทางธุรกิจ จึงหันมาลงสมัครรับเลือกตั้งในต่างที่ต่างถิ่น เช่นที่ปรากฏขึ้นสำหรับกลุ่มนี้ ผู้ศึกษาได้พิจารณาจากภูมิหลังพร้อมประวัติ หรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์กรต่างๆ แล้วผู้ที่น่าจะเข้าข่ายกรณีดังกล่าวนี้คือ นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ นายวิรพล หรือ นายฉัฐวัสส์ มุตตามระ เป็นต้น เรียบเรียงข้อมูลจากทำเนียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2510 - 2548)

ทั้งนี้ผู้เขียนต้องขอทำความเข้าใจว่าไม่ได้ หมายความว่า บุคคลทั้งสองในฐานะนักธุรกิจจากต่างพื้นที่ที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในจังหวัดเชียงรายแล้วไม่ดีหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางการเมืองประการใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงแต่เป็นการยกตัวอย่างให้เห็นถึงลักษณะที่เกิดขึ้น เพราะลักษณะเช่นนี้ก็มิเกิดขึ้นในอีกหลายจังหวัด เช่น จังหวัดนครสวรรค์ กรณีของนายบุญชู โรจนเสถียร ก็เช่นเดียวกัน

กลุ่มที่มีพื้นฐานในการเป็นนักการเมืองในจังหวัดอื่น

นักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงราย ภูมิหลังส่วนตัวที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การบุคคลที่มาลงสมัครรับเลือกตั้ง

ในจังหวัดเชียงรายนั้น เคยมีประวัติการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดอื่นมาแล้ว และบางท่านนอกจากจะชนะเลิศเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงรายแล้ว ยังได้มีโอกาสได้รับการเสนอจากนายกรัฐมนตรีในแต่ละช่วงเวลานั้น ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า จังหวัดเชียงรายมีนักการเมืองถิ่นที่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอื่นมาแล้ว ได้แก่

1) นายประทวน รมยานนท์ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 10 วันที่ 26 มกราคม 2518

ลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายครั้งแรก

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 14 วันที่ 27 กรกฎาคม 2529 และได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้

(กองประชาสัมพันธ์. 2537 : 86)

2) นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 14 วันที่ 27 กรกฎาคม 2529

ลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายครั้งแรก

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 16 วันที่ 22 มีนาคม 2535 และได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้

(กองประชาสัมพันธ์. 2537 : 155, 174)

3) นายถาวร ตริรัตน์ณรงค์ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 15 วันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายครั้งแรก ในการเลือกตั้งครั้งที่ 16 วันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งนี้ไม่ได้รับเลือกตั้ง แต่ได้รับเลือกตั้งในครั้งต่อมา คือ วันที่ 13 กันยายน 2535 (กองประชาสัมพันธ์. 2537 : 154, 175)

4) นายสฤกษ์ อึ้งอภิรักษ์ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา

ในการเลือกตั้งครั้งที่ 18 วันที่ 13 กันยายน 2538 ลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายครั้งแรก ในการเลือกตั้งครั้งที่ 20 วันที่ 6 มกราคม 2544 และได้รับเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน 2549 ด้วย

สำหรับการย้ายมาของนักการเมืองกลุ่มนี้ อาจเป็นเพราะต้องการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ง่ายหรือโอกาสที่จะชนะเลือกตั้งมีมากกว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถกระทำได้ เพราะกฎหมายไม่มีการห้ามไว้ ประกอบกับมีนักการเมืองในพื้นที่ชักชวนมาสมัครก็ได้เช่นกัน

3. ด้านเหตุผลแรงจูงใจภายในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสำคัญ

ความต้องการช่วยเหลือประชาชนหรือเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

มีนักการเมืองถิ่นหลายคนที่เข้ามาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อต้องการช่วยเหลือประชาชน

ที่ทุกข์ยาก เป็นตัวแทนของประชาชน จากการที่ได้ไปสัมภาษณ์
 นักการเมืองถิ่นมาขึ้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลดังกล่าวข้างต้น
 สำหรับบางท่านไม่ได้มีแนวคิดหรือตั้งใจที่จะเป็นนักการเมือง
 บางคนไม่สนใจทางการเมืองมาก่อนเลย หรือบางคนก็ถึงเวลา
 ที่คิดว่าจะตอบแทนประชาชนผู้ยากไร้ หรือช่วยประชาชน
 ที่เคยมีส่วนช่วยให้ชีวิตของตนเองดีขึ้น ผู้ศึกษาจะขอเสนอ
 แก่มุมมองความคิดของนักการเมืองถิ่นที่ได้ให้คำตอบของการที่
 ตนเองลงสมัครเพราะต้องการช่วยเหลือประชาชนอย่างไร

กรณีที่ 1 นายบัวสอน ประชามอญ เมื่อผู้ศึกษา
 ได้สัมภาษณ์ เหตุผลแรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้งคือ
 เนื่องจากก่อนที่ตนเอง ได้ทำงานเป็นผู้จัดรายการวิทยุและ
 รายการที่จัดอยู่นั้นเป็นรายการมีการช่วยเหลือชาวบ้าน
 ในฐานะสื่อมวลชน จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เกิด
 ความรู้สึกว่าหากวันหนึ่งสนใจจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ซึ่งน่าจะช่วยเหลือประชาชนได้ดีขึ้น (บัวสอน ประชามอญ
 สัมภาษณ์. 2549)

กรณีที่ 2 นายอิทธิเดช แก้วหลวง เมื่อผู้ศึกษา
 ได้สัมภาษณ์ ถึงเรื่องเกี่ยวกับแรงจูงใจของการสมัครนั้น
 ได้ให้เหตุผลว่าต้องการช่วยประชาชน อยากให้เขามีชีวิต
 ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และเห็นว่าการเมืองควรมี

การพัฒนา เพราะจากการที่ได้ไปศึกษาต่างประเทศได้เห็นความเจริญก้าวหน้าของต่างประเทศก็อยากให้ประชาชนของเราเป็นแบบเขาบ้าง (อิทธิเดช แก้วหลวง. สัมภาษณ์ 2549)

กรณีที่ 3 นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ เหตุที่มาเป็นนักการเมืองถิ่นเพราะตนเองได้มาตั้งรกรากทำมาหากินที่อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เมื่อทำงานอดทนสู้ชีวิตเรื่อยมาจนมีความมั่นคงในชีวิต จึงมีความรู้สึกว่ายากจะช่วยเหลือคนตรงจุดนี้จึงเสมือนเป็นแรงบันดาลใจเริ่มต้นเป็นนักการเมืองถิ่น (อภิชาติ หนูนนำสิริสวัสดิ์. สัมภาษณ์. 2549)

ความต้องการมีชื่อเสียงหรือตำแหน่งทางการเมืองหรือเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเมือง

มีนักการเมืองถิ่น หลายคนที่นอกจากเหตุผลต่างๆ ข้างต้นในการสมัครรับเลือกตั้งแล้วยังมีอีกเหตุผลหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือเพื่อต้องการให้เป็นเกียรติยศให้กับตนเองหรือแก่วงศ์ตระกูล ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของ มาสโลว์ ที่กล่าวถึงมนุษย์ จะเริ่มต้นความต้องการในด้านความปลอดภัยในชีวิต จนกระทั่งความต้องการชื่อเสียงให้กับตนเองและครอบครัว

ซึ่งนักการเมืองบางคนไม่เข้าใจว่าทำไมตนเองถึงต้องลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือไม่ทราบว่าเป็นพื้นฐานด้วยความต้องการของตนอย่างไร แต่สำหรับบางคนลงสมัครเพราะเห็นว่าตนเองก็มีคะแนนเสียงหรือความนิยมจากประชาชน ดังนั้น

จึงมีความต้องการที่จะสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นการเพิ่มฐานะทางการเมืองให้กับตนเอง หรือแม้กระทั่ง สำหรับบางคน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังอยากเป็นรัฐมนตรี ถือเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นความต้องการของนักการเมือง ถิ่นก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง (โกวิท ศุภมวงคณ. สัมภาษณ์. 2549)

กลยุทธ์การหาเสียงของนักการเมืองถิ่นที่พบได้ใน จังหวัดเชียงราย

การลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน หรือการก้าวสู่การเป็นนักการเมืองถิ่นนั้น ความยากง่ายแตกต่างกัน ของแต่ละคน ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือการพื้นฐานด้านต่างๆ ที่ผู้ศึกษาได้นำเสนอไว้แล้วในเบื้องต้นนั้น และจะพบว่า การก้าวสู่ตำแหน่งหรือการเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งจะมีหลายคน ต้องใช้เวลามากมายหลายครั้ง หลายคนที่มีสมัครครั้งแรก ก็ประสบความสำเร็จ และหลายคนที่มีสมัครแล้วได้เป็นแล้ว แต่ไม่สามารถกลับมาดำรงตำแหน่งได้อีก บางคนสามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันหลายครั้งหลายสมัย ซึ่งความสำเร็จที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากกลยุทธ์ กลวิธี แนวทางการหาเสียง ที่นำมาใช้

จากการสัมภาษณ์ การพูดคุยกับบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ยังใช้การสังเกต ตลอดจนศึกษาเอกสารต่างๆ ถึงกระบวนการวิธีการของนักการเมืองถิ่นแต่ละคนที่จะนำตนเองไปสู่ชัยชนะ มีเรื่องที่น่าสนใจมากมายและแต่ละวิธีการยังมีผลสัมฤทธิ์ในระดับที่แตกต่างกัน ดังนี้

การปราศรัย

การปราศรัยเป็นกิจกรรมการหาเสียงเลือกตั้งที่สำคัญยิ่งของนักการเมืองถิ่น เพราะการปราศรัยหาเสียงนี้เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้สมัครได้พบปะกับประชาชนจำนวนมาก ได้ง่ายกว่าวิธีการอื่น ๆ ผู้สมัคร นักการเมืองถิ่นส่วนใหญ่ใช้วิธีการนี้นำไปสู่ความสำเร็จ เพราะนอกจากการพบกับประชาชนแล้วยังได้เสนอนโยบายที่ชัดเจน และเข้าใจง่ายกว่าวิธีอื่น

การปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองถิ่น และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย ที่ผ่านมานั้น มีหลายรูปแบบแล้วแต่ที่ผู้สมัครใช้กันคือ

1. การจัดเวทีปราศรัยย่อยคนเดียว

การจัดปราศรัยย่อยคนเดียววนั้น นักการเมืองถิ่นจะจัดขึ้นโดยตัวผู้สมัครหรือนักการเมืองถิ่นเอง โดยการจัดเวทีย่อยบนหลังรถปิคอัพ หรือรถหกล้อ บางครั้งใช้โต๊ะเป็นเวทีแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ ซึ่งการจัดเวทีลักษณะนี้จะเลือกจัดในที่ชุมนุมชนต่างๆ เช่น ตลาด สถานีรถประจำทาง หรือศาลากลางบ้าน บางครั้งในหมู่บ้าน โดยผู้สมัครแต่ละคนจะใช้วิธีนี้เพื่อเป็นการพบกับประชาชน ผู้สมัครนักการเมืองถิ่น และคณะทำงานของนักการเมืองถิ่น ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการหาเสียงเลือกตั้งนั้น การปราศรัยจะมีผลสัมฤทธิ์ในระดับใดนั้นมีปัจจัยที่สำคัญคือตัวผู้สมัครเอง เพราะการปราศรัยเป็นการปรากฏตัวของผู้สมัครเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน นอกจากนั้นยังเป็นเสมือนเป็นการเปิดหูเปิดตาประชาชน ทำให้ประชาชนได้ทราบนโยบาย

ของพรรคการเมืองโดยตัวผู้สมัครเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากผู้สมัครท่านใดมีผลงานในระหว่างที่เคยดำรงตำแหน่ง (ชาญณรงค์ ลิทธิสุม. สัมภาษณ์. 2549)

นักการเมืองถิ่นของเชียงรายนิยมใช้วิธีปราศรัยหาเสียงเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีผู้สมัครบางคนที่ไม่ค่อยมีความถนัดในการพูดปราศรัย จึงไม่เลือกใช้วิธีนี้เลยก็มี

สำหรับประชาชนที่มาฟังการปราศรัยนั้น ส่วนใหญ่จะมากันเองเพราะมีความสนใจและต้องการเจอตัวผู้สมัครหรือต้องการจะรู้ถึงนโยบายของผู้สมัครหรือของพรรค นักการเมืองถิ่นบางคนจะใช้วิธีการเข้าหาประชาชน โดยไปจัดเวทีทั้งแบบชั่วคราวหรือแบบถาวรในจุดที่เป็นชุมชนอยู่แล้ว เช่น กรณีจำลองเอกราชธรรม ปัญญาดี และนายบัวสอน ประชามอญ ซึ่งก่อนสมัครรับเลือกตั้งเขาเป็นนักจัดรายการวิทยุอยู่ก่อน ประชาชนเคยได้ยินแต่เสียงและเมื่อมาลงสมัครรับเลือกตั้งประชาชนจึงสนใจที่อยากจะดูหน้าตาของบุคคลเหล่านี้ให้เห็นกับตาว่าจะมีหน้าตาเป็นอย่างไร เสียงเวลาพูดจัดรายการกับเสียงพูดสดๆ จะเป็นอย่างไร ก็จะทำให้ประชาชนให้ความสนใจมาฟังการปราศรัยหาเสียงกันมาก (บัวสอน ประชามอญ, อำไพ ปัญญาดี. สัมภาษณ์. 2549)

2. การจัดเวทีปราศรัยใหญ่ โดยผู้บริหารพรรค

การปราศรัยใหญ่ โดยผู้บริหารพรรคนั้น เป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่มักจะเกิดขึ้นในจังหวัดเชียงรายซึ่งที่ผ่านมาไม่มีผู้ใดได้บันทึกไว้ชัดเจนในการจัดเวทีปราศรัยเมื่อใด แต่ที่จัดขึ้นครั้งล่าสุดคือ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2549 เป็นการปราศรัยหาเสียงของ

ผู้สมัครจากพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 ถึงแม้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายจะมีผู้สมัครเพียงคนเดียวแต่ผู้บริหารพรรค ก็ได้มาจัดเวทีปราศรัยหาเสียง โดยตัวหัวหน้าพรรคเองที่เป็นผู้เดินทางมาปราศรัยพร้อม คณะกรรมการผู้บริหารพรรคอย่างพร้อมหน้ากัน ซึ่งลักษณะของการปราศรัยหาเสียงโดยผู้บริหารของพรรคที่จัดขึ้นนั้น สนามการเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาพบว่า การจัดการปราศรัย โดยผู้บริหารพรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าพรรคหรือ แกนนำพรรคที่เป็นที่รู้จักของประชาชนผู้สมัครเองก็จะยิ่ง ได้รับความน่าเชื่อถือ จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในตัวผู้สมัคร นอกจากนี้การเลือกสถานที่นั้นขึ้นอยู่กับว่าจะจัดโดยเน้น ปริมาณคนจำนวนมากหรือไม่ก็จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ บางครั้งขึ้นอยู่กับตัวแกนนำ เช่น เมื่อครั้งที่ผ่านมาก็จัดขึ้น ณ สนามกีฬาากลางจังหวัดและมุ่งเน้นการหาเสียงให้กับ ผู้สมัครทั้งจังหวัดดังนั้นจึงทำให้ต้องเชิญชวนคนมาทั้งจังหวัด

จากการพูดคุยกับผู้ที่เคยสมัครหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้งหรือหัวหน้าคณะของนักการเมืองได้ให้ข้อสังเกตว่า การปราศรัยใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองนั้น ที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งนอกจากประชาชนจะมาด้วยความสนใจและมาเอง แล้วบางครั้งต้องมีการสนับสนุนค่าเดินทางให้เพราะการที่ ประชาชนมาจากสถานที่ต่างๆ นั้นก็จะเป็นการเดินทางที่ ห่างไกลจากสถานที่จัดปราศรัย ทำให้ประชาชนบางส่วน อยากมาฟังการปราศรัยแต่ต้องลงทุนลงแรงจึงทำให้ผู้สมัคร

บางคนต้องจัดหางบประมาณช่วยเหลือให้ประชาชนได้ออกมาฟังการปราศรัย ดังนั้นผู้สมัครบางคนก็ไม่ต้องการให้มีการจัดการปราศรัยโดยผู้บริหารพรรคหรือทีมงานแกนนำ เพราะต้องใช้งบประมาณ รวมทั้งเกรงว่าหากมาแล้วบางครั้งกลัวว่าจะมีคนมาน้อยก็อาจส่งผลต่อคะแนนหรือความเชื่อมั่นของตัวผู้สมัครที่มีต่อพรรคเช่นกัน มีลักษณะเป็นดาบสองคมเหมือนกัน ดังนั้นจากการสัมภาษณ์จึงมีบางคนไม่ให้ความสำคัญกับการปราศรัยใหญ่ของพรรคและเห็นว่าไม่จำเป็น (สิทธิชัย ชัยเนตร. สัมภาษณ์. 2549)

3. การจัดเวทีปราศรัยโดยส่วนราชการต่างๆ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น

การจัดปราศรัยโดยส่วนราชการนั้นจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ผู้สมัครส่วนหนึ่งก็จะให้ความสำคัญด้วยเหตุสำคัญสองประการ คือ การจัดนั้นจัดโดยบุคคลที่เป็นกลางและเป็นการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ การจัดกิจกรรมดังกล่าวไม่ค่อยมีคนมาร่วมฟังมากนักหรือบางครั้งเกือบไม่มีคนมาเลย นอกจากนั้นการขึ้นเวทีพร้อมกันของผู้สมัครหลายคน บางครั้งทำให้เสียเวลามากกว่าที่จะทำได้คะแนน จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญ

ในบางครั้งที่ผ่านมาของจังหวัดเชียงราย การจัดเวทีปราศรัยของส่วนราชการ มีการเตรียมการปราศรัยแล้ว ไม่มีผู้สมัครเข้าร่วมก็มี มีมาร่วมเพียงไม่กี่ท่านก็มี ทั้งนี้เนื่องจากบางครั้งมีผู้สมัคร นักการเมืองถิ่นมาร่วมมาก แต่มีผู้ฟังไม่ถึง 100 คน หรือจำนวนน้อยมาก จนทำให้

ต้องยกเลิกไปก่อนจัดกิจกรรมก็เคยมี สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการปราศรัยหาเสียงโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานต่างๆ นั้นยังไม่ได้ได้รับความสนใจทั้งจากประชาชนและผู้สมัคร ทำให้ในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการหาเสียงโดยการผ่านสื่อของแต่ละคนอาจจัดเป็นช่วงเวลาหรือการทำ การบันทึกเทปไปเปิดตามสถานีวิทยุแทน ก็จะได้ความสนใจมากกว่า จะได้ไม่เสียเวลา ซึ่งเป็นอีกแนวความคิดหนึ่งที่ ผู้ศึกษาได้รับทราบจากนักการเมืองถึงถึงวิธีการปราศรัยหาเสียงจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น (ธันวาคม ความรัก. สัมภาษณ์. 2549)

การเดินหาเสียงแบบเข้าถึงประชาชน

การหาเสียงเลือกตั้งวิธีนี้เป็นวิธีที่ผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งทุกคนที่ได้สัมภาษณ์ใช้และได้ผลดีมากด้วย นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด สำหรับบางคนนั้นยังนำมาใช้เป็นสิ่งกระตุ้นถึงความเป็นผู้แทนราษฎรหรือนักการเมืองถิ่นของตน ได้อย่างภาคภูมิใจว่า “ทุกพื้นที่ หรือเปรียบได้ว่าทุกตารางนิ้ว ผมนั้นได้ไปสัมผัสมาหมดแล้ว ดังนั้นยอมทำให้ผมทราบว่า ประชาชนต้องการอะไร” ดังที่คนใกล้ชิดของนักการเมืองถิ่นหลายท่านได้เล่าให้ฟังถึงความสำคัญของการลงพื้นที่ หรือการเดินหาเสียงแบบเข้าถึงประชาชน เช่น นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ นายบัวสอน ประชามอญ นายสามารถ แก้วมีชัย เป็นต้น

นอกจากนี้การลงพบปะประชาชนก็จะเป็นการหาเสียงที่มีลักษณะสร้างความรู้สึกรัก ความคุ้นเคย และทำให้เกิด

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้สมัคร และถ้าผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อนและ ออกพบปะประชาชน อยู่เสมอก็จะยิ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้น ง่ายขึ้น พบปะกับประชาชนได้คุ้นเคยยิ่งขึ้น เพราะมีนักการเมืองถิ่นหลายคนในจังหวัดเชียงรายที่ เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วไม่ค่อยได้กลับมาพบกับประชาชน ทำให้เมื่อจะมาลงสมัครอีก ประชาชนก็จะไม่ให้ความสนใจ ทำให้การเลือกตั้งก็ไม่ประสบความสำเร็จในครั้งต่อมา

นอกจากนี้การพบปะประชาชนบางครั้งยังเป็นการรับทราบถึงทุกข์สุขของประชาชนและความต้องการของประชาชน เพราะการเลือกตั้งของประชาชนที่ผ่านมาได้ชนะเลือกตั้งมาจากปัจจัยของนโยบายในการหาเสียงของพรรคเท่านั้น แต่ถ้าคู่แข่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้มีพื้นฐานทางการเมืองท้องถิ่นและมีผลงานที่เคยตอบสนองความต้องการของประชาชนได้แล้วก็จะยิ่งเป็นเหตุให้คู่แข่งขยันยากที่จะประสบความสำเร็จได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่สามารถชนะเลือกตั้งได้เพราะยังมีช่องทางอีกมาก หากผู้สมัครอื่นจะสามารถเข้าไปสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนได้ดีกว่าหรือนักการเมืองถิ่นเหล่านั้นไม่สามารถทำงานสนองตอบความต้องการของประชาชนได้ ดังนั้น การลงไปพบปะประชาชนย่อมเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งของความสำเร็จก่อนจะเข้าถึงเส้นชัย (สามารถ แก้วมีชัย, บัณฑิต ประชามอญ, สมบูรณ์ ขวัญยืน. สัมภาษณ์. 2549)

การแจกสิ่งของ

คงจะปฏิเสธไม่ได้หากจะพบว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือนักการเมืองถิ่น ส่วนใหญ่ที่จะให้สิ่งของต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของใช้ส่วนรวมหรือของส่วนตัว เช่น เต็นท์ เครื่องครัว แก้วน้ำ อุปกรณ์กีฬา เสื้อกีฬา เสื้อแจ็กเก็ต เป็นต้น ที่มักจะมีชื่อของนักการเมืองถิ่นติดอยู่ ตามกฎหมายในปัจจุบัน เมื่อได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งแล้วถ้ามีการแจกจ่ายสิ่งของก็จะถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ในปัจจุบันผู้สมัครบางคนหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยประกาศชัดเจนว่า เสื้อหรือสิ่งของเหล่านั้น มีการจัดทำไว้ก่อนที่จะมีพระราชกฤษฎีกา การแจกของหรือสนับสนุนเป็นสิ่งของนั้น ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้สมัคร นักการเมืองถิ่นส่วนใหญ่ใช้เพราะเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ตนเองอย่างมาก หรือบางครั้งแสดงออกถึงความเป็นพรรคพวก เช่น คนที่ใส่เสื้อของผู้สมัครท่านใดยอมที่จะแสดงให้เห็นว่าเป็นพวกเดียวกันกับผู้สมัครคนนั้นด้วยนั่นเอง

การมอบของที่เป็นของส่วนกลาง เช่น เต็นท์ แก้วน้ำ โตะ แก้วน้ำ หรือเครื่องครัว นั้นเห็นได้ว่าในปัจจุบันไม่ค่อยๆ ใช้วิธีนี้เพราะ เหตุผลสองประการ คือ ประชาชนมีพร้อมแล้วงบประมาณที่ส่วนราชการเคยจัดให้มันไม่มีแล้ว (งบที่อดีตเรียกว่า งบ ส.ส.) จึงทำให้ประชาชนไม่ต้องการหรือนักการเมืองถิ่นไม่จัดให้ บางอย่างก็ยังคงมีอยู่ เช่น เสื้อกีฬา เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้นอกจากจะเป็นการให้สิ่งของแล้วยังเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีระหว่างประชาชนกับผู้สมัคร และเป็น การส่งเสริมความผูกพันได้อีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน

วิธีการแจกจ่ายนั้น ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน เหมือนกับของที่จะแจกนั้นผู้ศึกษาได้ข้อสรุปว่าไม่มีอะไรที่แน่นอนแต่ขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนว่าต้องการอะไร นอกจากนี้เรื่องของที่ให้นั้นควรจะต้องมีคุณภาพในระดับหนึ่งด้วยมิเช่นนั้นแทนที่จะได้คะแนนกับจะทำให้เสียคะแนนก็ได้ สำหรับวิธีการแจกจ่ายนั้นส่วนใหญ่ผู้สมัครเองจะไม่ออกไปแจกจ่ายหรือคิดจะแจกจ่ายด้วยตัวเองแต่จะเป็นการที่ประชาชนมาร้องขอรับการสนับสนุนบางครั้งประชาชนก็เข้ามาขอด้วยตนเอง หรือบางครั้งประชาชนก็ขอผ่านตัวแทน สำหรับช่วงเวลาที่แจกก็เช่นกัน บางคนก็ให้ข้อคิดเห็นว่าจะแจกช่วงที่เหมาะสมคือใกล้เลือกตั้ง แต่บางคนบอกว่าไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับว่าจะขอมาช่วงเวลาใดก็จัดให้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงว่าไม่ขัดต่อกฎหมายเป็นสำคัญ (ธันวา มีความรัก. สัมภาษณ์. 2549)

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ มีมากมายหลากหลายวิธี ผู้ศึกษาได้พยายามที่จะให้นักการเมืองถิ่นจัดลำดับสื่อที่นักการเมืองถิ่นเห็นว่าได้ผลและนำไปสู่ชัยชนะในการเลือกตั้งในแต่ละประเภทซึ่งผลปรากฏว่าสื่อที่นักการเมืองถิ่นเห็นว่ามีผลต่อการเลือกตั้งมากที่สุด คือ รถประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ใช้ตัวบุคคล (หัวคะแนน) อันดับต่อมาคือ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น ไปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นพับ บัตรแนะนำตัว เป็นต้น

ซึ่งในแต่ละสื่อนั้นมีนักการเมืองถิ่นได้ให้ข้อคิดว่าการจัดรถประชาสัมพันธ์ เป็นสื่อที่จะทำให้ประชาชนได้ทราบว่า

ผู้สมัครมีนโยบายอย่างไร เข้าถึงได้ง่ายเพราะใช้วิธีการ
 ได้ยินเสียงเท่านั้นก็ทราบ และไม่เสียเวลา นอกจากนั้น
 ยังย้ำเตือนได้อยู่ตลอดเวลา ที่รถประชาสัมพันธ์ไปถึง ซึ่งวิธีการ
 ดังกล่าวนอกจากจะเป็นการทำให้ประชาชนทราบแล้วยัง
 สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้อย่างดี และยังสามารถ
 ใช้สำหรับการตรวจสอบคะแนนเสียงได้ด้วยเช่นกัน คือ
 การที่รถประชาสัมพันธ์ทั้งหลายที่ออกประชาสัมพันธ์นั้น
 ผู้ขับขี่ยังเป็นตัวแทนที่สำคัญที่เข้าไปในหมู่บ้านเพื่อจะไป
 สืบสภาพความเคลื่อนไหวในคะแนนเสียงได้อีกด้วย จังหวัด
 เชียงรายบางช่วงมีการใช้รถประชาสัมพันธ์ อย่างเช่น ครั้งหนึ่ง
 ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2538
 ที่ผู้สมัครคือ นายฉัฐวัสส์ มุตตามระ กับ นายยงยุทธ
 ดิยะไพรัช ลงสมัครคู่กันครั้งนั้น ทางผู้สมัครได้ใช้พื้นที่ทำงาน
 เป็นสำนักงานอยู่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 ทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่ามีการใช้รถประชาสัมพันธ์จำนวนมาก
 และครั้งนั้นก็ส่งผลให้ทั้งสองคนคือ นายฉัฐวัสส์ มุตตามระ
 และนายยงยุทธ ดิยะไพรัช ชนะเลือกตั้ง ซึ่งจากรถประชาสัมพันธ์
 ที่มีจำนวนมากก็เป็นเหตุหนึ่งที่สะท้อนถึงการรู้จักของประชาชน
 ได้มากและการประชาสัมพันธ์ได้ทั่วถึงได้นั้นเอง ไม่เพียง
 เท่านั้นผู้สมัครทุกคนก็ใช้รถประชาสัมพันธ์เป็นสำคัญ บางท่าน
 ที่เป็นผู้สมัครมาหลายสมัยลงทุนซื้ออุปกรณ์ติดรถไว้เป็น
 วัสดุประจำสำนักงานเลยทีเดียวเพื่อที่จะได้ไม่ต้องเช่า
 หรือจ้างบ่อยครั้ง (ธินวา มีความรัก. สัมภาษณ์. 2549)

สื่อสิ่งพิมพ์ ที่นักการเมืองถิ่น ส่วนใหญ่ ให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นสื่ออันดับสามที่จะทำให้ประชาชนได้รู้จักตนเองนั้น (สื่ออันดับที่ 2 คือ คน ซึ่งหมายถึงหัวคะแนน) เหตุผลคือสิ่งพิมพ์จะเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้ใกล้ชิดและถาวร เพราะสามารถนำไปติดที่บ้านได้ ทำให้ประชาชนเห็นว่า ผู้สมัครหน้าตาเป็นอย่างไร เป็นใคร บางคนบอกว่า แค่นี้รู้ว่เบอร์อะไรเท่านั้นประชาชนก็จะลงคะแนนได้ถูกต้อง ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ ใบปลิวและบัตรแนะนำตัว

รูปแบบสิ่งพิมพ์ที่พบเห็นเสมอ ๆ คือ รูปแบบที่ผู้สมัครถ่ายคนเดียว หรือถ่ายคู่กับหัวหน้าพรรค เพื่อเป็นการย้ำเตือนความสำคัญประกอบกับความน่าสนใจของตัวผู้สมัคร นอกจากนี้รูปที่ถ่ายและนำมาจัดพิมพ์นั้น ยังมีลักษณะที่บางครั้งอาจใช้รูปที่แต่งกายเป็นรูปใส่สูทบ้าง ใส่ชุดเสื้อหม้อฮ่อมเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นคนทีใกล้ชิดประชาชน หรือ บางคนก็ถ่ายรูปที่ตนเองแต่งกายชุดข้าราชการเพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับประชาชน เพราะฉะนั้นเริ่มตั้งแต่ภาพของนักการเมืองถิ่นต้องพิถีพิถัน เลือกสรรเพื่อจะมุ่งหมายในการครองใจประชาชนให้ได้ (สวัสดี แสงบุญ. สัมภาษณ์. 2549)

ในสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหลายนอกจากจะบอกถึงตัวผู้สมัครแล้วยังมีโลแกนของพรรคต่างๆ ที่ได้กำหนดขึ้น เพื่อเป็นการนำเสนอถึงนโยบายของพรรคให้เข้าใจง่าย ๆ และเป็นการให้คำมั่นกับประชาชน ดังตัวอย่างคำขวัญของพรรคต่างๆ ที่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในจังหวัดเชียงราย ในแต่ละยุคแต่ละสมัย เช่น

พรรคประชาธิปัตย์

“นำเศรษฐกิจให้ฟื้นภัย ทำประชาธิปไตยให้มั่นคง”
(การเลือกตั้งปี 2529)

“เข้าใจปัญหา พัฒน้ายั่งยืน” (การเลือกตั้งปี 2544)

ด้านเศรษฐกิจ “เร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจไทย ก้าวไกลอย่างยั่งยืน” (การเลือกตั้งปี 2544)

ด้านสังคม “พัฒนาคุณภาพคน เสริมสร้างสังคมไทยให้ยั่งยืน” (การเลือกตั้งปี 2544)

ด้านการศึกษา “สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เชิดชูวิชาชีพครูสู่คุณภาพทุกระดับ” (การเลือกตั้งปี 2544)

ด้านการเกษตร “เกษตรยั่งยืน พืชชีวิตเกษตรกรไทยก้าวไกลสู่ตลาดโลก” (การเลือกตั้งปี 2544)

“สร้างคน สร้างอนาคต เรียนฟรี ฟรีทุกอย่าง อนุบาลถึง ม.6 เรียนจบมาทำงานทำ ประกันว่างงาน 1 ปี ล้างหนี้ด้วยงาน ปลุกป่าเพิ่มรายได้ 60 ปี มีเบี้ยเลี้ยง เบี้ยยังชีพเดือนละพัน รักษาฟรีมีคุณภาพ” (การเลือกตั้งปี 2548)

พรรคชาติไทย

“เราต้องช่วยกัน เพราะชาติมิใช่ของใครคนเดียว”
(การเลือกตั้งปี 2529)

“สามัคคี ก้าวหน้า มั่นคง” (การเลือกตั้งปี 2544)

“ลัจจะนิยม สร้างสังคมให้สมดุล-พูดในสิ่งที่เป็นจริง เสนอในสิ่งที่เป็นไปได้” (การเลือกตั้งปี 2548)

พรรคกิจสังคม

“ผันเงินสร้างงาน เพื่อชาวบ้านทุกตำบล” (การเลือกตั้งปี 2529)

“กองทุนหมู่บ้าน ชลประทานระบบท่อ เกิดก่อธรรมสังคม”
(การเลือกตั้งปี 2544)

“การดำเนินกิจการทางการเมือง เพื่อสร้างสังคมให้เป็น
สังคมที่มีความเป็นธรรมและผาสุก ตามแนวปรัชญามูลฐาน
และอุดมการณ์ของพรรค โดยสร้างเสถียรภาพทั้งในด้าน
การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ”
(การเลือกตั้งปี 2548)

พรรคกิจประชาคม

“ฟื้นฟูเศรษฐกิจความยากจน ประกันราคาพืชผลให้ทุกคน
มีงานทำ” (การเลือกตั้งปี 2529)

พรรคสหประชาธิปไตย

“เฉลี่ยความสุข ขจัดทุกข์ประชาชน” (การเลือกตั้ง
ปี 2529)

พรรคประชากรไทย

“กอบกู้เศรษฐกิจให้สดใส รักษาประชาธิปไตยของ
ปวงชน” (การเลือกตั้งปี 2529)

“มั่นคงทางความคิด แก้ววิกฤตของชาติได้” (การเลือกตั้ง
ปี 2544)

“ยึดถือประโยชน์สุขของประชาชนเป็นความสำคัญ
สูงสุด” (การเลือกตั้งปี 2548)

พรรคราษฎร

“ผู้นำเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง” (การเลือกตั้งปี 2529)

“โอบอุ้มแรงงาน ฝ่าผ่านวิกฤต ชุบชีวิตเกษตรกร”
(การเลือกตั้งปี 2544)

พรรคชาติพัฒนา

“รวมพลัง รวมความคิด กู้วิกฤต เพื่อเมืองไทย”
(การเลือกตั้งปี 2544)

พรรคไทยรักไทย

“นักการเมืองรุ่นใหม่ กับอนาคตของชาติ คิดใหม่
ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคน” (การเลือกตั้งปี 2544)

“1. สร้างโอกาสให้ประชาชนมีปัจจัย 4 ครบ เพื่อชีวิต
ที่มั่นคง 2. แพลงสินทรัพย์เป็นทุน มีแผงลอย มีที่ทำกิน
เพื่อสร้างรายได้ 3. สร้างโอกาสให้ทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน
มีอำนาจพัฒนาแก้ไขปัญหาได้ด้วยงบ SML 4. สร้างปัญญา
ให้เด็กไทยทุกคนเรียนถึงมหาวิทยาลัย 5. สร้างโอกาสทาง
สังคมให้เยาวชนปลอดภัย ปลอดภัยเสพติดิ (การเลือกตั้ง
ปี 2548)

พรรคเกษตรมหาชน

“ปลดหนี้สิ้นคนจน ปราบคนโง่กิน นายกา ขวัญใจ
คนจน” (การเลือกตั้งปี 2544)

พรรคคนขอปลดหนี้

“1. ออกกฎหมายปลดหนี้ให้คนละ 5 แสนบาท
ไม่เอาคืน 2. สมาชิกพรรคได้ค่าตอบแทนคนละ 9 หมื่นบาท
3. มีกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 5 ล้านบาท ไม่เอาคืน
4. ออกกฎหมายประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร”
(การเลือกตั้งปี 2548)

พรรคเสรีธรรม

“กู่ประเทศให้พ้นวิฤต แก้เศรษฐกิจให้ครบวงจร ช่วยเหลือเกษตรกร คนยากจนให้อยู่ดีกินดี” (การเลือกตั้ง ปี 2544)

พรรคถิ่นไทย

“ท้องถิ่นเข้มแข็ง พึ่งตนเอง สร้างไท” (การเลือกตั้ง ปี 2544)

พรรคมหาชน

“ปลดหนี้ เรียนฟรี รักษาฟรี มีเงินเดือนทำกิน มีทุน การเกษตร มีสวัสดิการผู้สูงอายุ เลิกหัวคิวแรงงาน ต่อต้าน เผด็จการสายพันธุ์ใหม่ ขจัดทุจริตคอร์รัปชัน” (การเลือกตั้ง ปี 2548) (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และสุขุม นวลสกุล. 2544 : 319-320)

นอกจากนี้ในปัจจุบันแต่ละพรรคเองยังใช้ยุทธวิธี เกี่ยวกับการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ โดยการจัดระบบการ ดำเนินการจัดพิมพ์ให้กับผู้สมัครเพื่อจัดทำเป็นรูปแบบเดียวกัน โดยที่ปรากฏขึ้นชัดเจนทั่วประเทศ คือ ในการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม 2544 คือ พรรคไทยรักไทย ที่จัดทำในรูปแบบ เดียวกันเกือบทั้งหมด คือ เป็นรูปที่ผู้สมัครถ่ายภาพคู่กับ หัวหน้าพรรค คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร พร้อมชื่อพรรค และเบอร์ ส่วนอีกรูปแบบคือ ป้ายแบนเนอร์ (ป้ายผ้าใบ) ที่จัดทำประกอบด้วยรูปผู้สมัครคู่กับรูปหัวหน้าพรรค และ นโยบายพรรค ซึ่งถูกจัดทำขึ้นเหมือนกันทั่วประเทศ จากจุดนี้ สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางของการใช้สื่อต่างๆ ที่พรรคไทยรักไทย

ได้พัฒนาแนวทางการหาเสียงโดยใช้สื่อที่ใช้แนวทางการตลาดอย่างสำคัญยิ่ง คือ

1. การประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการสั่งพิมพ์ครั้งละมากๆ ย่อมถูกกว่า

2. การจัดพิมพ์ในรูปแบบเดียวกัน ประชาชนก็จะไม่เกิดการสับสน และรู้และเข้าใจในนโยบายและความเป็นพรรคการเมืองที่เหมือนกันทั่วประเทศ

3. ผู้สมัครไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านนี้มากเหมือนในอดีต

ทำให้ภายหลังพรรคการเมืองอื่นๆ ได้นำแนวทางนี้มาใช้เช่นเดียวกัน คือ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 พรรคใหญ่ทุกพรรคจะใช้แนวทางเดียวกันนี้ทุกพรรค (ชาญณรงค์ สิทธิสม. สัมภาษณ์. 2549)

หัวคะแนน

หัวคะแนน นั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ นักการเมืองถิ่นและผู้สมัครทุกคนต้องมีไว้เพื่อเป็นทีมงานที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ส่วนใหญ่ของนักการเมืองถิ่นและผู้สมัครจะเลือกบุคคลที่มีพื้นฐานทางการเมือง หรือเป็นผู้นำชุมชนโดยตำแหน่งเป็นสำคัญก่อน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำหรับปัจจุบันจะมีตำแหน่งที่สำคัญอีก เช่น คณะผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น สมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้กลุ่มคนที่นักการเมืองถิ่น มักเลือกให้เป็นหัวคะแนน คือ บุคคลที่เป็นที่นับหน้าถือตาของประชาชนในชุมชน ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน เพราะหัวคะแนนจะเป็นคนที่คอย

ให้ความเชื่อมั่นกับประชาชนในการเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร หรือบางครั้งเรียกว่าเป็นผู้คุมคะแนน คอยตรวจสอบและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้สมัคร นอกจากนี้หัวหน้าคะแนนบางคนยังทำหน้าที่เป็นตัวแทนที่เชื่อมต่อนระหว่างนักการเมืองถิ่นกับประชาชนในทุกๆ เรื่อง เช่น การแจ้งข่าวคราวความเดือดร้อน ปัญหาต่าง ที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลือจากนักการเมืองถิ่น การประสานงานในการจัดประชุมพบปะประชาชนการจัดกิจกรรมต่างๆหรือการแจ้งข่าวจากนักการเมืองถิ่นมาสู่ประชาชน ดังนั้นหัวหน้าคะแนนถ้าถูกแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนในพื้นที่จะยิ่งมีความสำคัญ บุคคลเหล่านี้จะมีหน้าที่ดูแลความเคลื่อนไหวต่างๆ ให้กับนักการเมืองถิ่นอย่างดียิ่ง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้คนที่มีความรักติดต่อกับนักการเมืองถิ่น (เศรษฐพร คูศิริพิทักษ์. 2534 : 38)

สำคัญกับแกนนำในการหาเสียงหรือหัวหน้าคะแนนนั้นมีความสำคัญอย่างมาก โดยให้ภารกิจที่สำคัญแบ่งเป็นระหว่างที่มีการเลือกตั้งจะให้ความสำคัญในเรื่องของการจูงใจ การสร้างทัศนคติที่ดี และการสร้างคะแนนนิยมให้เกิดขึ้นกับตัวผู้สมัคร นอกจากนี้ยังมีหน้าที่หาข่าวสารของฝ่ายตรงข้ามมาเพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้ามนั่นเอง ภายหลังการเลือกตั้ง สำหรับผู้ชนะเลือกตั้งนักการเมืองถิ่นเหล่านี้จะมุ่งหมายให้หัวหน้าคะแนนหรือผู้ให้การสนับสนุนเป็นผู้ทำหน้าที่ในการประสานงาน อำนวยความสะดวกต่างๆ แจ้งข่าวสารต่างๆ ให้กับนักการเมืองถิ่น แต่มีหลายคนเช่นกันที่เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วไม่ค่อยให้ความสนใจในหัวหน้าคะแนน ภายหลังต่อมา

บุคคลเหล่านี้ก็ไม่รักดีเช่นกัน และอีกกลุ่มคือผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้งพวกนี้บางคนก็คิดว่าจะไม่สมัครแล้วก็จะไม่สนใจหัวคะแนนเลยก็มีแต่สำหรับบางคนที่ยังมุ่งหวังอยู่ก็จะสร้างสานต่อความสัมพันธ์กับหัวคะแนนเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ในอดีตการเป็นหัวคะแนนนั้นผู้สมัครสามารถเป็นหัวคะแนนให้กับหลายคน หลายพรรคได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันมีเพียงคนเดียวสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ทำให้หัวคะแนนบางคนหนักใจที่จะช่วยเหลือผู้สมัครท่านใดดี ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นี้เคยเกิดขึ้นในช่วงของการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ที่เริ่มเปลี่ยนให้มีผู้สมัครเขตละคน หัวคะแนนบางคนก็เกิดความหนักใจและเมื่อผู้สมัครต้องการหัวคะแนน ช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ที่หัวคะแนนเองต้องเลือกที่จะเป็นผู้ช่วยในการหาคะแนนหรือให้การสนับสนุนใครก็ยากเหมือนกัน (จากการสัมภาษณ์ หนึ่งในหัวคะแนนผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างน้อยสองคนในเขตจังหวัดเชียงรายในอดีตก่อนใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่)

การพาไปทัศนศึกษา

ผู้สมัครรับเลือกตั้งและนักการเมืองถิ่นบางคนตอบแทนแกนนำของตนหรือเพื่อเป็นการสร้างแกนนำให้กับทีมงานของตน โดยการพาไปทัศนศึกษา พาไปอบรมสัมมนา หรือพาไปดูงาน ซึ่งบางครั้งอาจใช้งบประมาณส่วนตัว บางครั้งมีการแอบแฝงไปกับงบประมาณของทางราชการ (โดยที่ราชการจัดกิจกรรมและผู้สมัครหรือนักการเมืองถิ่นแอบแฝง

ไปร่วมต้อนรับหรือการเลี้ยงอาหารบางมื้อ ซึ่งอาจทำให้เข้าใจว่าตนเองเป็นผู้สนับสนุนการเดินทาง) ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้เป็นการมุ่งหวังที่ต้องการให้แก่นนำมีความรักติดอยู่กับตนเองตลอดไป เป็นการสร้างความประทับใจ นอกจากนี้สำหรับบางท่านที่มีงบประมาณมาก ยังเคยมีการให้เงินใช้จ่ายส่วนตัวอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบางครั้งที่นำไปสู่การรู้จักผู้ที่สนใจจะสมัครรับเลือกตั้งทำให้หันเหมาสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดเชียงราย เพราะมีความคุ้นเคยรู้จักผู้สมัครได้อีกเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิธีนี้ก็ เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้อำเภอนำ (หัวคะแนน) มีความรักติดต่อนักการเมืองถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งสำหรับจังหวัดเชียงรายที่มักจัดไปท่องเที่ยวหรือทัศนศึกษากันนั้นคือ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง เช่น จันทบุรี ระยอง ชลบุรี หรือ จังหวัดทางภาคใต้ เช่น เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร เป็นต้น (สมยศ เม่นแยม. ลัมภานันท์. 2549)

การเป็นสมาชิกพรรค

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบใหม่ที่เพิ่งมีขึ้นเมื่อมีการปฏิรูปการเมืองที่กำหนดความสำคัญของการมีสมาชิกพรรคการเมืองของแต่ละพรรคการเมือง แต่ละพรรคหรือผู้สมัครแต่ละคน ในปัจจุบันจึงมีรูปแบบในการจัดตั้งทีมงานผ่านการมีสมาชิกพรรคแต่ละคน บางส่วนใช้วิธีการ แคนนำในหมู่บ้าน หนึ่งคนต่อสมาชิกพรรค สิบถึงสิบห้าคน นอกจากนี้ก็จะเร่งหาสมาชิกพรรคให้กับตนเองเพื่อส่งให้พรรค

ปรากฏการณ์แบบนี้ที่เกิดขึ้นมานั้น ในอดีตไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าไรนักในอดีต นอกจากนี้ระบบสมาชิกพรรค

ที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้นักการเมือง
ถิ่นแล้ว ในบางครั้งอาจเป็นโทษได้เช่นกัน หากนักการเมือง
ถิ่นท่านนั้นย้ายพรรคก็ต้องชี้แจงให้สมาชิกพรรคเหล่านั้น
ได้ทราบ หากไม่ทำให้เข้าใจและเมื่อสมาชิกพรรคเคยมีความรู้สึก
ที่ดีกับพรรคอาจนำไปสู่ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้สมัครที่ย้ายพรรค
นั่นเอง ดังนั้นพรรคการเมืองที่สร้างระบบสมาชิกพรรคที่
เข้มแข็งก็จะสร้างความเป็นหนึ่งเดียวได้นั่นเองและจะทำให้
ผู้สมัครไม่ย้ายพรรค ถ้านักการเมืองถิ่นกับพรรคการเมือง
และสมาชิกต่างมีความคิดเห็น ความสำคัญ ความภักดีต่อ
องค์กรเช่นกัน เพราะเมื่อใครจะแยกออกไปหรือทำผิดต่อ
กระบวนการใดจะทำให้เสียความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจซึ่งกัน
และกันเป็นลักษณะของความสมดุลได้ (สวัสดี แสงบุญ
สัมภาษณ์. 2549)

สำหรับจังหวัดเชียงราย ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่
เป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยโดยอาศัยกลไกจากนักการเมือง
ถิ่นที่มีพรรคเดียวเป็นหลักในการเชิญชวนให้ประชาชน
สมัครเป็นสมาชิกพรรคและการที่พรรคไทยรักไทยได้ดำเนิน
กิจกรรมทางการเมืองมาสู่ประชาชน อาจกล่าวได้ว่าจับต้อง
ได้โดยความรู้สึกต่อประชาชน ดังนั้นเมื่อนักการเมืองถิ่น
ที่จะสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดเชียงราย เช่น การเลือกตั้ง
ท้องถิ่นที่ผ่านมา จึงเกิดปรากฏการณ์ที่ผู้สมัครมักใช้ฐานะ
ในการเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อ
สร้างความมั่นใจให้กับประชาชน และนอกจากนี้ยังสร้าง
ความรู้สึกที่ดีในฐานะพรรคพวกเดียวกันของแต่ละคนในการ

เป็นสมาชิกพรรค นอกจากนี้พรรคเองยังมีการติดต่อสื่อสารระหว่างพรรคกับสมาชิกในรูปแบบต่างๆ เช่น จดหมายข่าว ถึง ตัวบุคคล สารพรรคผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ หรือเรื่องอื่นๆ เช่นระบบ Call Center ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคแจ้งข่าวความเดือดร้อนไปยังพรรคเพื่อช่วยแก้ไข ยิ่งถ้าเป็นพรรคที่จัดตั้งรัฐบาลยิ่งทำให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นต่อพรรคการเมืองอย่างดีตลอดจนนักการเมืองก็ได้ใช้ระบบสมาชิกพรรคจัดตั้งเป็นแกนนำและเป็นทำงานในระบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เช่น นักการเมืองถิ่น บางท่านมอบหมายให้สมาชิกพรรคในระดับแกนนำเป็นผู้ช่วยในการติดโปสเตอร์หาเสียง บ้ายคัทเอาท์ (พิวเจอร์บอร์ด) ให้กับตัวผู้สมัครคนละห้าแผ่น สิบแผ่น กลไกดังกล่าวเป็นลักษณะของการใช้ความเข้มแข็งจากสมาชิกพรรคให้ช่วยในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น (ลิตธิชัย ชัยเนตร. สัมภาษณ์. 2549)

ความนิยมที่มีต่อพรรคการเมือง

กระแสของพรรค คำนี้มีผลต่อการเลือกตั้งมาหลายครั้ง โดยเฉพาะที่ปรากฏชัดเจน เมื่อการเลือกตั้งหลายครั้งในกรุงเทพมหานคร เช่นในปี พ.ศ. 2535/1 ที่พรรคประชาธิปัตย์มีผู้ชนะเลือกตั้งเพียงคนเดียวในกรุงเทพมหานคร ทั้งๆ ที่กรุงเทพมหานครเป็นเขตที่มีผู้สมัครคนสำคัญๆ ในพรรคประชาธิปัตย์ แต่ก็แพ้พรรคพลังธรรม ที่มีความนิยมอย่างสูงสุดในขณะนั้น ดังนั้นความนิยมของพรรคที่มีต่อนักการเมืองถิ่นที่ได้สังกัด มีส่วนผลักดันให้คะแนนนิยมของผู้สมัครสูงขึ้นด้วย เพราะในบางครั้ง ผู้สมัครบางคนหากเปรียบเทียบตัวผู้สมัคร

เพียงอย่างเดียวอาจจะผู้สมัครคนอื่นไม่ได้แต่ ด้วยกระแสความนิยมของพรรคก็เป็นส่วนเพิ่มคะแนนเสียง ส่งผลให้ผู้สมัครย้ายพรรคเป็นว่าเล่นจนจำไม่ได้ว่าการลงสมัครครั้งนี้สังกัดพรรคใด เพราะกฎหมายไม่เข้มงวดเหมือนในปัจจุบัน ที่ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างน้อย 90 วัน ก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง

สำหรับจังหวัดเชียงรายในเรื่องของกระแสของพรรคมีส่วนต่อการชนะเลือกตั้ง โดยพิจารณาได้จากผลการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ผ่านมา และจะพบได้ว่าผู้สมัครจากพรรคไทยรักไทยชนะเลือกตั้งได้อย่างง่ายดายอาจเป็นผลอันเนื่องมาจากผลของการบริหารงานที่ผ่านมาของพรรคไทยรักไทยที่ในการหาเสียงในเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม 2544 จึงทำให้ผลของการเลือกตั้งประชาชนมั่นใจและมุ่งหวังให้พรรคไทยรักไทยบริหารประเทศต่อไปปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงกระแสของพรรคการเมืองที่มีต่อผู้สมัคร เพราะในอดีตนั้นการเลือกตั้งมักขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้การเลือกตั้งในวันที่ 6 มกราคม 2544 ยังมีตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงกระแสของพรรค เช่น กรณีของนายสามารถ แก้วมีชัย ที่ในการลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนั้น นายสามารถ แก้วมีชัยได้เล่าให้ฟังว่าเดิมที ก็ไม่ได้คาดหวังหรือตั้งใจสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเริ่มท้อใจว่าจะสามารถชนะเลือกตั้งได้หรือไม่ เนื่องจากตนเองลงสมัครรับเลือกตั้งมาหลายครั้งแล้วแต่ไม่สามารถชนะได้ ยิ่งในการเลือกตั้งครั้งนั้น ผู้แข่งขันที่สำคัญ คือ

อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างนางรัตนา จงสุทธานามณี ซึ่งมีนายวันชัย จงสุทธานามณี สามีเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลนครเชียงราย ซึ่งถือเป็นฐานคะแนนที่สำคัญของเขา เพราะการเลือกตั้งครั้งนี้เขตเลือกตั้งมีพื้นที่เล็กลง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยลง จึงทำให้ในการวิเคราะห์แล้วก็ไม่น่าจะเอาชนะได้ แต่ด้วยสปิริต ที่ไม่มีผู้ใดกล้าลงแข่งขัน ทำให้นายสามารถ ลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจากฐานคะแนนที่มีปัจจัยสำคัญในเรื่องของความต้องการให้ พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นนายกรัฐมนตรี จึงนำส่งผลให้คะแนนของพรรคไทยรักไทยมามีผลต่อชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนั้น ซึ่งเป็นการสะท้อนว่า กระแสพรรคหรือความนิยมของพรรคมีส่วนที่ทำให้ชนะการเลือกตั้งได้ (ทศพล สุทรวงศ์. สัมภาษณ์. 2549)

การจัดให้มีมหรสพ

ในอดีตการฉายหนังแล้วปราศรัยหรือปราศรัยก่อนการดูหนัง เหมือนการฉายหนังชายยาเป็นที่นิยมมาก เพราะยังไม่มีกฎหมายห้ามไว้ ดังนั้นจึงมีผู้สมัครหลายคน โดยเฉพาะจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยสมัครเข้าแข่งขันการเลือกตั้ง ซึ่งย่อมมีความสนใจในกลยุทธ์ของผู้อื่นทำให้ทราบว่ามีการใช้วิธีการดังเช่นที่ว่านี่คือฉายหนังแล้วหาเสียง ซึ่งสามารถทำให้ได้ผลเนื่องจากจังหวัดเชียงรายในอดีตถือว่าค่อนข้างไกลจากการสื่อสาร ดังนั้นถ้าภาพยนตร์เรื่องใดอยู่ในความสนใจก็จะสามารถเรียกประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเชื่อว่าวิธีการอย่างนี้ในสมัยก่อนก็มีใช้กันอยู่ในจังหวัดอื่นๆ เช่นกัน

การจัดเลี้ยง

วิธีการหาเสียงที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งแบบนี้ ต้องบอกว่าห้ามอย่างไรก็ยังมีอยู่ เพียงแต่มีวิธีการที่เพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น เปลี่ยนรูปแบบวิธี เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่นิยมความรื่นเริง บันเทิงสนุกสนาน ดังนั้นการจัดเลี้ยงเพื่อพบปะผู้คน หรือเชื้อเชิญคนมาร่วมในการรับฟังทำความเข้าใจกับผู้สมัครจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสนิทสนมไว้วางใจได้ง่าย ดังนั้นผู้สมัครหลายคนที่จะใช้วิธีการนี้เป็นแนวทางในการจัดตั้งหัวคะแนน หรือช่วยเหลือผู้ที่กำลังจะมีงานเลี้ยง สำหรับจังหวัดเชียงรายที่ผู้ศึกษาได้พบวิธีการต่างๆ นั้นที่เกี่ยวข้องกับการจัดเลี้ยง ซึ่งเคยมีถึงขั้นของการแหงงานศพ งานแต่งงานมา เพื่อใช้บังหน้าในการจัดเลี้ยงให้กับประชาชนเป็นกลุ่มๆ และยังมีการจ้างเหมาร้านค้าเพื่อให้ทานฟรีในวันเลือกตั้ง และบอกให้ทราบว่าเป็นเบอร์ใดเพื่อให้ประชาชนไปเลือกตั้ง ก่อนจึงมาทานอาหาร เช่น ก๋วยเตี๋ยว น้ำเงี้ยว ก็เคยเกิดขึ้นในหมู่บ้านในชุมชนต่างๆ ที่เคยมีมาแล้ว แต่ในปัจจุบันนี้วิธีการดังกล่าวใช้ได้ยากขึ้น เพราะมีการตรวจสอบง่าย ซึ่งผู้สมัครบางท่านได้เล่าว่าที่แรกก็ไม่เชื่อว่าจะมีผลและไม่น่ากระทำได้เพราะดูจะโจ่งแจ้งเกินไป แต่ก็ทำให้เขาแพ้เลือกตั้งมาแล้ว (สมยศ เม่นแยม. สัมภาษณ์ 2549)

การพนันขั้นต่อ

มีการนำการพนันที่ประชาชนชอบอันเป็นเหมือนกิจกรรมปกตินี้มาใช้เป็นยุทธวิธีที่เคยเกิดขึ้นจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ที่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดเชียงราย โดยส่วนใหญ่จะถูกใช้ในที่ชุมชน ซึ่งบางครั้งมีการเล่นพนันกันมูลค่าสูงมากเป็นแสนเป็นล้านบาท การเล่นเกมพนันนี้ แท้จริงคือ การมุ่งหวังให้คนพนนำเงินที่คาดว่าจะได้จากการพนันไปช่วยให้ผลเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ เช่นต้องการให้เบอร์ หนึ่งชนะเลือกตั้ง ก็ต่อเบอร์ หนึ่งมากๆ เมื่อมีใครมาเล่นฝ่ายดังกล่าวก็จะทำให้กล้าที่จะนำเงินที่จะเสียไปลงทุนหาคะแนนให้ผลเป็นไปตามที่ต้องการที่ตนเองจะชนะได้เงินมา วิธีที่แยบยลนี้ในช่วงแรกที่เกิดขึ้นคู่แข่งตามไม่ทันก็ทำให้แพ้เลือกตั้งมาเช่นเดียวกัน จังหวัดเชียงรายมีเกิดขึ้นในเขตเมืองหรือชุมชนที่หนาแน่นที่ไม่สามารถใช้วิธีจัดเลี้ยงวิธีการอื่นได้ ก็มีการนำวิธีดังกล่าวนี้มาใช้ได้ผลเช่นกัน (โกวิท ศุภมงคล. สัมภาษณ์ 2549)

การซื้อเสียง

วิธีนี้ไม่มีใครบอกได้ว่าใช้ และนักการเมืองถิ่นส่วนใหญ่หรือทุกท่านที่ใช้วิธีนี้ในการชนะเลือกตั้ง มักไม่มีใครบอกว่าตนเองชนะเลือกตั้งมาด้วยยุทธวิธีที่ผิดกฎหมายในด้านต่างๆ แต่สำหรับผู้ศึกษาที่ได้สังเกตการเลือกตั้งในจังหวัดเชียงรายมาไม่น้อยกว่า 7-8 ครั้ง และได้แลกเปลี่ยนกับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องยอมรับว่าการซื้อเสียงมีอยู่จริงและเป็นปัจจัยที่สำคัญ แม้แต่การที่ผู้ศึกษาออกไปสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ยังมีผู้ให้ข้อคิดเห็น ว่า ของแฉกที่ดีที่สุดคือ เงิน เพราะมีผลมากที่สุด จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยสมัครและเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายท่าน แต่ปัจจุบันได้เลิก

เล่นการเมืองแล้ว ต่อคำถามที่ว่า สมัยก่อนมีการซื้อเสียงหรือไม่ คำตอบที่ได้รับคือ “ยืนยันว่ามี” สมัยแรกๆ ก็ซื้อไม่มากนัก และหวัหระแนนสมัยนั้นก็มิจจริยธรรม ถ้ารับของใครแล้วก็จะได้รับซ้ำอีก แต่สมัยปัจจุบันจำนวนเงินที่ซื้อต่อหัวมากขึ้น และหวัหระแนนก็ขาดความซื่อสัตย์ ถึงได้มีการจ้างฆ่ากัน แต่ของจังหวัดเชียงราย ความรุนแรงไม่ถึงขั้นนั้น และเมื่อถามว่า ทำไมจึงเลิกเล่นการเมือง ก็ได้รับคำตอบในทางเดียวกันว่า “สู้เงินไม่ไหว เก็บเงินเอาไว้ใช้ เอาไว้ให้ลูกหลานดีกว่า” (อำไพ ปัญญาดี. สัมภาษณ์. 2549) แต่ถ้าสัมภาษณ์ผู้สมัครหรือ นักการเมืองถิ่นก็จะตอบว่าไม่เคยซื้อเสียง เพราะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอย่างชัดแจ้ง ดังนั้นวิธีการนี้จะมีการดำเนินขึ้นเกือบทุกครั้งในจังหวัดเชียงราย มีข้อสังเกตอีกหลายประการสำหรับสนามการเลือกตั้งในจังหวัดเชียงราย ที่มีนักการเมืองถิ่นที่ไม่ใช่บุคคลพื้นฐานจากเชียงรายและสามารถมาชนะเลือกตั้งได้โดยไม่มีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่จังหวัดเชียงรายเลย หรือจากเสียงสะท้อนจากนักการเมืองผู้ช้ำของ ผู้พลัดหวังมาหลายครั้ง อย่างนายสามารถ แก้วมีชัย ยังเคยเตือนยังนักการเมืองรุ่นใหม่ให้ข้อคิดเห็นว่าหาก “การทำ กิจกรรมทางการเมืองเริ่มด้วยเงินนั้นไม่ยั่งยืนหรอก เพราะเมื่อเงินหมดหวัหระแนนก็หมดตามด้วยเช่นกัน” เป็นตัวอย่าง เสียงสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยทางการเมืองที่ยั่งยืนเมื่อเทียบกับการดำเนินกิจกรรมการเมืองต่างๆ ที่แท้จริงที่เกิดขึ้นไม่ได้ แต่บางครั้งกว่าจะประสบความสำเร็จได้ก็ใช้เวลามาก (สามารถ แก้วมีชัย. สัมภาษณ์. 2549)

การรวมกลุ่มทางการเมือง

นักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงรายที่ผ่านมามาตลอด นับตั้งแต่การเลือกตั้งสมัยแรกจนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน จะมีบ้างในยุคปัจจุบันที่โครงสร้างทางการเมืองได้มุ่งไปสู่ความเข้มแข็งในระดับพรรคจึงทำให้เห็นว่าการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดเดียวกันที่มีพรรคเดิยวมีลักษณะการรวมกลุ่มกันชัดเจนขึ้น แต่อดีตที่ผ่านมาพบได้ว่า การรวมกลุ่มทางการเมืองนั้นมีน้อยมาก เช่น การสมัครรับเลือกตั้งก็ไม่ได้รวมตัวกันอยู่ในพรรคเดียวกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการรวมกันเพื่อทำกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ เช่น การเลือกตั้งในปี 2512 ที่ในครั้งนั้นจังหวัดเชียงรายมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 5 คน ปรากฏว่าในครั้งนั้นพรรคประชาธิปัตย์นำโดยจ.ส.อ. ทรงธรรม ปัญญาดี ได้บันทึกเหตุการณ์ไว้ว่า “ผมในฐานะหัวหน้าทีมที่สามารถนำพาสมาชิกจากประชาธิปัตย์ชนะเลือกตั้งมาได้ถึง 4 คน แต่แล้วอีก 3 คน ก็แยกตัวเองออกไปอยู่กลุ่มอื่น ทำให้กลุ่มที่มาจากพรรคเดียวกันในจังหวัดเดียวกันแตกออกไป” นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ชัดเจนของการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในจังหวัดเชียงราย หรือแม้แต่การเลือกตั้งในครั้งต่อๆ มา จังหวัดเชียงรายก็ไม่เคยมีผู้สมัครที่มาจากพรรคเดียวกัน หรือผู้ที่ลงสมัครพรรคเดียวกันที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกันมาได้ ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายมีอยู่อย่าง ไม่เข้มแข็งเท่าไรนัก หรือบางครั้งอาจมาจากการเป็นผู้สมัคร

หรือการก้าวสู่นักการเมืองถิ่นรุ่นเดียวกันก็มีผลต่อความสนิทสนมกันได้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในจังหวัด เช่น กรณีของนายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ กับนายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์ ที่มีความสนิทสนมกันซึ่งอาจมาจากความเป็นพื้นฐานจากสมาชิกสภาจังหวัดในรุ่นเดียวกัน หรือกรณีของนายบัวสอน ประชามอย กับนายอิทธิเดช แก้วหลวง ที่มีพื้นที่ในการแบ่งเขตเลือกตั้งติดต่อกันทำให้โอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์กันในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองก็ใกล้เคียงกัน จึงทำให้สนิทสนมกัน (บัวสอน ประชามอย, สัมภาษณ์. 2549)

แต่ที่สำคัญสุดคือในปัจจุบันการรวมกลุ่มในจังหวัดเชียงรายที่เป็นพรรคเดียวกันนี้จึงทำให้กลุ่มของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงรายมีความเป็นทีมเดียวกันในการประสานงานมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อบุคคลในกลุ่มเป็นรัฐมนตรีก็ยิ่งทำให้การรวมกลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น (สามารถ แก้วมีชัย สัมภาษณ์. 2549)

การรวมกลุ่มกันกับนักการเมืองถิ่นในจังหวัดอื่น มีโอกาสเป็นได้มากและเนื่องจากการที่การเข้าสู่การเป็นนักการเมืองถิ่นของแต่ละคนมีที่มาที่ไปไม่เหมือนกัน และเป็นไปตามกาลเวลาที่ต่างกัน ดังนั้นเมื่อมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ก็มักที่จะไปพบกับเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ในรุ่นเดียวกัน จึงนำไปสู่การรวมกลุ่มทางการเมือง หากใครมีช่องทางไปสู่นักการเมืองระดับชาติท่านอื่น ในระดับแกนนำได้ก็จะสามารถเข้าไปสู่กลุ่มต่างๆ ได้อีกแนวทางหนึ่งตามพฤติกรรมทางสังคมนี้เอง เช่น

กรณีของนายบัวสอน ประชามอญ กับนายประชาธิปไตย คำสิงห์นอก ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยแรกเหมือนกันคือ ในปี พ.ศ. 2538 และประกอบกับที่นายบัวสอน ประชามอญ มีพื้นฐานความเป็นคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้สร้างความคุ้นเคยได้เป็นอย่างดี (บัวสอน ประชามอญ สัมภาษณ์. 2549)

นักการเมืองถิ่นชุดปัจจุบัน

จากที่ได้กล่าวถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงรายในอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ละครั้งว่ามีการเลือกตั้งแบบใด การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดเชียงรายว่ามีการมาใช้สิทธิมากน้อยเพียงใด ภูมิหลังของนักการเมืองถิ่นตั้งแต่การลงสู่สนามเลือกตั้ง กลยุทธ์การหาเสียงเป็นอย่างไร เป็นการกล่าวโดยภาพรวม เพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจะขอเสนอข้อมูลรายละเอียดของนักการเมืองถิ่นชุดปัจจุบัน ซึ่งเป็นนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ถึง 24 กุมภาพันธ์ 2549 และเมื่อมีการเลือกตั้งอีกครั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 หลังจากนั้น พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ประกาศยุบสภา นักการเมืองถิ่นทั้ง 8 ท่าน ก็ยังคงได้รับเลือกตั้งอีกครั้ง และเป็นผู้สมัครในนามพรรคไทยรักไทยเช่นเดิม เพียงแต่การเลือกตั้งครั้งนี้ ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การเลือกตั้งครั้งนี้มีข้อบกพร่องจึงทำให้ต้องยกเลิกไป ผู้ศึกษาเชื่อว่า ถ้ามีการเลือกตั้ง

ครั้งต่อไป นักการเมืองทั้ง 8 ท่าน ก็จะต้องยังได้รับเลือกตั้งเข้าไปนั่งในสภา ในฐานะตัวแทนของประชาชนจังหวัดเชียงรายอีก ถ้าไม่เปลี่ยนไปสังกัดพรรคอื่นเสียก่อน

การนำเสนอข้อมูลนักการเมืองถิ่นซุดล่าซุดนี้ จะเรียงตามเขตที่ผู้สมัครได้ลงสมัครรับเลือกตั้งตั้งแต่เขต 1 จนถึง 8 เขตดังนี้

นายสามารถ แก้วมีชัย ลงสมัครรับเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 1 สังกัดพรรคไทยรักไทย เป็นคนเชียงรายโดยกำเนิด สำเร็จการศึกษารัฐศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 1 จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย เมื่อ พ.ศ. 2544-2548 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549

ก่อนจะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ลงสมัครรับเลือกตั้งมาแล้วถึง 3 ครั้งที่เชียงราย โดยครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 สังกัดพรรคพลังใหม่ เพราะนายสัญญา สุริยคำ เลิกเล่นการเมือง เนื่องจากถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ นายสามารถจึงถูกวางตัวให้ลงแทนซึ่งมีนายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ เป็นหัวหน้าพรรค ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526 สังกัดพรรคชาติประชาธิปไตย มีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นหัวหน้าพรรค นายสามารถไม่ได้รับเลือกตั้ง มีนายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ (อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย) ได้รับเลือกตั้งเพียงคนเดียว และ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ก็เป็น ส.ส. สอบตก ครั้งนั้น

ต้องแข่งกับนายมงคล จงสุทธนามณี นายวีรพล มุตตามระ นายวิจิตร ยอดสุวรรณ การที่พลาดการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการลงเลือกตั้งถึง 3 ครั้ง ทำให้เกิดความคิดว่าการเมืองระดับชาติคงไม่ประสบความสำเร็จ จึงหันมาลงท้องถิ่น โดยสมัครสมาชิกสภาเทศบาลตั้งทีมอาสาประชา โดยมีนายสัญญา สุริยคำ ซึ่งรีไทร์มาจากการทำงานที่เหมืองแม่เมาะเป็นหัวหน้ากลุ่ม และก็ได้รับเลือกตั้งแต่ต้องเป็นฝ่ายเสียงข้างน้อยเพราะมีสมาชิกเพียง 3 คน โดยมีกลุ่มของนายวันชัย จงสุทธนามณี เป็นฝ่ายเสียงข้างมาก (พ.ศ. 2533-2537) จนกระทั่งปี 2536 ก็ลาออก จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการชักชวนของนายยุกุทธ ดิยะไพรัช ให้ไปลงพรรคเอกภาพโดยมีนายฉัฐวัสส์ (วีรพล) มุตตามระ เป็นผู้นำทางภาคเหนือ แต่ด้วยความที่ดูแล้วเห็นว่าไม่ตรงกับอุดมการณ์ของตนจึงไปสมัครในนามพรรคเสรีธรรม มี ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ เป็นหัวหน้าพรรค และก็สอบตกเช่นเคย แต่นายฉัฐวัสส์ มุตตามระ และ นายยุกุทธ ดิยะไพรัช นายบัวสอน ประชามอญ นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจักชณ์ ได้รับเลือกตั้ง

นายสามารถ เคยลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ด้วย แต่ไม่ได้รับเลือก ความผิดหวังครั้งนั้นทำให้คิดที่จะเลิกเล่นการเมืองไปเลยแต่การเมืองฝั่งอยู่ในสายเลือดเสียแล้วเหมือนนักแสดงหรือพวกแสดงลิเก พอได้ยินเสียงปี่พาทย์ โหมโรงก็ทำให้ต้องกลับมาอีกครั้ง ในครั้งนั้นการลงเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทย กำลังหาตัวผู้สมัครในนามพรรค เพราะขณะนั้นคุณรัตนาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นนายกเทศมนตรีถูกทาบทาม จากคุณเยาวภา วงศ์สวัสดิ์ น้องสาวนายกทักษิณ ให้ลงสมัคร ในนามพรรคไทยรักไทย แต่ในที่สุดคุณรัตนา ก็ไม่ได้ลงสมัคร คุณลัดดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์ จึงมาชักชวนตนให้ลงสมัครและ ได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในสนามการเมืองระดับชาติ ทำให้คิดได้ว่า คนเรามีจังหวะขึ้นลงของชีวิต บางสิ่งบางอย่าง ไหว่คว่ำแต่ก็ไม่ได้มา แต่บางครั้งไม่ต้องดิ้นรนจนสุดชีวิตแต่ก็ ได้มาในสิ่งที่อยากได้

จุดเปลี่ยนที่สำคัญคือได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาว่าง รัฐธรรมนูญของจังหวัดเชียงราย ที่ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นฉบับประชาชนทำให้รู้ใน รายละเอียดของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นอย่างดี ในช่วงที่มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่รัฐธรรมนูญ นายสามารถ แก้วมีชัย ก็เป็นผู้หนึ่งที่เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และอบรมผู้ที่ทำหน้าที่เป็น ปอส. และ อสร. ซึ่งเผยแพร่รัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งแบบใหม่ ให้แก่ประชาชน รวมทั้งในกิจกรรมการอบรมและผ่านสถานี วิทยุกระจายเสียงจนเป็นที่รู้จักทั่วไปในเชียงราย

มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เข้ามาเล่นการเมือง เนื่องจาก นายสามารถได้เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ สาขาการปกครอง ในระหว่าง ที่กำลังศึกษาอยู่ได้เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ทำให้

ชิมชั๊บเรื่องราวต่าง ๆ และหลังจากเหตุการณ์นั้นประชาธิปไตยก็เบ่งบานยังเป็นแรงกระตุ้นให้มีความคิดทางการเมืองเพิ่มขั้้น กอรรพ์กับในช่วงที่ศึกษาอยู่ได้ช่วยงานอาจารย์ได้ไปทำงานที่รัฐสภาเพราะเป็นนักศึกษาที่เรียนเก่ง ทำกิจกรรมดี เมื่อสำเร็จการศึกษา อาจารย์ก็ชักชวนให้ไปเป็นที่มงาน คั้นข้อมูลเพื่อจะนำเสนอในการอภิปรายในสภาให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีอาจารย์ปราโมทย์ นาครทรรพ ให้ไปเป็น คณะทำงานที่ท่านเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่เรียกว่า สภานิติบัญญัติหรือสภาสนามม้า และมาทำงานร่วมกับ ดร.วิชัย ตันศิริ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวนิช หลังจากทีรัฐธรรมนูญ เสร็จเรียบร้อย หมอกระแส ชนะวงค์ หมอประเวท วะสี และอีกหลายท่านร่วมกันตั้งพรรคพลังใหม่ นายสามารถ อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะสมัครเป็นผู้แทน จึงไม่ได้สมัครแต่ก็ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการร่างกระทู้ ร่างกฎหมาย โดยมีอาจารย์มีชัย ฤชุพันธ์ ให้คำปรึกษา รวมถึงการทำหน้าที่รับแขกให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย

ต่อมาเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 มีการร่าง รัฐธรรมนูญใหม่ เมื่อรัฐธรรมนูญประกาศ ใช้ก็มีการเลือกตั้ง 22 เมษายน 2522 จึงได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกและครั้งต่อ ๆ มาดังได้กล่าว มาแล้วข้างต้น

นายสามารถเป็นผู้ที่ชอบพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน ให้คำปรึกษาแก่ประชาชน และทำเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง วิธีการหาเสียงจะไม่โลมตีใคร แต่จะนำนโยบาย

ของพรรคมาบอกกล่าวแก่ประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอและวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนเสนอแนวทางแก้ไข

ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นายสามารถยังได้ดำรงตำแหน่งกรรมการประสานงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (วิป) ภาคเหนือตอนบน เป็นเลขานุการรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมและเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมอีกด้วย สำหรับการทำเสียง นายสามารถ เห็นว่า การปราศรัยหาเสียงเป็นวิธีการหนึ่งที่ได้ผล เป็นการปลุกให้ชาวบ้านตื่นตัว แต่ต้องเป็นการลงในพื้นที่ โดยให้แกนนำที่เป็นเครือข่ายเชิญชวนประชาชนมาฟัง การแจกของ เช่น เสื้อ ก็เป็นวิธีการประชาสัมพันธ์พรรค และผู้สมัครอีกวิธีที่ได้ผลในลักษณะเตือนความจำหรือทำให้คนรู้จักและคุ้นเคย แต่ต้องแจกให้ถูกกาลเทศะ ไม่เห็นด้วยในการแจกของเพราะผิดกฎหมายและไม่เห็นด้วยในการซื้อเสียง เพราะถ้าเงินหมดเสียงก็หมดวิธีการหาเสียงที่ยั่งยืนคือ การพบปะชาวบ้านสม่ำเสมอ งานศพ งานบุญต่างๆ ช่วยแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้านในเรื่องต่างๆ การเป็นนักการเมืองต้องมีความอดทน เมื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้รู้ว่า เราสามารถช่วยประชาชนได้อย่างแท้จริง เช่น งบประมาณสภาผู้แทนราษฎร งบผู้ว่า CEO ชาวบ้านขาดแหล่งน้ำ แหล่งทำกิน เราก็เอางบมาลงให้ ซึ่งก็ทำให้ชาวบ้านพอใจ อะไรที่ทำได้ก็จะรับปาก แต่ถ้าทำไม่ได้ก็จะบอกตรงๆ

ต่อความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองของเชียงราย เห็นว่า เมื่อมีการใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การเมืองพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และตั้งใจไว้ว่าจะเป็นผู้แทนราษฎรเพียง 2 สมัยก็จะหันเหไปทำธุรกิจส่วนตัว เพราะถือว่าการทางการเมือง 2 สมัยก็น่าจะเพียงพอแล้ว แต่ก็ยังช่วยเหลือชาวบ้านต่อไป (อัมรินทร์ มณีรัตน์, สามารถ แก้วมีชัย. สัมภาษณ์. 2549)

นายสฤษฎ์ อึ้งอภินันท์ ลงสมัครรับเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 สังกัดพรรคไทยรักไทย มีภูมิลำเนาที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจ มีอาชีพเป็นนักธุรกิจ โดยครอบครัวประกอบอาชีพทำโรงสีข้าว ในครอบครัวไม่มีใครเป็นนักการเมืองมาก่อน เดิมก็ไม่เคยคิดที่จะเป็นนักการเมืองแต่เนื่องจากเคยถูกนักการเมืองกลั่นแกล้งทำให้คับแค้นใจ คิดว่า ถ้ามีโอกาสจะต้องเป็นนักการเมืองให้ได้ และจะไม่ทำแบบที่นักการเมืองทำกับตน ถ้าได้เป็นนักการเมือง จะช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากความเดือดร้อน เมื่อถึงเวลาอันควรจึงได้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่เคยลงเล่นการเมืองระดับท้องถิ่นเลยไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลก็ตาม

ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในนามพรรคชาติไทย เมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา การเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งแบบผสม แบ่งเขต รวมคนเชียงราย แบ่งเป็น

3 เขต เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่ถึง 2 ปีก็มีการยุบสภา ในสมัยนั้นนายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทยเป็นนายกรัฐมนตรี ที่ต้องยุบสภาก็เนื่องจากเกิดปัญหาขึ้นระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล เมื่อประกาศยุบสภาก็ให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในครั้งนั้นจังหวัดเชียงรายได้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตเลือกตั้งใหม่ โดยเขตเลือกตั้งที่ 2 มีพื้นที่กว้างกว่าเดิม ได้แก่ อำเภอเทิง กิ่งอำเภอขุนตาล อำเภอเชียงของ กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอเวียงแก่น อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน ว่ากันว่า การแบ่งพื้นที่เขตเลือกตั้งใหม่ในครั้งนั้นเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อผู้สมัครบางคน แท้จริงอย่างไรไม่มีใครกล้ายืนยัน

นายสฤษฏ์ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นครั้งที่ 2 ที่ นายสฤษฏ์ได้รับเลือกตั้ง ในครั้งนี้เขาลงสมัครในนามพรรคไทยรักไทย ซึ่งมีการเลือกตั้งในวันที่ 6 มกราคม 2544 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 เป็นครั้งแรก ในครั้งนี้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 แบบ แบบที่ 1 คือ แบบบัญชีรายชื่อ กับอีกแบบคือ แบบหนึ่งเขตหนึ่งคน นายสฤษฏ์ ลงสมัครแบบแบ่งเขต เขาลงเขตเลือกตั้งที่ 2 และในครั้งนั้นเขาก็ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงราย ทั้ง 8 คน สังกัดไทยรักไทย เมื่อครบวาระก็มีการเลือกตั้งอีกครั้งเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ พรรคไทยรักไทยได้รับเสียงแบบถล่มทลาย ได้เป็นรัฐบาลแต่อยู่ได้ไม่นานคือ 1 ปี กับอีก 18 วัน

นายกรัฐมนตรีก็ต้องประกาศยุบสภาด้วยเหตุผลที่ว่า มีความพยายามก่อกวนในสภา และให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 เมษายน 2549 ซึ่งการเลือกตั้งในครั้งนี้ พรรคการเมืองอื่น บอยคอต ไม่ยอมส่งผู้สมัครลงเลือกตั้ง ทำให้พรรคไทยรักไทย โดดเดี่ยว เมื่อผลการเลือกตั้งออกมา จังหวัดเชียงรายยังเป็น ของไทยรักไทยทั้ง 8 เขตเช่นเดิม แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ ถูกศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่าการเลือกตั้งมิชอบ จึงไม่ได้ ทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงที่ทำหน้าที่ผู้แทน ราษฎร นายสุวัฏธ์จะมีเครือข่ายและสนิทสนมกับสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรทั้งในจังหวัดเดียวกัน ซึ่งได้แก่ นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ และนายอิทธิเดช แก้วหลวง สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนอื่นก็ต้อง ช่วยเหลือกัน ประสานงานกันตลอดเพราะสังกัดพรรคเดียวกัน ส่วนในจังหวัดอื่นก็มีความสนิทสนมเช่นกันคือ นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร นายไพโรจน์ ต้นบวรจง และนายวิสุทธิ์ ไชยเฮอร์วัฒน์

ในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สนิทสนมกัน ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการหาเสียง แจ้งข่าวความเคลื่อนไหว ของคู่แข่งทางการเมืองให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกลุ่ม ได้ทราบและพึ่งพาอาศัยกันทางการเมือง

สำหรับวิธีการหาเสียงที่ใช้กันอยู่นั้น ตัวเขาเองได้มีการปราศรัยหาเสียงอยู่บ้างเป็นบางครั้ง เมื่อพรรคการเมือง ที่สังกัดจัดให้และจะเลือกปราศรัยในย่านชุมชน ซึ่งผู้คน มาอยู่แล้วโดยไม่ต้องไปเชิญชวน แต่วิธีนี้ให้เห็นว่า ได้ผล น้อยมาก เพราะประชาชนจะรับรู้นโยบายต่าง ๆ ผ่านทางวิทยุ

โทรทัศน์อยู่แล้ว วิธีการหาเสียงที่เห็นว่าได้ผลคือ การใช้โปสเตอร์ บัตรแนะนำตัว เพราะถือว่าทุกอย่างอยู่ที่ตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเอง ถ้าเป็นคนดีประชาชนก็เลือกอยู่แล้ว ไม่เคยมีห้วคะแนน และก็ไม่เคยแจกของด้วยไม่ว่าจะเป็นการแจกอะไรก็ตาม การพะปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอจะเป็นประโยชน์มากกว่า

ต่อกรณีที่นักการเมืองมีญาติพี่น้อง พ่อ แม่ สามีหรือภริยาเป็นฐานเสียง เช่น สามีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภริยาเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น นายสฤษฏ์ เห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมชาติของนักการเมืองจำเป็นต้องมีฐานเสียงอยู่แล้ว จึงไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายแต่อย่างใด

อนาคตทางการเมืองของเขาจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับพรรคการเมือง ขึ้นอยู่กับหัวหน้าพรรคว่า เป็นผู้ที่ยืนเคียงข้างประชาชน คอยช่วยเหลือประชาชนหรือไม่ ถ้ามีอุดมการณ์และความคิดไปในทางเดียวกันก็คงจะลงเล่นการเมืองต่อไป (สฤษฏ์ อึ้งอภินันท์, อรัญญา บุญदानนท์. สัมภาษณ์. 2549)

นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจักขณ์ สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาทางการก่อสร้าง จึงมีอาชีพทางรับเหมาก่อสร้าง และศึกษาต่อระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ลงสมัครรับเลือกตั้ง เขตที่ 3 สังกัดพรรคไทยรักไทย มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย แต่ลงสมัครเขต 3 เพื่อหลบนายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ ในเขตนี้เดิม นายถาวร ตรีรัตน์ณรงค์ ครองพื้นที่อยู่ ได้เป็นสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรในสมัยที่ผ่านมา (6 มกราคม 2544) แต่ในการเลือกตั้งเมื่อ 6 มกราคม 2548

นายถาวร ได้ถูกเลื่อนชั้นให้ไปอยู่ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ จึงทำให้นายสุรสิทธิ์ได้รับเลือกตั้งในเขตที่ 3 และในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด (2 เมษายน 2549) ก็ลงสมัครในนาม พรรคไทยรักไทย โดยไร้คู่แข่งและก็ได้รับเลือกตั้งแต่ต้องหมดสภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากศาลฎีกาพิพากษาว่า การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยมิชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดเชียงราย.<http://www.chiangraitoday.com/chiangraiElection>. 2549)

สำหรับข้อมูลและแนวคิดต่างๆ ของนายสุรสิทธิ์นั้น ผู้วิจัยไม่สามารถนำเสนอได้ เนื่องจากเจ้าตัวไม่สะดวกในการให้ข้อมูล

นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ เป็นชาวอำเภอพาน ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 4 ก่อนลงเล่นการเมือง เคยเป็นทนายความมาก่อน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายวิสารได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเชียงรายถึง 9 สมัย ในสมัยที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2529 โดยสังกัดพรรคกรรมไทย ซึ่งมีนายณรงค์ วงศ์วรรณ เป็นหัวหน้าพรรค และได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมัยที่ 2 ใน พ.ศ. 2531 และเมื่อมีการเลือกตั้งในวันที่ 22 มีนาคม 2535 ก็ได้รับเลือกเข้ามาในนามของพรรคสามัคคีธรรม แต่เกิดการปฏิวัติทำให้มีการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งก็ยังคงได้รับเลือกตั้งอีก

การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายวิสารในสมัยที่ 6 นั้น ได้สังกัดพรรคหน้าไทย และเมื่อมีการเลือกตั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ได้ย้ายไปสังกัดพรรคประชาธิปัตย์และได้รับเลือกตั้ง ในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ประกาศยุบสภา เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีเวลาการหาเสียงมากขึ้น เพราะถ้ารอให้ครบวาระจะมีเวลาหาเสียงน้อย มีการเลือกตั้งเมื่อ 6 มกราคม 2544 ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทยก็ได้รับเลือกเป็นสมัยที่ 8 ส่วนสมัยที่ 9 ก็ยังคงอยู่กับพรรคไทยรักไทย และก็ได้รับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง สำหรับครั้งล่าสุดได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทยแบบไร้คู่แข่งเพราะพรรคฝ่ายค้านซึ่งเป็นพรรคใหญ่คือ พรรคประชาธิปัตย์และพรรคชาติไทยไม่ลงแข่ง (บอยคอตการเลือกตั้ง)

จะเห็นว่า นายวิสารมีความเหนียวแน่นกับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจริงๆ ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนพรรคที่สังกัดบ่อยครั้ง แต่ก็ยังคงได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเสมอ คงจะเห็นด้วยเสียแล้วว่า ประชาชนคนเชียงใหม่ยังยึดติดกับตัวบุคคล แต่การเลือกตั้ง 3 ครั้งสุดท้ายก็แสดงให้เห็นว่า กระแสความนิยมของพรรคการเมืองมาแรง ผู้สมัครที่สังกัดพรรคไทยรักไทยจะได้คะแนนเสียงอย่างท่วมท้นในทุกเขตหรือถึงจะไม่ท่วมท้นก็ติดเป็นอันดับ 1 (สวัสดิ์ แสงบุญ, วิสาร เตชะธีราวัฒน์. 2549)

นางสาวละออง ดิยะไพรัช อายุ 44 ปี ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในสังกัดพรรคไทยรักไทย เมื่อ 6 กุมภาพันธ์

พ.ศ. 2548 เขต 6 ได้แก่ อำเภอแม่จัน (ยกเว้นตำบลแม่ไร่ และตำบลท่าข้าวเปลือก) และอำเภอแม่ฟ้าหลวง (ยกเว้น ตำบลแม่ฟ้าหลวง) เขตนี้เดิมเคยเป็นฐานเสียงของนายยงยุทธ ดิยะไพรัช ซึ่งเป็นพี่ชายของนางสาวละออง และในการเลือกตั้ง ครั้งนี้ได้ขึ้นไปมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชี รายชื่อ Party list อยู่ในลำดับต้นๆ ซึ่งต้องได้เป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคไทยรักไทย และในที่สุดก็ได้เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นางสาวละออง เป็นน้องสาวของนายยงยุทธ ดิยะไพรัช สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี คณะบัญชี มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย และปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์หรือนิด้า เข้าสู่แวดวง การเมืองด้วยการสนับสนุนจากพี่ชาย นอกจากนี้ยังมีพี่สาวคือ นางบุษรินทร์ วรพัฒนานันท์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิก วุฒิสภา เป็นตัวอย่างให้เห็น และด้วยความที่มีพี่ชายและ พี่สาวเป็นนักการเมือง ทำให้นางสาวละอองอยากเข้ามาเป็น ตัวแทน ของประชาชน จากการให้สัมภาษณ์เหตุผลอีกอย่าง ก็คือ ต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน คำตอบแบบนี้ดูจะเป็นคำตอบสำเร็จรูปสำหรับนักเลือกตั้ง ซึ่งจะจริงหรือไม่ก็ต้องรอดูกันต่อไป การเลือกตั้งครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 นางสาวละอองก็ลงสมัครใน เขตเดิม ซึ่งแน่นอนว่าชื่อไทยรักไทย และยี่ห้อยี่ห้าดิยะไพรัช แปะติดอยู่ก็ทำให้ได้รับเลือกตั้งเข้ามาและเหมือนสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรของเขียงรายคนอื่นๆ ก็คือ ไม่มีคู่แข่ง

ต่อความคิดเห็นกับการที่การเมืองเป็นเรื่องของเครือญาติ เป็นเรื่องของครอบครัวนั้น นางสาวละออง เห็นว่า ควรเป็นเช่นนั้นเพื่อจะได้มีฐานเสียงทางการเมือง ไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไรเลย

การทำเสียงที่ใช้ ใช้ทั้งการปราศรัยเมื่อมีโอกาสและเห็นว่า เป็นวิธีที่มีผลต่อคะแนนเสียงที่ได้รับมากพอสมควร สำหรับการแจกของไม่ว่าจะเป็นการแจกอะไรก็ตามจะไม่ใช้วิธีนี้เลย จึงไม่มีความเห็นต่อผลของการหาเสียงแบบนี้ อีกวิธีที่ใช้คือการหาเสียงผ่านหัวคะแนนก็เป็นวิธีที่ได้ผลบ้างไม่มากนัก ถึงอย่างไรวิธีนี้ก็ยังคงมีความจำเป็นเพราะจะได้มีแนวร่วมในการทำงาน การใช้รถประชาสัมพันธ์ ติดโปสเตอร์ แล้วขับไปในพื้นที่ต่างๆ เป็นสื่อที่ใช้มากที่สุด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ นโยบายของพรรคให้ประชาชนได้รับทราบ (ราตรี โกแสนตอ, ละออง ตียะไพรัช. สัมภาษณ์. 2549)

นายอิทธิเดช แก้วหลวง เป็นนักการเมืองหนุ่มไฟแรง สำเร็จการศึกษาปริญญาโท เศรษฐศาสตร์ จาก Western Michigan University ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พื้นฐานทางครอบครัวดี บิดามารดาเป็นคหบดีในอำเภอแม่สาย ชายวัสดุก่อสร้าง และรับเหมาก่อสร้าง เรียนนิติศาสตร์แต่ไม่คิดจะเอาดีทางด้านนี้ จึงหันไปเรียนต่อเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาโท เพื่อหวังจะนำความรู้ไปประกอบธุรกิจ

ลงเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อ 13 กันยายน 2535 เพราะมีการยุบสภา ลังกัตพรรคพลังธรรมแต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง สาเหตุ

ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากอยากทำงานทางการเมือง เพราะเห็นว่าตนเองมีความพร้อม ต้องการทำการเมืองแบบ ไส่สะอาด และเห็นว่าพรรคพลังธรรมเป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ การเลือกตั้งในครั้งนั้นเป็นแบบรวมเขตและแบ่งเขต เชียงราย แบ่งเป็น 3 เขต เขต 1 มี ส.ส. ได้ 3 คน เขต 2 ก็มีได้ 3 คน แต่เขต 3 มี ส.ส. ได้ 2 คน ทั้งหมดมี 8 คน ในเขต 1 นอกจาก นายอิทธิเดชแล้วก็มีนายยงยุทธ ดิยะไพรัช และ ดร.สมบูรณ์ อริยา คงจะด้วยเหตุผลที่เน้นผู้สมัครหน้าใหม่ ยังไม่ชัดเจน ทางการเมืองพอ จึงทำให้ไม่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนั้น แต่ก็ไม่ คิดว่าจะได้รับเลือกเพราะที่ลงสมัครเพราะอยากสมัคร อยากเริ่มต้นทางการเมือง

การเลือกตั้งในปี 2538 ไม่ได้ลงสมัคร เพราะมีการ เปลี่ยนแปลงพื้นที่เลือกตั้ง ซึ่งต้องไปลงในพื้นที่ที่ไม่ใช่ของตน ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาการเมืองมีรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าสุดยอดของประชาธิปไตย ประกอบกับมีการเลือกตั้ง แบ่งเขตและเขต 7 ก็เป็นพื้นที่ที่ตนคุ้นเคยคือ แม่สาย เชียงแสน ตำบลแม่ไร่ อำเภอแม่จัน และตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จึงได้ลงสมัครอีกครั้งในวันที่ 6 มกราคม 2544 ตอนแรกจะไปลงในนามพรรคประชาธิปัตย์เพราะ พรรคพลังธรรมถึงแม้จะเป็นพรรคที่ดี มีอุดมการณ์ แต่ก็ สุดชั่วเกินไป ตนยังรู้สึกเสียดายเพราะอุดมการณ์ที่สุดโต่ง เกินไป ไม่สามารถอยู่ในโลกของความเป็นจริงได้ ขณะนั้น นอกจากพรรคพลังธรรมแล้วก็ดูว่าพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรค ที่น่าสนใจอีกพรรคหนึ่ง พอตีปี 2542 ได้พบกับนายกทักษิณ

ก็เลื่อมใส และอยากเห็นบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะก่อนหน้านั้นการเมืองก็แย่ เศรษฐกิจก็แย่ ตัวเองไปเรียนต่างประเทศมา ได้รู้เห็นความเจริญ น่าจะเอามาใช้ประโยชน์ เมื่อตัดสินใจอยู่กับไทยรักไทยก็กลับมาตั้งสำนักงานบนที่ดินของตนที่อำเภอแม่สาย ซึ่งเป็นสวนลั่นจี่สวนลำไยโค่นทิ้งหมด และอยู่มาจนทุกวันนี้

มีความภูมิใจในการทำงานของพรรคและตนเองมาก เพราะในระยะหลังจากที่พรรคไทยรักไทยเข้ามาเป็นรัฐบาล การบริการประชาชนของข้าราชการดีขึ้น โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค หายใต้ดินขึ้นมากอยู่บนดิน ทำให้มีรายได้ เอามาใช้จ่ายเป็นประโยชน์ นักเรียนมีทุนไปเรียนเมืองนอก ประชาชนมีความสุข ประชาชนรับได้กับนโยบายของพรรค

การลงเลือกตั้งเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ก็ลงสมัครในนามพรรคไทยรักไทยอีกเช่นเดิม การเลือกตั้งทุกครั้งได้ตั้งใจว่าจะไม่มีการซื้อเสียงการเลือกตั้งครั้งนี้ก็เช่นกัน ถามประชาชนว่าจะเอาเงิน 200 หรือจะเอาประโยชน์ในวันข้างหน้า เห็นว่านโยบายของพรรคไทยรักไทยเป็นนโยบายที่ปฏิบัติได้จริง และมีผลต่อประชาชน ขณะนี้ก็ยังถือว่าตนเองเป็น ส.ส. ของประชาชนอยู่ถึงแม้ว่า การเลือกตั้งครั้งล่าสุดในวันที่ 2 เมษายน 2549 จะถูกศาลวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

วิธีการหาเสียงของนายอิทธิเดช จะใช้วิธีการปราศรัยกับประชาชนในพื้นที่ให้ประชาชนมาสมัครเป็นสมาชิก เป็นกรรมการพรรค และมีใบชัวร์นโยบายพรรคและนโยบายพรรค

ก็นำมาใช้ได้จริง แต่วิธีที่ดีที่สุดก็คือการลงพบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

ต่อคำถามถึงการที่มีครอบครัว เครือญาติเป็นฐานทางการเมืองคือ พ่อเป็นสมาชิกวุฒิสภา ลูกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภริยาเป็นสมาชิกวุฒิสภา คนในตระกูลเป็นนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาตินั้นก็เป็นเรื่องปกติธรรมดา

นายอิทธิเดชพูดถึงการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อให้เขาทำงานทางการเมือง เขายอมรับว่า พื้นฐานของบิดามารดามีส่วนอย่างมาก เพราะบิดามารดาเป็นที่รู้จักของชาวบ้าน เป็นผู้กว้างขวางในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดามีส่วนช่วยในการหาเสียงในสมัยแรกๆ แต่ต่อๆ มา ก็ยืนอยู่ด้วยผลงานของตนเอง ส่วนภรรยาและลูก ๆ จะไม่ได้มาสนับสนุนการทำงานทางการเมือง เพราะภรรยามีธุรกิจโรงแรม ซึ่งเป็นงานที่หนักอยู่แล้ว ถึงแม้ไม่ช่วยงานการเมืองก็ไม่เคยขัดขวางเพราะเขาทำงานการเมืองมาก่อนที่จะแต่งงาน สำหรับลูกก็ยังเล็กอยู่และในอนาคตจะให้ลูกทำงานการเมืองตามพ่อหรือไม่นั้น นายอิทธิเดชตอบว่า งานการเงินไม่ใช่เรื่องที่จะถ่ายทอดกันได้ทางพันธุกรรม ต้องแล้วแต่ตัวเขาโตขึ้นมา ถ้าเขาสนใจก็ไม่ห้าม

ความมุ่งหวังของนายอิทธิเดช ก็คือ ต้องการให้ GDP ของคนในพื้นที่สูงชันกว่านี้ ขณะนี้ตนได้สนับสนุนส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกยางพารา ปลูกปาล์ม น้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีอนาคตไกล มีรายได้ต่อไร่ดีกว่าการปลูกข้าว และเป็นที่ต้องการของตลาดเงินมาก ๆ

อนาคตทางการเมือง ถ้าพรรคยังอยู่ก็จะยังคงลงสมัครรับเลือกตั้งหรือถ้าพรรคไทยรักไทยไม่มีแล้ว และมีพรรคการเมืองอื่นที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองตรงกันก็พร้อมที่จะลงสมัครในนามพรรคนั้น (อิทธิเดช แก้วหลวง. สัมภาษณ์. 2549)

นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ เกิดที่จังหวัดเพชรบุรี และได้ย้ายถิ่นมาประกอบอาชีพในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยมาทำงานรับจ้างไถที่นา ที่สวน ให้กับประชาชนทั่วไป โดยเริ่มต้นจากรถไถฟอร์ด ซึ่งรถคันดังกล่าวปัจจุบันยังเก็บไว้เป็นอนุสรณ์ของตระกูลถึงการเริ่มต้นชีวิต ซึ่งในการเริ่มต้นดังกล่าวทำให้ตนเองได้สัมผัสกับชาวบ้าน ประกอบกับการเดินทางไม่สะดวกเมื่อออกไปทำงานจึงต้องนอนกับประชาชนในพื้นที่ไปรับจ้างทำงาน ต่อมาก็ได้เก็บหอมรอมริบจนขยายกิจการมีเครื่องมือการเกษตรทำงานมากขึ้น หลังจากนั้นจึงได้หันเหไปเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างจนครอบครัวยุคใหม่ดีขึ้น คิดที่จะตอบแทนประชาชน จึงได้สนใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงราย ในปี 2518 และได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาจังหวัดเชียงรายในปี 2520-2523

ต่อจากนั้นก็เพิ่มระดับจากระดับท้องถิ่นมาลงสนามระดับชาติ สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงรายและได้รับเลือกตั้งจนถึงปัจจุบัน รวม 6 สมัย คือ พ.ศ. 2531 พ.ศ. 2535/2 พ.ศ. 2538 พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2548 (เมื่อครั้งวันที่ 2 เมษายน 2549 ก็ได้รับเลือกตั้ง)

การสมัครรับเลือกตั้งไม่มีฐานทางการเมือง ไม่มีใคร
ในครอบครัวที่เป็นนักการเมืองมาก่อน

นักการเมืองที่ท่านคุ้นเคยและให้ความเคารพนับถือ
ได้แก่ นายณรงค์ วงศ์วรรณ นายเสนาะ เทียนทอง และ
พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่
มีความคุ้นเคยกันดี และทุกท่าน ส่วนใหญ่ก็จะเรียกว่า
นายสมบูรณ์ด้วยความเคารพว่า “ป้า” แต่หากจะพิจารณาว่า
ใครที่จะสนิทมากคือ ส.ส.วิสาร และส.ส. บัวสอน

การที่เครือญาติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างๆ นั้น
ต้องยอมรับว่ามันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้แต่ไม่ใช่ของที่จะบังคับ
ให้เป็น เพราะตัวทายาทเองต้องเป็นผู้ที่สนใจหรือต้องการเป็น
เนื่องจากว่าอย่างไรเสียประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่า
จะเลือกใคร เพราะยุคนี้ไม่มีแล้วที่บอกว่าเป็นลูก เป็นหลาน
แล้วจะได้รับเลือกตั้งเลย เพราะประชาชนฉลาดขึ้นนั้นจะรู้ว่า
เขาควรเลือกใครเป็นผู้แทนของเขา

การหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากเดิมเป็นที่รู้จักของ
ประชาชนจากการประกอบอาชีพ ในการรับจ้างทำงานกับ
พี่น้องประชาชนในพื้นที่อยู่แล้ว และเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด
มาก่อนจึงไม่ลำบากใจ

วิธีการหาเสียงที่ใช้มากคือ การปราศรัย เพราะถือว่าเป็นการได้พบปะกับประชาชนโดยตรงและเข้าถึงประชาชน
โดยตลอด ซึ่งใช้วิธีการหาเสียงโดยการไปพบในที่ชุมนุมชน
ต่างๆ ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะมีผู้ใหญ่ในพรรคมาร่วมปราศรัย

ก็จะจัดให้มี นอกจากนี้ยังนับได้ว่าไปพบกับประชาชนมาทั่ว
อาจเรียกได้ว่าทุกพื้นที่ของเขตเลือกตั้งทั้งที่เป็นเขตใหญ่
อย่างเช่นในอดีตก็ไปครบทั่วทั้งพื้นที่ อย่างสม่ำเสมอ

สื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้ ได้ผลคือ รถแห่ ซึ่งถือเป็น
การบอกให้ประชาชนทราบได้ง่ายและเข้าถึงได้มากกว่า
การใช้สื่ออื่นใด แต่ถ้าจะให้ทั่วรองลงมาคือ โปสเตอร์ ใบปิด
ต่างๆ

การประชุมประชาชน จะมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ
โดยเชิญมาประชุมและพบปะ ซึ่งนอกจากเป็นการทำ
ความเข้าใจในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนแล้วยังมี
การสอบถามความต้องการของประชาชนในเรื่องต่างๆ
ในพื้นที่รวมถึงรับทราบปัญหาต่างๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ

การใช้ห้วคະແນ จะกำหนดให้มีอยู่ในพื้นที่ต่างๆ
และให้ทำหน้าที่เป็นแกนนำในฐานะตัวแทนของผู้สมัคร
นอกจากนี้ยังมีการให้เป็นผู้กระจายข่าวสาร ดังนั้นนอกจาก
ห้วคະແນจะเป็นผู้นำชุมชนแล้วยังต้องเป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ
ด้วย

การจัดให้มีระบบสมาชิกพรรคนั้น เนื่องจากมีการจัด
ให้มีแกนนำอยู่แล้วในพื้นที่ ทำให้ในบางครั้งเมื่อมีระบบของ
สมาชิกพรรคขึ้นมา ยิ่งทำให้โอกาสประชาชนเข้ามามีความ
สัมพันธ์กับ ส.ส.มีมากขึ้น บางครั้งจะมีการส่งจดหมายไปให้
ดังนั้นจึงทำให้เข้ารู้สึกภาคีและมีความเป็นพวกเดียวกันยิ่งขึ้น
(สมบุญธน์ วันไชยธนวงศ์, ลิทธิชัย ชัยเนตร, อภิชาติ
หนูนนำสวัสดิ์. สัมภาษณ์. 2549)

นายบัวสอน ประชามอญ เป็นผู้สมัครสังกัดพรรคไทยรักไทย ลงเขตเลือกตั้งที่ 8 เป็นเขตที่ประชาชนอพยพจากภาคอีสานมาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นายบัวสอน สามารถครองพื้นที่นี้ได้ตลอดมา เพราะเขาเป็นคนพื้นเพมาจากภาคอีสาน (จังหวัดอุดรธานี) นายบัวสอน ประชามอญ เป็นผู้แทนหลายสมัย ลงเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อ 13 กันยายน 2535 ในนามพรรคพลังธรรม เขต 2 แต่ไม่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายบัวสอน เล่าว่า การนับคะแนนตอนแรกๆ คะแนนก็ออกมาดี แต่พอไฟดับ คะแนนที่มาก็หายไปเลย เขาได้รับการเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งเมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 การเลือกตั้งครั้งนั้น ลงสมัครภายใต้ชื่อของพรรคเอกภาพ การเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นการเลือกแบบผสม คือ ในเขตหนึ่งๆ มีผู้แทนได้ไม่เกิน 3 คน แต่ต้องไม่น้อยกว่า 2 คน ครั้งนั้น นายบัวสอนลงเขต 2 นายฉัฐวัสส์ (วีรพล มุตตามระ) เป็นผู้ชักนำในการลงสมัคร

การเลือกตั้งครั้งต่อมาก็คือวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 นายบัวสอนย้ายไปลงพรรคความหวังใหม่ ลงเขต 2 ร่วมกับ นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์ และนายสมบุญ ณ ไชยธนวงศ์ แต่บัวสอนถูกนายมงคล จงสุทธานามณี เบียดตัก จึงทำให้ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนั้น การเป็นผู้แทนสมัยที่ 2 ของบัวสอนคือการเลือกตั้งเมื่อ 6 กรกฎาคม 2544 คราวนี้เป็นการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 เป็นครั้งแรก มีการแบ่งเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีในจังหวัดนั้นๆ เชียงรายมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 8 คน จึงมีการแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 8 เขต บัวซอนลงเขต 8 ประกอบด้วยอำเภอเชียงของ อำเภอเวียงแก่น กิ่งอำเภอ ดอยหลวง กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน ซึ่งเป็นพื้นที่ฐานเสียงของเขาเอง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ 3 ของเขา เกิดจากการเลือกตั้งเมื่อ 6 มกราคม 2548 เป็นผู้แทนได้ไม่นานนักก็มีพระราชกฤษฎีกายุบสภา และการเลือกตั้งใหม่ เมื่อ 2 เมษายน 2549 ซึ่งครั้งนี้บัวซอนก็ไม่พลาดอีกเช่นกัน แต่ถูกยกเลิกไปเสียก่อน เนื่องจากการเลือกตั้งถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้เป็นการเลือกตั้งโดยมิชอบ

ก่อนลงเล่นการเมือง บัวซอนเป็นนักจัดรายการ โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่ง จึงมีแฟนเพลงอยู่ทั่วไปในจังหวัดเชียงราย ความใฝ่ฝันที่จะเป็นผู้แทนไม่เคยมีมาก่อน แต่เมื่อจัดรายการเพลงและ ได้พบปะประชาชนในพื้นที่ รับรู้ถึงความเดือดร้อนของประชาชน จึงได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทำการร้องทุกข์ผ่านทางรายการ การช่วยเหลือชาวบ้านของบัวซอนในบางเรื่องนำไปสู่การขัดผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลบางคน จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะลงสู่สนามการเมือง หลังจาก ที่พลาดหวังจากการเลือกตั้งในปี 2539 เขาก็กลับไปจัดรายการอย่างเต็มรูปแบบอีกครั้งหนึ่ง ถือเป็นการเก็บคะแนนเสียงไปด้วยในตัว ภรรยาของนายบัวซอนก็เป็นนักจัดรายการเช่นกัน จึงทำให้การหาเสียงในการเลือกตั้ง

มีกระบอกเสียงเพิ่มขึ้น ภรรยาของนายบัวสอนก็จะมีหน้าที่ต้อนรับชาวบ้านในช่วงที่นายบัวสอนต้องไปประชุมที่กรุงเทพฯ หรือติดภารกิจอื่น

ความภูมิใจในการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเขา คือ การที่ได้ช่วยเหลือชาวบ้านที่ถูกนายทุนร่วมกับคนของราชการออกเอกสารสิทธิทับที่ทำกินของชาวบ้าน แล้วนายทุนเอาที่ดินเหล่านั้นไปจำนอง ภายหลังหลุดจำนองที่ภูธรนาคารยิต นายบัวสอนได้ดำเนินการต่างๆ จนที่ดินเหล่านั้นกลับคืนมาเป็นของประชาชน ในสภานายบัวสอนก็เป็นผู้หนึ่งที่ชอบอภิปราย ตั้งกระทู้ เรียกได้ว่า เป็นดาวสภาคนหนึ่งทีเดียว มีความกล้าบ้าบิ่นในตัว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่นักการเมือง มีญาติพี่น้องในครอบครัวเป็นฐานการเมือง นายบัวสอนไม่เห็นด้วยโดยให้เหตุผลว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องมรดกตกทอด จึงไม่ควรมีการสืบตำแหน่งพ่อ-ลูก สามี-ภรรยา

วิธีการหาเสียงที่เห็นว่า ได้ผลมากก็คือการปราศรัยหาเสียง เมื่อพูดอะไรแล้วก็ต้องทำ จึงทำให้ประชาชนเชื่อถือ การแจกของก็มีผลอยู่บ้างในลักษณะของการเตือนความจำ แต่การลงพื้นที่พบปะประชาชนถือเป็นเรื่องที่จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะถ้าไม่รักษาพื้นที่ไว้อาจมีใครแอบมาตีท้ายครัวก็ได้ การหาเสียงผ่านหัวคะแนนก็เป็นวิธีหนึ่งที่นายบัวสอนใช้ในการหาเสียง หัวคะแนนส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้ที่นายบัวสอนเคยช่วยเหลือให้พ้นจากความเดือดร้อน

ความเป็นเครือข่ายในบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกัน ถ้าในจังหวัดเชียงรายก็เป็นปกติที่จะต้องมีการพบปะพูดคุยช่วยเหลือกันเป็นประจำ โดยมีนายยงยุทธ ดิยะไพรัช เป็นผู้ดูแลอยู่ แต่ถ้ากับเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอื่นก็จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรุ่นเดียวกัน และเป็นสมาชิกสภาภาคอีสาน ได้แก่ นายประชาธิปไตย คำสิงห์นอก ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติพัฒนา และสุชาติ ศรีสังข์ เป็นต้น (บัวสอน ประชามอญ สัมภาษณ์. 2549)

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์
นักการเมืองถิ่น ผู้เกี่ยวข้องกับนักการเมืองถิ่น อันได้แก่
ญาติ ผู้ที่เคยทำงานร่วมกับนักการเมืองถิ่น และผู้กำลัง
ทำงานเป็นทีมงานของนักการเมืองถิ่น ตลอดจนผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องในการเลือกตั้งของจังหวัดเชียงรายทั้งในอดีต
จนถึงปัจจุบัน รวมถึงประชาชนทั่วไป มีข้อมูลที่ได้มาในบทที่ 3
ซึ่งมีรายละเอียดมากมายพอจะสรุปตามหัวข้อดังนี้

1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัด
เชียงรายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2549)
2. ภูมิหลังของนักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย
3. กลวิธีการหาเสียงของนักการเมืองถิ่นจังหวัด
เชียงราย

**การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงราย
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2549)**

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นเกิดขึ้นทั้งหมด 22 ครั้ง โดยครั้งแรก
เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2416 การเลือกตั้งครั้งนั้นเป็น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 เพราะตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีรัฐสภาประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท มีจำนวนเท่ากันคือ ประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งจากราษฎร และอีกประเภทหนึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ ในครั้งนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนได้ 78 คน จังหวัดเชียงราย มีผู้แทนได้ 1 คน คือ พระดุลยธรรมปรีชาไวท์ (ยม สุขานุศาสตร์) หลังจากนั้นก็มี การเลือกตั้งต่อมาอีกหลายครั้งและมีจำนวนผู้แทนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนประชากร

แต่ในการเลือกตั้งครั้งที่ 12 (วันที่ 22 เมษายน 2522) จำนวนผู้แทนของจังหวัดเชียงรายลดลงจาก 8 คน เหลือ 6 คน เนื่องจากได้มีการตั้งจังหวัดพะเยาขึ้นโดยแยกอำเภอ บางอำเภอออกไปทำให้ทั้งพื้นที่และจำนวนประชากรน้อยลง ทำให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงรายน้อยลง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัด เชียงราย 22 ครั้ง มีการเลือกตั้ง 3 ครั้ง ที่มีพรรคการเมือง เดียวที่ผู้สมัครของพรรคได้รับเลือกตั้งทั้งจังหวัดทุกเขตคือ การเลือกตั้งครั้งที่ 20 เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ซึ่งสมาชิกพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้งทั้ง 8 เขต ครั้งที่ 21 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 และครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 ก็เช่นเดียวกันแต่การเลือกตั้งครั้งหลังได้ถูก ยกเลิกไปก่อน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจังหวัดเชียงราย มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ในจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงราย 52 คนนั้น มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีเพียง 3 คน เท่านั้น หรือเท่ากับร้อยละ 5.77 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนน้อยมากทั้งๆ

ที่ในปัจจุบันสตรีไทยได้รับการยอมรับมากขึ้นทั้งในด้านความรู้
 ความสามารถ แม้แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ยอมรับ
 ความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี ในจำนวนสมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎรของเชียงรายที่เป็นสตรีทั้ง 3 คนนั้น ถ้าดูที่มาก็
 ก็จะรับรู้ได้ถึงการใช้ผู้สนับสนุน ดูแล ค้ำครองปกป้องช่วยเหลือ
 อยู่ตลอดก็คือ นางอำไพ ปัญญาดี มีจำลิมเอกทรงธรรม
 ปัญญาดี ผู้เป็นสามีคอยช่วยเหลือ ดูแลสนับสนุนอยู่ นางรัตนา
 จงสุทธนามณี นั้นถึงแม้ว่าโดยบุคลิก ความรู้ ความสามารถ
 ส่วนตัวจะมีพร้อม แต่ก็มิสามีคือนายวันชัย จงสุทธนามณี
 และพี่สามีคือนายมงคล จงสุทธนามณี ให้การสนับสนุนและ
 ช่วยเหลืออยู่เช่นกัน และคนสุดท้ายคือ นางสาวละออง
 ดิยะไพรัช ก็มีพี่สาวและพี่ชายเป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลือ
 เช่นกันซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใดการเริ่มต้นทางการเมือง
 โดยมีพี่เลี้ยงดี ถ้าตัวนักการเมืองเองมีใจรักงานการเมือง
 ไม่ท้อ ทุ่มเทเต็มทีในอนาคตก็คงจะยืนได้ด้วยตัวเองอย่าง
 มั่นคงจากข้อเขียนของ ดร.ยุพา อุดมศักดิ์ ส.ส. หญิง ผู้มาก
 ความสามารถคนหนึ่งของเมืองไทยได้เขียนลงในหนังสือบันทึก
 25 นักการเมือง ที่จัดทำโดยใหม่ รักหมู และธวัชชัย ไพจิตร
 ได้พูดถึงการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ถูกละเลย
 สภาผู้แทนราษฎรชายใส่ร้ายป้ายสีถึงขั้นที่กล่าวหาว่า
 เป็นเมียน้อยหัวหน้าพรรคก็มี ซึ่งถือเป็นวิธีการที่สกปรกมาก
 ไม่เป็นสุภาพบุรุษเลย นี่อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ผู้หญิงถ้าจะ
 เล่นการเมืองต้องมีผู้คุ้มครอง ผู้สนับสนุน มิฉะนั้นอาจถูกรังแก
 กลั่นแกล้ง กล่าวร้ายได้ หรือกรณีของนางสาวจิณลิตา

ลิวเฉลิมวงศ์ หรือ ดร. ณททัย ทิวไผ่งาม ก็เช่นกัน (ใหม่ รักหมู และธวัชชัย ไพลิตร. 2522 : 531 - 547)

นอกจากเรื่องของนักการเมืองสตรีที่มีจำนวนน้อยแล้วยังมีข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้พบอีกประการหนึ่งก็คือ มีนักการเมืองที่ไม่ใช่คนในพื้นที่โดยกำเนิดหรือมีพื้นเพในจังหวัดเชียงรายหรือทำมาหากินในจังหวัดเชียงรายมาก่อน แต่มาลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดเชียงรายและก็ได้รับเลือกตั้งด้วย เป็นประเด็นที่น่าศึกษาว่าเพราะเหตุใดคนนอกพื้นที่จึงสามารถเข้ามาเจาะพื้นที่นี้ได้ ผู้ศึกษาได้อ่านหนังสือพิมพ์ในช่วงมีการเลือกตั้งจะมีคำที่ใช้กล่าวถึงคนต่างถิ่นที่มาลงสมัครด้วยถ้อยคำที่ไม่น่าฟังเท่าไรนักคือใช้คำว่า “หมาหลง” กับ “หมาเฝ้าบ้าน” (ซึ่งหมายถึงผู้ที่เป็นคนในท้องถิ่น) ก็เป็นการกล่าวหากันทางการเมืองในระหว่างหาเสียงก็คงจะเป็นเรื่องปกติหรือไม่ ซึ่งก็น่าคิดอยู่ ถ้าคิดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือผู้แทนของคนทั้งประเทศ การที่ใครจะเป็นผู้แทนของคนเชียงรายก็ไม่น่าจะเป็นปัญหา แต่ถ้าคิดว่าเขาไม่ใช่คนพื้นเพนี้จะรู้ถึงความต้องการของคนเชียงรายได้อย่างไร จะเอาใจใส่คนเชียงรายเท่ากับคนเชียงรายด้วยกัน หรือ ก็เป็นเรื่องน่าคิด

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอีกประการหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นความสำคัญเช่นกันก็คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงรายมีการย้ายพรรคบ่อยครั้ง บางคนเกือบจะไม่ซ้ำเลยในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง แต่ก็ยังได้รับเลือกตั้งเกือบทุกครั้งเช่นกัน ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนชาวเชียงราย

ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมืองที่สังกัด ซึ่งไม่เหมือนกับประชาชนทางภาคใต้ที่พรรคประชาธิปัตย์ ยังอยู่ในหัวใจของพวกเขาเสมอ แต่ในการเลือกตั้ง 3 ครั้งหลัง ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกจะสังกัดพรรคเดิมก็คือ ไทยรักไทย และเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดทุกเขต สำหรับเรื่องนี้ต้องติดตามดูต่อไปว่าการเลือกตั้งครั้งใหม่ๆ นับจากนี้ไปประชาชนจะให้ความสนใจชื่อของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคมากกว่าตัวบุคคลหรือไม่ หรือจะให้ความสำคัญทั้งตัวบุคคลและพรรค

อีกสิ่งหนึ่งที่พบจากการศึกษาและผู้ศึกษาให้ความสนใจคือ มีนักการเมืองถิ่นถึง 2 คน ที่ได้เป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงรายถึง 8 สมัย คือ จำลิบเอกทรงธรรม ปัญญาดี และนายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ เป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้ทั้ง 2 คน ประสบความสำเร็จ สามารถรักษาความเป็นผู้แทนของประชาชนได้นานขนาดนั้น

ภูมิหลังของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาถึงภูมิหลังของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงราย พอจะสรุปได้เป็น 2 ประการดังนี้

1. พื้นฐานทางการเมือง หมายถึง ผู้ที่มีพื้นฐานทางการเมืองของครอบครัวมาก่อน สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดเชียงรายมีจำนวนเพียง 3 กรณีเท่านั้น อาจจะเป็นด้วยขาดความต่อเนื่องทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยก็เป็นได้

และพื้นฐานจากการเป็นนักการเมืองถิ่น สำหรับพื้นฐานของการเป็นนักการเมืองถิ่นมาก่อนนั้น พบว่า นักการเมืองถิ่นระดับชาติของเชียงราย (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ส่วนใหญ่เคยเป็นนักการเมืองในท้องถิ่นมาก่อนถึง 9 คน

ประการสุดท้ายคือ นักการเมืองถิ่นหลายคนกล่าวถึงเหตุที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากพื้นฐานจากเหตุจูงใจความสนใจทางการเมือง และต้องการช่วยเหลือสังคม

2. พื้นฐานทางอาชีพและฐานะทางครอบครัว ภูมิหลังของนักการเมืองถิ่นในข้อนี้คือ กลุ่มที่เคยประกอบอาชีพรับราชการซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจประกอบอาชีพส่วนตัว ผู้แทนราษฎรของเชียงรายช่วงแรกๆ เท่านั้นที่มาจากอาชีพรับราชการ แต่ในระยะหลังๆ นักการเมืองมักจะมาจากอาชีพนักธุรกิจเพราะสังคมเปลี่ยนไป นักธุรกิจที่เคยอยู่เบื้องหลังก็ออกหน้าเสียเองกลายเป็นลักษณะวณิชยาธิปไตย ดังที่ ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต วีระเวคิน ได้กล่าวไว้ในหนังสือการเมืองการปกครองไทย (ลิขิต วีระเวคิน. 2541 : 385)

สำหรับฐานะทางครอบครัวนั้น นักการเมืองถิ่นหลายคนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวดี ต้องการช่วยเหลือสังคมเพราะเห็นว่าตนเองมีความพร้อมอยู่แล้วก็อยากจะช่วยคนอื่นบ้างก็มีหลายคน เช่น นายอิทธิเดช แก้วหลวง นายสมบุญ วันไชยธนวงศ์ เป็นต้น

กลวิธีการหาเสียงของนักการเมืองถิ่นของเชียงราย

ในหัวข้อนี้จากการที่ได้ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์นักการเมืองถิ่นรวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง พบว่า นักการเมืองถิ่นของเชียงราย ใช้วิธีการหาเสียงทุกรูปแบบเหมือนที่นักการเมืองถิ่นของจังหวัดอื่นๆ ใช้คือ การปราศรัย การแจกสิ่งของ การใช้สื่อแผ่นปลิว การติดป้ายประชาสัมพันธ์ การพาไปทัศนศึกษา การพนันขันต่อ การใช้รถประชาสัมพันธ์ การจัดเลี้ยง การจัดให้มีมหรสพ การซื้อบัตรประชาชน การพบปะประชาชน (อรรถัญญา บุญตานนท์. สัมภาษณ์. 2549)

จากการสัมภาษณ์นักการเมืองถิ่น เห็นว่า วิธีการพบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ลงพื้นที่ตลอด จะได้ผลดีกว่าทุกอย่าง และเป็นที่น่าสังเกตว่า การแจกสิ่งของหรือแจกเงินเป็นวิธีที่นักการเมืองถิ่นทุกคนให้สัมภาษณ์ว่าผิดกฎหมายไม่เคยใช้ แต่ถ้าผู้ที่ให้ข้อมูลเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ นักการเมืองที่ยังอยู่ในวงการเมืองจะตอบเหมือนกันว่า การซื้อเสียง (แจกเงิน) ยังคงมีอยู่ และนับวันจะมีจำนวนมากขึ้น และวิธีการแยบยลมากขึ้น เนื่องจากวิธีนี้เป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งบัญญัติไว้นั่นเอง จึงต้องหาวิธีเลี่ยงกฎหมายให้ได้ (อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้ง. สัมภาษณ์. 2549)

อย่างไรก็ตามในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศไทยก็จะคงอยู่ต่อไป หลังจากที่ได้ต่อสู้ สัมลุกคลุกคลานมากกว่า 74 ปี สถานการณ์ของบ้านเมืองของโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

การเมืองก็คงจะต้องเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ความเป็น
นักการเมืองถิ่นของนักการเมืองในจังหวัดเชียงรายก็คงจะ
เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งผู้ศึกษาก็หวังว่าคงจะมีการพัฒนา
ไปในทางที่ดีขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนชาวเชียงราย
และต่อประเทศไทยโดยรวม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การศึกษาข้อมูลนักการเมืองถิ่นของเชียงรายทำให้ทราบถึงความเป็นมาและข้อมูลเชิงลึกหลายประการ แต่ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรทำการศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนชาวเชียงรายที่มีต่อผู้แทนของตน และมีต่อการเลือกตั้งเพื่อสะท้อนให้นักการเมืองถิ่นได้รับรู้ว่า ประชาชนคิดอย่างไรกับผู้แทนและผู้แทนควรจะทำอะไร ปฏิบัติตนอย่างไร ซึ่งเรื่องนี้ยังไม่มีการศึกษาวิจัยมาก่อนเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเมืองถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

กมล ทองธรรมชาติ, สมบูรณ์ สุขสำราญ และปรีชา หงส์ไกรเลิศ. **การเลือกตั้ง พรรคการเมือง และ เสถียรภาพของรัฐบาล.** กรุงเทพมหานคร : มาสเตอร์เพลส, 2531.

กองการประชาสัมพันธ์. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2475-2535.** กรุงเทพมหานคร : กองการประชาสัมพันธ์ สำนักงานฯ 2537.

_____. **สำเนาหนังสือราชการจังหวัดเชียงราย ถึง ผู้อำนวยการพรรคชาติพัฒนา ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2540.**

_____. **ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย. วันอาทิตย์ที่ 17 พฤศจิกายน 2539, (ฉบับโรเนียว).**

กองบรรณาธิการรัฐสภา. **รัฐสภาสาร. 24,5(2519) : ไม่ปรากฏเลขหน้า.**

_____. **รัฐสภาสาร. 27,6(2522) : ไม่ปรากฏเลขหน้า.**

_____. **รัฐสภาสาร. 33,6(2528) : ไม่ปรากฏเลขหน้า.**

กระทรวงมหาดไทย. กรมการปกครอง. **ข้อมูล สถิติและ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 17 พฤศจิกายน 2539.** กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง กระทรวงฯ, 2539.

- _____ . เอกสารสรุปผลการสัมมนาเพื่อประเมินผล
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2351
เชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง
กระทรวงฯ, 2532.
- _____ . รายงานวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทน 10 กุมภาพันธ์ 2512. กรุงเทพมหานคร :
กรมการปกครอง กระทรวงฯ, 2512.
- คณะกรรมการองค์การกลางการเลือกตั้ง. รายงานการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 13 กันยายน 2535.
กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์, 2537.
- คณะกรรมการองค์การกลางการเลือกตั้ง. รายงานการทำงาน
ดูแลการเลือกตั้งซ่อม เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัด
สุรินทร์ และจังหวัดเขียงราย เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม.
ไม่ปรากฏแหล่งพิมพ์, 2539.
- จังหวัดเขียงราย. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : [http://
www.chiangrai.go.th](http://www.chiangrai.go.th), 2549.
- จังหวัดเขียงราย. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : [http://
www.chiangraitoday.com/chiangrai-
Election2549/
chiangraiElection2549
Style1.aspx](http://www.chiangraitoday.com/chiangrai-Election2549/chiangraiElection2549Style1.aspx), 2549.
- เชาวน์วัศ เสนพงศ์. การเมืองการปกครองไทย.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2547.

ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์. **การเลือกตั้งระบบใหม่ : 333**

คำถาม. โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา : ขอนแก่น.

ทองศรี กำภู ณ อยุธยา และคณะ. **รัฐสภาไทย พุทธศักราช**

2512 ชีวประวัติสมาชิกรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร :

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2513.

นคร พจนนรพงษ์ และอุกฤษ พจนนรพงษ์. **ข้อมูลประวัติศาสตร์**

การเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช

2542.

นิพัทธ์ สระฉันทพงษ์. **รวมรายชื่อคณะรัฐมนตรีตั้งแต่**

คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน ใน เอกสารรายงาน

รัฐสภา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการผู้แทน

ราษฎร, 2544.

นิตา ชูโต. **การวิจัยเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท

พรินโพร จำกัด, 2548.

ประธาน สุวรรณมงคล. **ประวัติสมาชิกรัฐสภาไทย 2529.**

กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2529.

ผลการเลือกตั้ง. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : [http://politic.](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews)

[myfirstinfo.com/viewnews](http://politic.myfirstinfo.com/viewnews), 2549.

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. **ชนชั้นกับการเลือกตั้ง: ความรุ่งเรือง**

และความตกต่ำของสามพรรคการเมืองใน

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

วิภาษา, 2541.

พงศ์เพ็ญ ศกุนตารักษ์. **สิทธิทั่วไปในการออกเสียงเลือกตั้งและอำนาจของรัฐ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา 2514.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : โอэйลเพรสแอนด์แพค จำกัด, 2542.

มานพ สุขเขียว. **พฤติกรรมของนักการเมืองไทยที่มาจาก การเลือกตั้งระหว่างปี 2523-2544.**

มานิต จุมปา. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.

ยศ สันตสมบัติ . **อำนาจ บุคลิกภาพและผู้นำการเมืองไทย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นำไท, 2534.

ลิขิต ธีรเวคิน. **การเมืองการปกครองไทย.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ และสุขุม นวลสกุล. **การเมืองและการปกครองไทย.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.

เศรษฐพร คุณริพิทักษ์. **ถ้าอยากเป็นผู้แทน.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2534.

สาธิต วินุราช. **แกะรอยนักการเมือง.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหมิตร พรินต์ติ้ง, 2539.

สิตา สอนศรี และคณะ. **การเลือกตั้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สุนันทา สุวรรณโณดม และศิริวรรณ ศิริบุญ. **ประมวลสถิติ และการวิเคราะห์ทางประชากรการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2539.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. **ข้อมูล สถิติ และ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2548.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงราย. **ข้อมูล สถิติ และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ 2544.

_____. **รายงานผลการดำเนินงานจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2548 จังหวัดเชียงราย.** เชียงราย : สำนักงานฯ, 2548.

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. **นามานุกรมรัฐสภา.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย, 2519.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **67 ปี สมาชิกรัฐสภาไทย พ.ศ. 2475 - 2542.** กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2542.

_____. **กองการประชาสัมพันธ์. ทำเนียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2538.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รัฐสภา, 2538.

- _____ . **ทำเนียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2540.** กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2540.
- _____ . **ประวัติการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาไทย.** กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2548.
- _____ . **รวมเรื่องประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย.** กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2549.
- _____ . **รัฐสภาไทยกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.** กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2548.
- _____ . **เอกสารข่าวรัฐสภา. 26,594(2544) :** ไม่ปรากฏเลขหน้า.
- _____ . **73 ปี รัฐสภาไทย.** กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2548.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. **ภาพและประวัติสมาชิกรัฐสภา 2531.** กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2531.
- หนังสือที่ระลึกพิธีพระราชทานเพลิงศพ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี.** เชียงราย : ทรงธรรมการพิมพ์, 2544.
- ใหม่ รักหมุ่ม และธวัชชัย ไพจิตร. **บันทึก 25 นักการเมืองวิเคราะห์การเลือกตั้งในไทย.** กรุงเทพมหานคร : นพรัตน์การพิมพ์, 2522.
- อัครเมศวร์ ทองนวล. “การเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคน,” ใน **จุลสารเฉพาะกรณี (เอกสารโรเนียว),** 2530.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บุคคลผู้ให้ข้อมูล

1. นายสามารถ แก้วมีชัย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์.
10 พฤษภาคม 2549
2. นายบัวสอน ประชามอญ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงราย . สัมภาษณ์.
17 เมษายน 2549
3. นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์.
11 เมษายน 2549
4. นายสฤษฏ์ อึ้งอภินันท์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์.
17 พฤษภาคม 2549
5. นายอิทธิเดช แก้วหลวง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์.
2 พฤษภาคม 2549
6. นางสาวละออง ตียะไพรัช อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์.
22 พฤษภาคม 2549
7. นายสมบุญ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
วันไชยธนวงศ์
จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์.
3 พฤษภาคม 2549

8. นายโกวิท ศุภมงคล อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาล
เมืองเชียงราย
ปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัย
พานิชยการเชียงราย, กรรมการ
สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย. สัมภาษณ์. 4 เมษายน
2549
9. นายคำรณ บุญเชิด อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
ปัจจุบัน นายกสภามหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย . สัมภาษณ์.
26 พฤษภาคม 2549
10. นางอำไพ ปัญญาดี อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดเชียงราย ภรรยาของ
จำลองเอกทรงธรรม ปัญญาดี.
สัมภาษณ์. 3 เมษายน 2549
11. นางทรงศรี ปัญญาดี ลูกสาวของ จำลองเอกทรงธรรม
ปัญญาดี. สัมภาษณ์. 3 เมษายน
2549
12. นายสวัสดิ์ แสงบุญ สมาชิกสภาจังหวัดเชียงราย.
สัมภาษณ์. 23 มีนาคม 2549
13. นางแหวตา แสงบุญ กำนันตำบลเจริญเมืองอำเภอ
พาน จังหวัดเชียงราย.
สัมภาษณ์. 23 มีนาคม 2549

14. นายลิขิม รักพงษ์ อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียน
บ้านแม่จัน
ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก
วุฒิสภา. สัมภาษณ์. 27
พฤษภาคม 2549
15. นางอรัญญา บุญदानนท์ คณะทำงานของสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย.
สัมภาษณ์. 23 พฤษภาคม
2549
16. นายธีรยุทธ
สุวรรณพานิช ผู้สนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดเชียงราย.
สัมภาษณ์. 23 พฤษภาคม
2549
17. นายสมยศ เม่นแย้ม อดีตคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัดเชียงราย.
อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดเชียงราย.
สัมภาษณ์. 16 พฤษภาคม
2549
18. นางสาวราตรี โกแสนตอ คณะทำงานของสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย.
สัมภาษณ์. 20 พฤษภาคม
2549

19. นายทศพล สุทรวงศ์ รองนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 8 พฤษภาคม 2549
20. นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 7 เมษายน 2549
21. นายชาญณรงค์ ลิทธิสุม อดีตประธานกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 31 มีนาคม 2549
22. จ.ส.อ.อัมรินทร์ มณีรัตน์ คณะทำงานของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 2 พฤษภาคม 2549
23. นางทับทิม บุญยี่ ผู้อำนวยการกองคลังเทศบาล ตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 30 มีนาคม 2549
24. นางพ้องศรี ธนกุลพรรณ ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงาน อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย. ให้ข้อมูลของอดีต รัฐมนตรี ยงยุทธ ดิยะไพรัช 27 มีนาคม 2549

25. นางนภาภัณฑ์
อินทรทิพย์ นักบริหารงานนโยบายและ
แผน 7 องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์.
5 เมษายน 2549
26. นายสมบูรณ์ ขวัญยืน อดีตคณบดีคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย. ให้ข้อมูล
การเมืองของจังหวัดเชียงราย
ในภาพรวม
27. นายวิรัช สุปรียาพร นิติกร 7 ว. ที่ทำการปกครอง
จังหวัดเชียงราย. ให้ข้อมูล
การเลือกตั้ง
28. นายสนั่น ราชตา เจ้าพนักงานปกครอง 5 ที่ทำการ
ปกครองจังหวัดเชียงราย.
ให้ข้อมูลผลการเลือกตั้ง
29. นางอภิชาติ
हनุนนำลิริสวัสดิ์ ลูกสาว ส.ส. สมบูรณ์
วันไชยธนวงศ์. สัมภาษณ์.
28 เมษายน 2549
30. นายสิทธิชัย ชัยเนตร ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.
สัมภาษณ์. 7 เมษายน 2549
31. นายธันวา มีความรัก คณะทำงานของสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย
สัมภาษณ์. 19 พฤษภาคม
2549
32. นางชนิษฐา
เจียมวิจักษณ์ ภรรยาอดีตสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร. สัมภาษณ์. 8 เมษายน
2549

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์
การวิจัยเรื่อง ข้อมูลนักการเมืองถิ่น

ชื่อผู้สัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์ เวลา

สถานที่

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ
ผู้ถูกสัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์

() ปัจจุบันเป็น () แบบเขต (ระบุเขต) พื้นที่

สมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎร

() บัญชีรายชื่อ

() อดีตสมาชิก () แบบเขต (ระบุเขต) พื้นที่

สภาผู้แทน

ราษฎร

() บัญชีรายชื่อ

2. เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กี่สมัย

เมื่อไร (ระบุเป็นช่วงเวลา)

สมัยที่ 1 พ.ศ. พรรค

สมัยที่ 2 พ.ศ. พรรค

สมัยที่ 3 พ.ศ. พรรค

- สมัยที่ 4 พ.ศ. พรรค
- สมัยที่ 5 พ.ศ. พรรค
- สมัยที่ 6 พ.ศ. พรรค
- สมัยที่ 7 พ.ศ. พรรค
- สมัยที่ 8 พ.ศ. พรรค
3. ตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ (ถ้ามี)
- ปี พ.ศ. ตำแหน่ง
- ปี พ.ศ. ตำแหน่ง
- ปี พ.ศ. ตำแหน่ง
- ปี พ.ศ. ตำแหน่ง
4. ปัจจุบันอายุ ปี
5. ระดับการศึกษา
-
-
-
-
6. กรณีที่ไม่ได้ สัมภาษณ์ผู้ที่เป็น หรือ เคยเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร
- ความสัมพันธ์กับ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชื่อ.....
- () ภรรยา หรือคนในครอบครัว (ระบุ)
- () เป็นคณะทำงาน ในฐานะหน้าที่
- () เคยสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....

ตอนที่ 2 ภูมิหลังและเหตุผลในการเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. ก่อนท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครอบครัวของท่านมีใครเป็นนักการเมืองหรือไม่

ก. นักการเมืองระดับชาติ

ชื่อ ตำแหน่ง

ความสัมพันธ์กับท่าน.....

ชื่อ ตำแหน่ง

ความสัมพันธ์กับท่าน.....

ชื่อ ตำแหน่ง

ความสัมพันธ์กับท่าน.....

ข. นักการเมืองระดับท้องถิ่น

ชื่อ ตำแหน่ง

ความสัมพันธ์กับท่าน.....

ชื่อ ตำแหน่ง

ความสัมพันธ์กับท่าน.....

ชื่อ ตำแหน่ง

ความสัมพันธ์กับท่าน.....

2. เหตุจูงใจในการเข้ามา สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

.....

ท่านมีนักการเมืองท่านใดเป็นต้นแบบ หรือไม่

ท่านมีนักการเมืองในดวงใจ หรือไม่

3. ก่อนท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองอื่นใดหรือไม่

พ.ศ. ตำแหน่ง

พ.ศ. ตำแหน่ง

พ.ศ. ตำแหน่ง

พ.ศ. ตำแหน่ง

พ.ศ. ตำแหน่ง

พ.ศ. ตำแหน่ง

4. ท่านและครอบครัวท่านนอกจากท่านเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรแล้ว ประกอบอาชีพอื่นใด หรือไม่

() ไม่มี () มี ระบุ

5. ครอบครัวของท่าน (พ่อ แม่ ทั้งท่านและคู่สมรส) ประกอบ
อาชีพ หรือ กิจการประเภทใด (ระบุ)

ครอบครัวท่าน.....

ครอบครัวคู่สมรส

6. เหตุผลในการมา สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

.....

7. ในกรณีที่ท่าน เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัจจุบัน
ยังมีความสนใจในทางการเมืองหรือไม่ เพราะ

.....

8. ความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกัน
 เครือข่ายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการช่วยเหลือ
 เกื้อกูลกันอย่างไร

.....

.....

.....

9. ในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกันท่านสนิทสนม
 กับใคร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดเดียวกัน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดอื่น
1	1
2	2
3	3

และจากความสนิทสนมมีส่วนช่วยเหลือในกิจกรรม
 ทางการเมืองบ้างหรือไม่อย่างไร

ความช่วยเหลือในกิจกรรมทางการเมืองจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดเดียวกัน	ความช่วยเหลือในกิจกรรมทางการเมืองจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดอื่น

10. เป้าหมายทางการเมืองในอนาคต และคิดว่าสิ่งใดน่าจะ
 เป็นปัจจัยที่นำไปสู่เป้าหมาย

.....

.....

11. คิดอย่างไรกับการที่มีนักการเมืองหลายคนที่มี ญาติพี่น้อง เช่น พ่อ-แม่-ปู่-ย่า-ตา-ยาย คนในครอบครัว เป็นฐานทางการเมือง

ตอนที่ 3 วิธีการหาเสียงที่ท่านเคยใช้

ก. การปราศรัย

1. ท่านใช้วิธีการหาเสียงโดยการจัดเวทีปราศรัย บ้างหรือไม่ ? () ไม่ใช่ () ใช้
กรณีที่ใช้ท่านใช้การปราศรัย () เป็นหลักเมื่อมีโอกาส () เฉพาะเมื่อมีผู้บริหารพรรคมาจัด
2. วิธีการจัดปราศรัย
3. การได้มาซึ่งคนเข้าร่วมฟังการปราศรัย (มาเองหรือขอรับรองให้มา).....
.....
4. การเลือกสถานที่ในการจัดปราศรัย (กรณีที่ท่านเลือกจัดการปราศรัยหาเสียง)
5. ผลสัมฤทธิ์การปราศรัยต่อการเลือกตั้ง () มาก () ปานกลาง () น้อย () ไม่มีผล
6. ข้อคิดเห็นต่อการหาเสียงโดยการปราศรัย

ข. การแจกสื่อหรือของต่างๆ ที่มีโลโก้หรือชื่อผู้สมัคร ก่อนการประกาศกฎีกาการเลือกตั้งหรือตามกฎหมาย

1. ของที่ท่านคิดว่าแจกแล้วมีประสิทธิผลต่อการเลือกตั้งมากที่สุด 5 ลำดับ

- 1.1 ประเภท
มีผลอย่างไร
- 1.2 ประเภท
มีผลอย่างไร
- 1.3 ประเภท
มีผลอย่างไร
- 1.4 ประเภท
มีผลอย่างไร
- 1.5 ประเภท
มีผลอย่างไร

2. วิธีการแจกจ่าย ที่มีประสิทธิภาพ

.....

.....

- 3. ช่วงเวลาที่จะแจกที่คิดว่ามีผลต่อการเลือกตั้ง
 - 4. ผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมนี้ต่อการเลือกตั้ง () มาก
() ปานกลาง () น้อย () ไม่มีผล
 - 5. ข้อคิดเห็นต่อการแจกของ
-
-

ค. การใช้ผู้สนับสนุน แคนนำในการหาเสียง (หัวคะแนน)

- 1. หัวคะแนนที่ท่านคิดว่ามีประสิทธิภาพ ควร เป็นคน
อย่างไร ?
-

2. การให้ความสำคัญ หรือภารกิจของ หัวคะแนน
(เช่น การหาเสียง การจัดคนเข้าฟัง ผู้ประสานงาน
ในเรื่องต่างๆ แทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และอื่น) ?

ด้านที่ 1

ด้านที่ 2

ด้านที่ 3

ด้านที่ 4

3. ผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมนี้ต่อการเลือกตั้ง () มาก

() ปานกลาง () น้อย () ไม่มีผล

4. ข้อคิดเห็นต่อการใช้หัวคะแนนเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้ง

.....
.....

ง. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์

1. สื่อที่ท่านเคยใช้ และคิดว่าน่าจะมีผลต่อการเลือกตั้ง
มากที่สุด 5 ลำดับ

1

2

3

4

5

จ. การดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการรูปแบบของสมาชิกพรรค

ท่านมีการดำเนินการในระบบของสมาชิกพรรค โดย

() จัดตั้งเป็นสำนักงานสาขาพรรค

() จัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานพรรค

() สำนักงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผลสัมฤทธิ์ต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

.....
.....

วิธีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผ่านสมาชิกพรรค

.....
.....
.....
.....

ฉ. กิจกรรมอื่น ๆ ที่ท่านใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง (อธิบายวิธีการ ผลสัมฤทธิ์)

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ค

ภาพถ่ายนักการเมืองถิ่นของจังหวัดเชียงราย

นายยม สุขานุศาสน์
(พระคุณยธรรณปรีชาไวท์)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(15 พ.ย. 79-9 ก.ค. 80)

นายประยูร วิมุกตาคม
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(7 พ.ย. 80-11 ก.ย. 81)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(6 ม.ค. 89-9 พ.ย. 90)

พันเอก บุญเกิด สัตันตานนท์
(นายวรการบัญชา)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(17 พ.ย. 80-11 ก.ย. 81)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(12 พ.ย. 81-19 ต.ค. 88)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(29 ม.ค. 91-29 พ.ย. 94)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประเภทที่ 2
(30 พ.ย. 94-26 ก.พ. 95)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(26 ก.พ. 95-25 ก.พ. 00)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เสรีมนั่งคศิลา

(26 ก.พ. 00-16 ก.ย. 00)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เสรีมนั่งคศิลา

(15 ธ.ค. 00-20 ต.ค. 01)

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

(3 ก.พ. 02-20 มิ.ย. 11)

สมาชิกวุฒิสภา

(4 ก.ค. 11-17 พ.ย. 14)

นายบุญศรี วิลยรัตน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(12 พ.ย. 81-15 ต.ค. 88)

นายบรรจบ บรรณสิทธิ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(16 ม.ค. 89-9 พ.ย. 90)

นายสิริ เพ็ชรโรจน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(เพิ่ม)

(5 ส.ค. 89-9 พ.ย. 90)

นายบุญผาง ทองสวัสดิ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(เพิ่ม)

(5 ส.ค. 89-9 พ.ย. 90)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(26 ก.พ. 95-25 ก.พ. 00)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เสริมนั่งคคิลา

(26 ก.พ. 00-16 ก.ย. 00)

นายพิพิธ โอสถิกานนท์

(ขุนพิพิธสุขอำนาจ)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(เพิ่ม)

(5 ส.ค. 89-9 พ.ย. 90)

พันโท แสง ทัพพะสุต

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(เพิ่ม)

(29 ม.ค. 91-29 พ.ย. 94)

นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(เพิ่ม)

(5 มิ.ย. 92-29 พ.ย. 94)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(26 ก.พ. 95-25 ก.พ. 00)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไม่สังกัดพรรค

(26 ก.พ. 00-16 ก.ย. 00)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไม่สังกัดพรรค

(15 ธ.ค. 00-20 ต.ค. 01)

พันตรี เล็ก ทองสุนทร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เสรีมนังคศิลา

(26 ก.พ. 00-16 ก.ย. 00)

นายอานวย ปาฐะเดช

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เสริมนั่งคศิลา

(26 ก.พ. 00-16 ก.ย. 00)

นายสงัดศักดิ์ สายปัญญา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปัตย์

(15 ธ.ค. 00-20 ต.ค. 01)

นายแถม นุชเจริญ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(15 ธ.ค. 00-20 ต.ค. 01)

ประชาธิปัตย์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เชียงราย ประชาธิปัตย์

(10 ก.พ. 12-17 พ.ย. 14)

นายประพันธ์ อัมพุช

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปัตย์

(15 ธ.ค. 00-20 ต.ค. 01)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สันติชน

(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พะเยา
ชาติไทย

(22 เม.ย. 22-19 มี.ค. 26)

จำลองเอก ทรงธรรม ปัญญาดี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปไตย

(10 ก.พ. 12-17 พ.ย. 14)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ธรรมสังคม

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สยามประชาธิปไตย

(22 เม.ย. 22-13 มี.ค. 26)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(18 เม.ย. 26-2 พ.ค. 29)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(22 มี.ค. 35-11 มิ.ย. 35)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(13 ก.ย. 35-19 พ.ค. 38)

นายบุญเรือง กิจกล้าสรवल

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปัตย์

(10 ก.พ. 12-17 พ.ย. 14)

ร้อยโทนายแพทย์ สมศาสตร์ รัตนลัก

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สหประชาไทย

(10 ก.พ. 12-17 พ.ย. 14)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เกษตรสังคม

(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปัตย์

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
กลุ่มณรงค์วงศ์วรณ

(22 เม.ย. 22-19 มี.ค. 26)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
กิจสังคม

(18 เม.ย. 26-2 พ.ค. 29)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
รวมไทย

(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สามัคคีธรรม

(22 มี.ค. 35-30 มิ.ย. 35)

นายอินทร์หล่อ สรรพศรี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปัตย์

(10 ก.พ. 12-17 พ.ย. 14)

นายวิชชัย สารากิจ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สหประชาไทย

(10 ก.พ. 12-17 พ.ย. 14)

นายบุญสวัสดิ์ ดวงใจเอกราช

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปไตย

(10 ก.พ. 12-17 พ.ย. 14)

นายไพัพ กาญจนารัณย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เกษตรสังคม

(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(22 เม.ย. 22-19 มี.ค. 26)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(18 เม.ย. 26-2 พ.ค. 29)

นายสัญญา สุริยคำ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
พลังใหม่

(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)

นายฤทธิ์ อินทนนท์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
กิจสังคม

(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สหประชาไทย

(22 เม.ย. 22-19 มี.ค. 26)

นายแขวง วงศ์ใหญ่

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สันติชน

(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
กิจสังคม

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พะเยา
กิจสังคม

(18 เม.ย. 26-2 พ.ค. 29)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พะเยา
สหประชาชาติไทย

(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พะเยา
(รวมไทย) เอกภาพ

(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)

นายประสิทธิ์ พันธุ์พูนินดา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
กิจสังคม

(26 ม.ค. 19-12 ม.ค. 19)

นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ชุดที่ 2)

(23 ธ.ค. 16-26 ม.ค. 18)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

สมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

(20 พ.ย. 19-20 ต.ค. 20)

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(15 พ.ย. 20-22 เม.ย. 22)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติประชาธิปไตย

(22 เม.ย. 22-19 มี.ค. 26)

นายวรวิทย์ คำเงิน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ธรรมสังคม

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

นายวินัย นามเสถียร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปไตย

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

นายหลง ศิริพันธุ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พะเยา
รวมไทย

(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

นายเพ็ญ ตันบรรจง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย

ประชาธิปัตย์

(4 เม.ย. 19-6 ต.ค. 19)

นายสำเริง ภูนิคม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย

ประชารัฐ

(22 เม.ย. 22-19 มี.ค. 26)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย

กิจสังคม

(18 เม.ย. 26-2 พ.ค. 29)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย

กิจสังคม

(22 มี.ค. 35-30 มิ.ย. 35)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย

กิจสังคม

(13 ก.ย. 35-19 พ.ค. 38)

นายมงคล จงสุทธนามณี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(18 เม.ย. 26-2 พ.ค. 29)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
รวมไทย

(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(รวมไทย) เอกภาพ

(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สามัคคีธรรม

(22 มี.ค. 35-30 มิ.ย. 35)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติพัฒนา

(13 ก.ย. 35-19 พ.ค. 38)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติพัฒนา (ซ่อม)

(3 พ.ค. 39-28 ก.ย. 39)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติพัฒนา

(17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)

นางอำไพ ปัญญาดี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(18 เม.ย. 26-2 พ.ค. 29)

นายฉัฐวัสส์ (วีรพล) มุตตามระ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
รวมไทย

(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(รวมไทย) เอกภาพ

(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เอกภาพ

(2 ก.ค. 38-28 ก.ย. 39)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
หวังใหม่

(17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)

นายวิจิตร ยอดสุวรรณ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สหประชาชาติไทย
(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

นายประทวน รมยานนท์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กทม.
ชาติไทย
(26 ม.ค. 18-12 ม.ค. 19)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย
(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย
(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย
(2 ก.ค. 38-29 มี.ค. 39)

นายองอาจ เสนาธรรม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
รวมไทย
(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
รวมไทย

(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(รวมไทย) เอกภาพ

(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สามัคคีธรรม

(22 มี.ค. 35-30 มิ.ย. 35)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติพัฒนา

(13 ก.ย. 35-19 พ.ค. 38)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
นำไทย

(2 ก.ค. 38-28 ก.ย. 39)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปไตย

(17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ม.ค. 44-6 ม.ค. 48)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
(รวมไทย) เอกภาพ

(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติพัฒนา

(13 ก.ย. 35-19 พ.ค. 38)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(2 ก.ค. 38-28 ก.ย. 39)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ความหวังใหม่

(17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ม.ค. 44-6 ม.ค. 48)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายอาทิตย์ วิลยวงศ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ราษฎร

(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)

นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กทม.

ประชาธิปไตย

(27 ก.ค. 29-29 เม.ย. 31)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สามัคคีธรรม

(22 มี.ค. 35-30 มิ.ย. 35)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย

(13 ก.ย. 35-19 พ.ค. 38)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ความหวังใหม่
(17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)

นายทวี พุทธจันทร์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
สามัคคีธรรม
(22 มี.ค. 35-30 มิ.ย. 35)

นายถาวร ตีร์รัตน์ณรงค์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชลบุรี
กิจสังคม
(24 ก.ค. 31-23 ก.พ. 34)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ชาติไทย
(13 ก.ย. 35-19 พ.ค. 38)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ความหวังใหม่
(17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย
(6 ม.ค.44-6 ม.ค. 48)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายยงยุทธ ดิยะไพรัช

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
เอกภาพ

(2 ก.ค. 38-28 ก.ย. 39)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ประชาธิปัตย์

(17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ม.ค.44-6 ม.ค. 48)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

(บัญชีรายชื่อ) ได้รับโปรดเกล้าฯ

ให้ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรี

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ไทยรักไทย
 (บัญชีรายชื่อ)
 (2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นางรัตนา จงสุทธนามณี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ชาติพัฒนา
 (2 ก.ค. 38-28 ก.ย. 39)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ชาติพัฒนา
 (17 พ.ย. 39-9 พ.ย. 43)

นายบัวสอน ประชามอญ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 เอกภาพ
 (2 ก.ค. 38-28 ก.ย. 39)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ไทยรักไทย
 (6 ม.ค. 44-6 ม.ค. 48)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ไทยรักไทย
 (บัญชีรายชื่อ)
 (6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ไทยรักไทย
 (บัญชีรายชื่อ)
 (2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจักขณ์
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 เอกภาพ
 (2 ก.ค. 38-28 ก.ย. 39)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ไทยรักไทย
 (บัญชีรายชื่อ)
 (6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ไทยรักไทย
 (บัญชีรายชื่อ)
 (2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายสามารถ แก้วมีชัย
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
 ไทยรักไทย
 (6 ม.ค. 44-6 ม.ค. 48)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายสฤษฏ์ อึ้งอภินันท์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พะเยา
ชาติไทย

(2 ก.ค. 44-28 ก.ย. 39)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ม.ค. 44-6 ม.ค. 48)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายอิทธิเดช แก้วหลวง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(6 ม.ค. 44-6 ม.ค. 48)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

นางสาวละออง ตริยะไพรัช

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(6 ก.พ. 48-24 ก.พ. 49)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชียงราย
ไทยรักไทย

(บัญชีรายชื่อ)

(2 เม.ย. 49 (ถูกยกเลิก))

ที่มา: (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2542 และ
<http://chiangrai.ect.go.th>. 2549)

ภาคผนวก ง

แผนที่เขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย

แผนที่จังหวัดเชียงราย

การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 115 ตอน 59 ก

วันที่ 8 กันยายน 2541 หน้า 49-50)

การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 115 ตอน 59 ก

วันที่ 8 กันยายน 2541 หน้า 49-50)

เขตเลือกตั้งที่ 1

อำเภอเมืองเชียงราย (เฉพาะ ต.เวียง ต.รอบเวียง ต.บ้านดู่ ต.นางแล ต.แม่ข้าวต้ม ต.แม่ยาว ต.ท่าสุด ต.ริมกก ต.สันทราย ต.สันทราย และ ต.ดอยฮาง)

เขตเลือกตั้งที่ 2

1. อำเภอเมืองเชียงราย

(เฉพาะ ต.ท่าสาย ต.แม่กรณ์ ต.ห้วยลึก ต.ดอยลาน และ ต.ป่าอ้อดอนชัย)

2. อำเภอเวียงชัย

3. อำเภอแม่ลาว

4. อำเภอพาน (เฉพาะ ต.แม่อ้อ)

5. อำเภอพญาเม็งราย (เฉพาะ ต.ไม้ยา)

เขตเลือกตั้งที่ 3

1. อำเภอเมืองเชียงราย (เฉพาะ ต.ห้วยชมภู)

2. อำเภอแม่สรวย

3. อำเภอเวียงป่าเป้า

เขตเลือกตั้งที่ 4

1. อำเภอพาน (ยกเว้น ต.แม่ฮ้อ)
2. อำเภอป่าแดด

เขตเลือกตั้งที่ 5

1. อำเภอเทิง
2. อำเภอขุนตาล
3. อำเภอพญาเม็งราย (ยกเว้น ต.ไม้ยา)

เขตเลือกตั้งที่ 6

1. อำเภอแม่จัน (ยกเว้น ต.แม่ไร่ และ ต.ท่าข้าวเปลือก)
2. อำเภอแม่ฟ้าหลวง (ยกเว้น ต.แม่ฟ้าหลวง)

เขตเลือกตั้งที่ 7

1. อำเภอแม่สาย
2. อำเภอเชียงแสน
2. อำเภอแม่จัน (เฉพาะ ต.แม่ไร่)
4. อำเภอแม่ฟ้าหลวง (เฉพาะ ต.แม่ฟ้าหลวง)

เขตเลือกตั้งที่ 8

1. อำเภอเชียงของ
2. อำเภอเวียงแก่น
3. กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง
4. กิ่งอำเภอดอยหลวง
5. อำเภอแม่จัน (เฉพาะ ต.ท่าข้าวเปลือก)